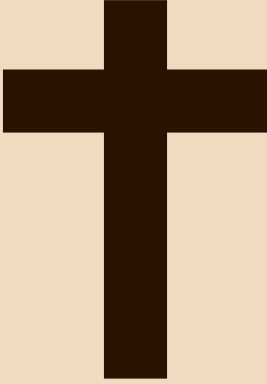

Magtubu dənê
Mâĩ

Somrai: Magtubu dənê Mâĩ (New Testament+)

Magtubu dənê Mārī
Somrai: Magtubu dənê Mārī (New Testament+)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Somrai)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 12 Feb 2021 from source files dated 12 Feb 2021
709a9ed4-78c1-5393-bf98-819ac0f1bbbc

Contents

Markø	1
Epes	34
Jak	41

Maana dənê Jesu duwa dø
Markø
 jangədə
Magtubu dø ka dware

Markø da, i woni gərsê gwale gənê Jesu duwa nê mwaj dii sər gun day bêdê, me anji al giyə nañ i gə paja nêñê Jesu duwa nê Pol day gə Piyer. I Piyer me wayəw gwale di me, anji jangəw nəm dədə. Janga duwa di da, ərmê duwa nañ i nare nê kəretiye nê gəndəgə i nare nê Juwib bêdê dədəgəlê. Markø gwale duwa gə wayəw pii da, way dara Jesu ba i Mārī gorəndəw, me gəl dara Jesu ba ur nare ba 'wacnana kalang ba i wi mo di bêdê. (1.1–8.26) Anji 'ogə səw duwa gang ba i «Gun gorəndəw».

Markø di gəl Jesu dwana duwa, way ba Jesu ba so nare nê i mwom daa me, 'yor dundi də acnə bam nare sədəgəlê me, al mani nê daña me, way gwale gə dwana me ca. (1.14–8.31) Jesu waygə woni gərsê gwale duwa baa ha gəlê dərīñ me baa ha mara nəm, me cendi 'ocñ gwale gə ta di gəndəw bêdê (8.31–10.52).

Ərə, Markø way gwale gənê Jesu duwa gə ha gər nəm managə Jursalem me nare yəw nəm sədəgəlê ladə, cor gechide nêñê nare nê Juwib day ələw. Gə bəngəw bəbərəw daa habda gə dağəla səwê me, anji mar me, anji dəm daa munə-lê. Made dənê Jesu me dəmê duwa gə daa munə-lê me gəl daa pəden-yê dara anji ba i Mārī gorəndəw 'yang (chapitəre 11-16).

Berni dənê Jā Batis duwa
 (Matiyê 3.1-12; Luk 3.1-9; Jā 1.19-28)

¹⁻² *Dwaynandə Nō də lade dənê Jesu Kris gənê Mārī gorəndəw duwa di. Mani di diy gəniñ i ya aba cəmê Mārī bəw gə Esayi ba jangə nəm gə gwale day managə magtubu-lê pii de: *Mārī wayəw gorəndəw* ba da:

«Doy, nê ha giyə paja ni mən pii dərəmə

*dara waynagə nare ba mê haralê.**

³ *Paja gə* ta di i gun gaba swaya berni
managə dən dwarelə ba da:

Aba ciri gə Mārī haralê!

Dangərənaw bərmê,

kaləw a inê təba!†

⁴ Gun gə ta di i Jā gaba alagə nare batem. Anji ha bam asəgə nare berni ba da: «Kalna acnə dan di bam, me hane 'ywana Mārī me kalna nê alang batem. I yande do me Mārī ha kala dusəw həlala acnə dan dəwê sən.» ⁵ Nare pad nê wama gə Jude-yê me nê ciri də geche də Jursalem-mê me dəmê iche 'yo Jā. Cendi piy acnə day daa Mārī dərəwê do me Jā algə batem managə kuray gə Jurde-yê sən. ⁶ Me Jā di da, i gun gə hurê i barge gə gə dangərəw i gə wudin nêñê jambal, me anji ma wamdaw i gə gare gə kwaya me wom i səba me dumbə me. ⁷ Anji asəgə nare berni waygə ba da: «Tarəñê da, gun gə dang gə dwana duwa doy də ni bam haralê. Gun gə ta di i gə geche gə əndi da, nê neyem gaba dama dərəwê alaw kwaynani bêdê‡. ⁸ Əndi da, nê alang batem i gə nimi, me anji duwa da, gərə ha alang batem i gə Dundi dənê Mārī duwa.»

Jā Batis aləw Jesu batem
 (Matiyê 3.13-17; Luk 3.21-22)

⁹ Wala gə ta-lê da, Jesu swa managə ciri də Najared də i wama gə Galile-yê, me gərə 'yo Jā Batis managə kuray gə Jurde-yê, me Jā aləw nəm gə batem. ¹⁰ Managə Jesu ilê

* 1:1-2 1.1-2 Malachi 3.1 † 1:3 1.3 Esayi (Esaie) 40.3 ‡ 1:7 1.7 nê neyem gaba dama dərəwê alaw kwaynani bêdê Managə magtubu dənê Mārī duwa də gə jangədə pii gə bii gə gərek da, gə jangəw i mana gə ka-lê: nê neyem gaba nırəw gəbande bam gədawê bêdê. Wala gə ta-lê nare nê Juwib day-ê da, nırəw gə gun gəbande bam gədawê da, i giyə gənê kwaya duwa.

dəmêlê daa nimi-yê da, anji yêr siyaya gə daa tiñêr bam. Dang kaw, anji yêr Dundi dənê Mārî duwa hara chê dêwê wun ya kogêl de. ¹¹ Gwale nômê daa siyaya dalawê ba da: «Əjəm da, mê i gorêndən. Dusən urəm nanê, me sən 'yolên dêmê me ca.»

Sidan gərsə Jesu

(Matiyê 4.1-11; Luk 4.1-13)

¹² Mana gə ta-lê dog da, Dundi dənê Mārî duwa nogə Jesu gəndəw ha nəm bam dən dware-lê. ¹³ Anji dam mana gə ta-lê bəraa al wala gəniñ wodê me Sidan gərsəw nəm lê. Anji dam i mwagne nê bam dwaregələl me Paja nêñê Mārî duwa nê daa gaməw cendi.

Jesu waygə nare Nō də lade

(Matiyê 4.12-17; Luk 4.14-15)

¹⁴ Wala mən dang da, gə yê Jā Batis asəw dange-yê. [§] Mwom da, Jesu cwara hara managə wama gə Galile-yê. Anji waygə nare Nō də lade dənê Mārî duwa me way: ¹⁵ «Wala gə Mārî ərməw di, yala neyem dəm. Wala duwa gaba lama dwārî di yala ib dəm. Yande da, kalna acna dan di bam me hane 'ywana Mārî, me kalna dusəring managə Nō də lade-yê.»

Jesu 'ogə nare wodə

(Matiyê 4.18-22; Luk 5.1-11)

¹⁶ Wala mən da, Jesu ha managə kuray gə bəle gə Galile bəwê cab, cab, cab. Anji 'yo nê Simō day gə chendəw gə Andərə nê i woni urê goche, cendi ilê jaa law day managə kuray dalawê. ¹⁷ Jesu waygə ba da: «Kalna kanja gə goche di dî, me hane pamna tarən, kal nê cwang woni kanjan nare.» ¹⁸ Mana gə ta-lê dog me cendi bo law day di dodê me pam tarəw.

¹⁹ Managə cendi ha chidə pii hiñe da, Jesu yêr nê Jak day gə chendəw gə Jā, nê i Jebede dəndaw. Cendi dam ilê d'angəra law day-ê managə bərwa day dalawê. ²⁰ Ərə, Jesu 'ogəgə me cendi swa kala abragə gə Jebede day gə woni wagələl urələl di bam bərwa dalawê, me cendi pam tarəw.

Jesu 'yor dundi də acne bam

(Luk 4.31-37)

²¹ Ərə Jesu day gə nare nê anji dee 'wagəgə gərgə managə ciri də Kapernom. Managə wala gaba bwa gwayni-yê da, Jesu gandə kulə gaba amsa Mārî gənê nare nê Juwib day-ê me anji gəlgə nare gwale gənê Mārî duwa. ²² Gələl duwa gə mani di 'yagə ərmê nanê, dara i gə dwana, wundêr gə gələl gənê nare woni gələl bii gə 'woo gənê Moyis duwa di bədə.

²³ Managə nare nê ilê kulê dwaya gwale gənê Jesu lê di da, gun mən gə i gə dundi də acne widəbəw kaw ilê dwaregələl me. Gun gə ta di sojə marjaw daa nan way ba: ²⁴ «Jesu gə Najared, mê ur i na sədəninê mo? Mê hara dara meyendanin bam mo? Əndi da, nê 'ocnəme: Mê i Gun gə lade gə Mārî giyêm di!» ²⁵ Ərə, Jesu əriñ dundi də acne me waydə ba da: «Desə bii daa me gandə bam abe di səwê d'əm!» ²⁶ Mwom da, dundi də acne di gəgədə abe daa gə dwana, soy daa nan me kal sədə gandə nəm bam abe səwê sən. ²⁷ Nare nê ilê kulê pad di da, laña algə dara mani di 'yagə ərmê, me urbə sədəlgə ba da: «Mani nê alal ka di da, i nê man yande mo? Gun gə ka di da, gəlnədə duwa i mani nê dərway me i gə dwana me ca! Dundi də acne kaw, anji waydə gwale me tandi doy gwale bəwê!» ²⁸ I ta di me nare ilê waya Jesu gwale duwa managə wama gə Galile-yê pad kalang yande.

Jesu so Simō nwaw daa

(Matiyê 8.14-15; Luk 4.38-39)

²⁹ Managə Jesu swa kulə gaba amsa Mārî-yê da, anji d'əgə daa ced ha kərə nê Simō day gə Andərə-yê. Jak day gə Jā kaw ilê gandəw me. ³⁰ Managə kərə di da, Simō nwaw də idə yaw diyamo di ilê dodê mwom, sədə urəle. Gə wayəw Jesu gwale dərə. ³¹ Ərə

§ 1:14 1.14 Yarna gwale gənê dange dənê Jā Batis duwa managə Markə 6.14-29.

Jesu ha 'ywadə. Anji yə əsədə, kaldə so daa, me tandi sədə gə ure di chə dodə me tandi so algə məjəni me ca.

Jesu so nare nê woməre daa
(Matiyê 8.16-17; Luk 4.40-41)

³² Gə turgə bədə, managə dawa fəndə bam fəmə da, wala gaba bwa gwaynigəni Juiwibday di kaw 'yene fəmə. Mwom da, gə layaw Jesu nare nê i gə mwom gə jiga jiga pad hara nəm, me nare nê dundi də acne gəlgə dərgəgə pad me ca. ³³ Nare pad nê ciri də Kapernom-mê hara dayar gərgə nan managə ciri dəni Simō bəddə. ³⁴ Jesu so narje nan nê i gə mwom gə jiga jiga di daa me 'yorgə nare nan dundi də acne di bam sədəgəlgə me ca. Anji əmdə dundi də acne waya gə gwale bam, dara tandi 'ocnəw ba i Dole gə Māri biyəw gə Kris di.

Jesu so kal Kapernom
(Luk 4.42-44)

³⁵ Sanga gə manapər, mana wor urinə sələm səni da, Jesu so gandə ha bam mənaw, me anji dam əmsə gə Māri-yê. ³⁶ Simō day gə kwandaw moso sogə hargə kanjaw daa kalang. ³⁷ Managə cendi gər ha 'yawa mwom da, wayəw ba da: «Cware bi! Nare nê pad di ilê kanjammê.» ³⁸ Me Jesu cogə lê diyê waygə ba da: «Nê cor bəddə; me hane, də harang managə ciri də bam tulij-yê tulij-yê, dara kal nê ha wayagə nare Nō də lade di me ca. I dara yande hæg me nê hara nəm.» ³⁹ Ərə cendi ha managə ciri də wama gə Galile-yê mən mən pad. Anji waygə gə nare Nō də lade di managə kuləli day woni əmsa Māri-yê me, 'yorgə nare dundi də acne di bam sədəgəlgə me ca.

Jesu sərgəw abe cəgəm bam səwê
(Matiyê 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Wala gə mən gə fəngə da, gun mən gə cəgəm ələw hara Jesu dərgəwê ib. Anji piy gubərgəw dodə dərgəwê me əmsəw ba da: «Mê urnêle da, sərgən cəgəm ni di bam me mê cwan i gun gə lade.» ⁴¹ Jesu yər nəgəni duwa me u əsəw yêê həl gə aba cəgəm di me wayəw ba da: «Nê ure. Caga da, cəgəm dəma di sərgənê bam səmə, me nê com gun gə lade fəmə.» ⁴² Mana gə ta-lê dog me mwom gə cəgəm di sərgə bam gun di səwê, anji cor gun gə lade fəmə. ⁴³⁻⁴⁴ Ərə Jesu yêê abe di suməw nanə me wayəw ba da: «Cəməw gun daa bəddə! Me ha gələw aba bwasa Māri səm me mê ha ala sarga də bii gə 'woo gənê Moyis duwa ərməw dara mwom gə cəgəm di. I yande do me, nare pad kaw ha 'wacna dara cəgəm dəma di ba sərgə i bam fəmə, me ba mê cor i gun gə lade di səni.» ⁴⁵ Ərə, abe di so ha me ha cəmdəgəgə nare gwale di daa pəgin yag yag me nare pad kaw 'ocnə mani nê gə əlaw gandəgə di me ca. I dara yande di me Jesu ur gaba gəlê gə səw daa bam managə ciri-yê bəddə. Ərə, anji dam nəm tulij-yê bam dən dware-lê me, nare nê swa ciri day-ê jiga jiga kaw hara 'yow nəm.

2

Jesu so gun gə rəgədəw daa
(Matiyê 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Managə Jesu ala wala hani bam di mwom da, anji swa cwara hara managə ciri də Kapernom bi. Me managə nare 'ocnə dara anji ba yalalê kərê da, ² nare hara dayar gərgə nan kərê me ciri bəddə iche me kaw, mana gaba dama yengə daa. Me Jesu wayəw gwale gənê Māri duwa. ³ Mwom da, narje nê fəngə sədəgə wədə dəbala gun gə rəgədəw hara nəm dara gələw gandəw. ⁴ Me cendi 'yo bərmê gaba hara gələw gandəw Jesu di bərin bəddə, dara narje di gərgə nanə. Yande da, cendi nagə daa kulə dəwê me hōlbə kulə di dəw bam me kal gubu me nol gə aba mwom di gə gəsa duwa gə 'ya suwar ha əsaw nəm Jesu dərgəwê. ⁵ Mana gə ta-lê da, Jesu di yər nare nê ta di kala day gə dusərgəgə dəwê mwom da, anji wayəw abe gə rəgədəw di ba da: «Jan mache, nê biyəm acna dəma di bam fəmə.»*

⁶ Managə narje dwaregəlgə di da, woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa kaw dam ilê me. Managə ba gə doy gwale gənê Jesu duwa gə ta di mwom da, cendi ərəmdə

* 2:5 2.5 Jan mache, nê biyəm acna dəma di bam fəmə. Mana gə ta-lê da, anji 'yo labiya bəddə səni. Yarna Markø 2.11-12.

gwale dusørêgâlê me wajø ba da: ⁷ «Gun gø ka di way gwale ya ba i Mārī de dana mo? Anji al i Mārī mêng ta bôdê mo? Gun mæn neyem gaba biyêw gø jaw gun acña duwa bam bôdê, i Mārī mæn tenene me neyem biyêw gun acña duwa bam!» ⁸ Jesu di da 'ocñ ermê day di com me waygø ba da: «I dana me anê êrøm ya ta de mo? ⁹ Wayaw gø gun gø rægødøw «Nê biyêw acña døma di bam døm», labaa «So daa, me u gøsa døma daa, ha nøm», i gwale gø woy me wom nan mo? ¹⁰ Laba da, nê ur dara anê ba 'wacñana dara øndi gø Gun gorøndøw di, nê i gø dwana dæ idê biyêgø nare nê sønã dødê acña day bam di le. *Yande da, nê ha ala mani nê anê yêrgø ba wom nan di.*» Me anji wayøw abe gø rægødøw di ba da: ¹¹ «Nê wayøm øndi: So daa, u gøsa døma daa øsêmd, me cor ha ulay døma-lê døm!» ¹² Mana gø ta-lê dog, abe gø rægødøw di so daa cud nare dørêgælê, u gøsa duwa me ha yaa nøm ulay. Èrø, narje pad nê yêr abe gø rægødøw di haralê yaa da, lanã algø me cendi 'ogø Mārī sumøw way ba da: «Laba da, dê yarang mani nê dii mæn kaw dê yêrgø bôdê søn di døm. *Mārī da, i geche anji 'yang!*»

Jesu 'ogø Lebi ba hane pamna tarøw

(*Matiyê 9.9-13; Luk 5.27-32*)

¹³ Targin d'ang da, Jesu cwarã harã kuray gø høle gø Galile-yê. Nare nê gøre harã 'yow me anji gølgø gwale gønê Mārī duwa. ¹⁴ Managø anji ilê haralê da, yêr Lebi gønê Alpe gorøndøw dam lê mana duwa gaba salaw dole gø geche gø Rom mani-yê, me anji wayøw Lebi ba da: «So daa, hare, pam tarøn!» Me Lebi so daa me pam tarøw. ¹⁵ Targin d'ang Jesu ilê wama mani managø kørê nê Lebi-yê, me woni gørsê gwale duwa me nare nê d'ang nan wom gandøw mani mæn. I nare woni salaw dole gø geche gø Rom mani me nare nê d'ang woni ala acña me. Cendi pam Jesu gø gørdê nan. ¹⁶ Mwom da, nare nê yab woni gælê bii gø 'woo gønê Moyis duwa ilê. Cendi i nare nê nê nê nare nê gø 'ogøgø Parise. Managø cendi yêr Jesu wama gø mani-yê gø nare woni salaw dole gø Rom mani, me nare nê d'ang woni ala acña me da, cendi waygø woni gørsê gwale gønê Jesu duwa ba da: «Aba ciri dan woni gø nare woni salaw dole gø Rom mani me nare woni ala acña nê d'ang mæn me, dana mo?» ¹⁷ Managø Jesu doy gwale day di mwom da, anji waygø ba da: «Nare nê i mwom bôdê da, cendi ur dogtêr bôdê. I nare nê i mwom me ur dogtêr cendi. Øndi da, nê harã 'ogø i nare nê 'ocñ dara ba gø i woni ala acña. Me nare nê êrøm ba gø i nê tøba Mārī dørêwê da, nê harã 'ogøgø i cendi bôdê.»

Gælê gønê Jesu duwa da hãmar gø gælê gø høg bôdê

(*Matiyê 9.14-17; Luk 5.33-39*)

¹⁸ Wala mæn, woni gørsê gwale gønê Jã Batis duwa me nare nê gø 'ogøgø Parise me ilê 'woo asyam-ê. Mwom da, nare harã ur Jesu ba da: «Woni gørsê gwale gønê Jã Batis me woni gørsê gwale gønê nare nê Parise day me ilê 'woo asyam-ê, me øjøm da, woni gørsê gwale døma u day bôdê, dana mo?» ¹⁹ Mwom da, Jesu cogø lê diyê gø gwale gø diri ba da: «I man me aba ala diyamdrani kwandaw moso ha 'woo asyam managø anji kaw ilê gandagø me mo? Managø anji ilê gandagø søn da, cendi ha 'woo asyam bôdê. ²⁰ Me wala gø d'ang mæn haralê. Wala gø ta di, gø ha biyê aba diyamdrani harã gandøw. Do me, cendi ha 'woo asyam søn.»

²¹ Anji waygø gwale gø diri d'ang ba da: «Gun mæn ha 'woo barge gø dørway bøw dara asa gø mabøla managø barge gø marønge-yê bôdê. Dara barge gø dørway di, ha chawa gø marønge d'waya gø pii di bam. ²² Me gun mæn kaw ha bwa gani gø dørway gø ilê sugødê-lê managø d'ajili gø marønge-yê bôdê me ca†, dara gani gø ilê sugødê-lê di ha chawa d'ajili gø marønge di bam børin. Gani di me d'ajili di me ha bwaw i gun di søw. Me ladni duwa da, gø bo gani gø ilê sugødê-lê managø d'ajili gø dørway-ê.»

Jesu i aba ciri gønê wala gaba bwa gwayni di

(*Matiyê 12.1-8; Luk 6.1-5*)

²³ Wala mæn gø i wala gaba bwa gwayni gønê Juwib day, Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa cilang dage nê geme. Woni gørsê gwale duwa, managø ilê haragælê da, cendi ar geme døw wom. ²⁴ Èrø, nare nê Parise wayøw Jesu da: «Yêr! Woni gørsê gwale døma ilê ala i na yande mo? I mani nê bii ønda gø 'woo øm bam wala gaba bwa gwayni-yê!» ²⁵ Mwom da, Jesu cogø lê diyê: «Anê asø mani nê Dabid algø di managø

† 2:22 2:22 D'ajili i gare gø dølábø gaba bwa gani ya gugølê ta de.

Magtubu dənə Mārī-yê bêdê mo? Wala mən, anji cherni aləw me, nare duwa nê ilê gandəw kaw, cherni algə me ca. Mani day nê wama ilê bêdê. ²⁶ Anji gandə kulə gənê Mārī-yê. I aliya gə Abiyatar i geche gənê woni bwasa Mārī day. Dabid wom mapa gə gə chəgədəw Mārī me 'yagə nare duwa di me ca.[†] Bag da, bii ənda gə 'woo-lê da, i woni bwasa Mārī wom cendi mərə. *Me Dabid al i acna bêdê.*» ²⁷ Me Jesu wayəw d'ang ba da: «Mārī al wala gaba bwa gwayni di dara wagə gə nare-yê, me anji al wala gaba bwa gwayni di dara 'yagə gə nare wamani bêdê. ²⁸ I dara yande me əndi gə Gun gorəndəw di, wala gaba bwa gwayni di kaw, nê i aba ciri duwa əndi.»

3

*Jesu so gun gə əsəw mar bam daa
(Matiyê 12.9-14; Luk 6.6-11)*

¹ Targın d'ang da, Jesu cor gandə managə kulə gaba amsa Mārī gənê nare nê Juwib day-ê. Gun gə əsəw mar bam ilê me. ² Nare nê gə 'ogəgə Parise kaw ilê, cendi ur ba gə aləw Jesu gwale dəwê, yande da, cendi asə angal day yêrgə gə Jesu dara gaba anju ba ha swa aba mwom di daa wala gaba bwa gwayni-yê mo. ³ Ərə Jesu wayəw abe gə əsəw mar bam di ba da: «So d'əbə daa nare d'waragəlê!» ⁴ Me ur nare di ba da: «Wala gaba bwa gwayni-yê da, bii gə 'woo ənda ur dara ba mêalna i mani nê lade, labaa nê acne mo? Dara ba mê bəlnê gun daa, labaa ba mê 'yanaw bam mo?» Me gun mən kaw aləw gwale lê diyê bêdê. ⁵ Mwom da, Jesu cor yêrgə pad day-ê gə maņa, me səw kaw 'yoləw d'ədəgəlê bêdê dara nare nê ta di d'ədəgə woy naņe. Mwom da, anji wayəw abe di ba da: «Yê əsəm d'ədê!», me anji yêê əsəw d'ədê. Mana gə ta-lê dog da, anji 'yo labiya. ⁶ Me nare nê Parise di d'əməgə iche, hargə kalang 'ywa nare nənê dole gə Erod dara ba gə ha ala i man dara 'yaa gə Jesu mo?

Nare nê gərə hara 'yo Jesu

⁷ D'ang bi, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa hargə gər managə kuray gə bəle gə Galile bəwê. Nare naņ paməw tarəwê. Nare nê gərə nê ta di d'waragəlê da, nê yab swa i wama gə Galile-yê, me nê yab bi da, swa i wama gə Jude-yê ⁸ me i ciri də geche də Jursalem-mê, me nê yab swa i wama gə Idume-yê, me nê yab d'ang i nê swa gangər gənê kuray gə Jurde-yê, me nê yab da, swa i ciri də Tiir me Sidə me tulbêdê-lê. Managə cendi doy mani nê Jesu algə di da, cendi haragə pad dara yara gə d'ərgə.

⁹ Managə Jesu yêr narje di gərə naņ da, anji wayəw woni gərsê gwale duwa ba da: «Unən bərwa hane nəm, dara kal nare di d'ərbənən bêdê.» ¹⁰ Anji way yande dara managə anji dee swa nare nê mwom naņ daa pii da, nare pad nê mwom jiga jiga ilê gəlêgə d'ərgəlê da, 'yoləm dara ba gə hara səwê ib ba gə bəlbə səw. ¹¹ Managə nare nê dundi d'ə acne algə kaw ba gə yêr Jesu mwom da, dundi d'ə acne di nogəgə me cendi piy gubərêgə d'ədê d'əwê me sojə marjagə daa way ba: «əjəm, mê i Mārī gorəndəw!» ¹² Me anji ərın dundi d'ə acne əmdə waya gə nare ba i Mārī gorəndəw di bam.

*Jesu anjər paja duwa nê mwaj dii sər
(Matiyê 10.1-4; Luk 6.12-16)*

¹³ D'ang, Jesu nagə ha kura-lê. Anji 'ogə nare nê anji ur ba gərsənê gwale duwa, me cendi hara səwê. ¹⁴ Mwom da, anji anjər nare nê mwaj dii sər bi managə kwandagə d'waragəlê. Anji 'ogəgə ba i paja duwa. Anji anjər nare nê mwaj dii sər ta di dara ba ina i gandəw, me d'ang baa ha kəjəgə dara waya gə Nə d'ə lade dənê Mārī duwa, ¹⁵ me baa ha 'yagə dwana d'ə idə 'lywara dundi d'ə acne bam me ca. ¹⁶ Yarna, nare nê mwaj dii sər nê ta di sumd'əgə, i ta: Simō gə Jesu 'ogəw Piyer, ¹⁷ me Jak day gə chendəw gə Jā, nê i Jebede d'əndaw me Jesu 'ogəgə «Bwanerje», gəndəw d'ə biyê da, way i ba da: «nare nê wun ya ərınê gənê Mārī duwa de», me ¹⁸ Andərə, me Pilib, me Bartelemi, me Matiyê, me Toma, me Jak gənê Alpe gorəndəw, me Tade, me Simō gə i gun gə ur dara nare nê Juwib ba damna gə d'ədəgə me bəlnê s'ədəgə cendi me ca, ¹⁹ me Juda Iskariyod gaba 'yaa Jesu woni marənde duwa əsarəgəlê me ca.

[†] 2:26 2.26 Yarna maana d'ənê Dabid duwa d'ə way dara mapa gə chəgədəw Mārī managə magtubu dənê Samiyel d'ə dii mən 21.1-7.

Jesu al giyê i gø dwana dênê wi mo?

(*Matiyê 12.22-32; Luk 11.15-23; 12.10*)

²⁰ Targin ðang da, Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa cwara hara ulay. Nare nan ðang bi hara dayar gandaw. Me Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa 'yo bœrmê gaba wama mani nê wama bêdê. ²¹ Managø Jesu waraw ba gø dwaya yande da, cendi waya anji ba cor meyendê i bam ðœm, me cendi swa daa hara dara walaw gø dwana hara nœm ulay.

²² Ɔrê, nare nê mœn nê woni gœlê bii gø 'woo gœnê Moyis duwa swa managø Jursalem. Cendi gœra way ba da: «Sidan* ilê Jesu sœwê, i tandi dœ i dundi dœ acœe geche day me 'yaw dwana dœ idê 'ywara dundi dœ acœe bam.» ²³ Mwom da, Jesu 'ogø woni gœlê bii gø 'woo nê ta di, me anji waygø gwale gø diri: «I man me Sidan ha 'ywara sœdê dœra bam gang tug mo? ²⁴ Wala gø nare nê lew dœ dwârî-yê mœn jarna say gø sœdêgø day gang da, dwârî dœ ta di ha 'ya lê bêdê. ²⁵ Me managø nare nê ciri dwârê-lê mœn damna dara jara say gø sœdêgø day da, ciri dœ ta di ha 'ya lê bêdê. ²⁶ Me Sidan jarna gø sœdê dœra gang, labaa yinê sœdê daa mœn bêdê da, dwana dœra ha 'ya lê nan mo? Bêdê. Dwana dœra ha 'yana i bam bœrin.»

²⁷ «Managø gun urnê ba gandœna managø gun gaba dwana† kœrê duwa-lê me ba chêbœ mani duwa nê 'ywa pad bam da, ladni duwa da, anji magœdœ gun gaba dwana di dodê, do me, anji ha neyama gaba chaba mani duwa nê 'ywa nê kœrê ta di bam pad sœn. ²⁸ I sœdê. Dwayna, nê wayang i gwale sœw ðang bi: Mârî i ib dara kala dusœw hœlala nare acœa day gø jiga jiga dœwê le, me acœa day gø cadœbœ gø Mârî kaw, anji ha kala dusœw hœlala lê diyê me ca, ²⁹ me gun gø cadœbœna i Dundi dœnê Mârî duwa da, Mârî ha kala dusœw hœlala acœa duwa gø ta di dœwê bêdê. Gun gø ta di acœa duwa di wor ilê dœwê gø dœrin bœrin.»

³⁰ Jesu waygø woni gœlê bii gø 'woo yande i dara cendi waya ba anji ba i gø dundi dœ acœe lê sœwê.

Jesu iw me chamraw me

(*Matiyê 12.46-50; Luk 8.19-21*)

³¹ Targin ðang da, Jesu iw me chamraw me haragø gœra ciri dœ Jesu ilê. Cendi ðœbœ iche me giyœw gun managø kœrê ba 'wagœnaw. ³² Nare nan dam ilê gandœw, me gø wayœw: «Yêr, im me chamram me ilê iche, cendi urœmme.» ³³ Me Jesu cogø lê diyê ba da: «I wi me i in, i nê wi me i chamran mo?» ³⁴ Mwom da, anji kal sœw yêr nare nê dam liwœw daa ta di ðam, me way ba da: «In me chamran me, i ka. ³⁵ Êw, gun gø woy woy gø alna mani nê Mârî dusœw urgœ da, anji me i chen, me i chidœn, me i in me ca.»

4

Gwale gø diri gœnê aba chêê swagê duwa

(*Matiyê 13.1-9; Luk 8.4-8*)

¹ Targin da, Jesu so ilê gœlêgø nare gwale gœnê Mârî duwa ðang bi kuray gø bœle gø Galile bœwê. Narje 'yarbar nanœ managø tulœwê. Yande mwom da, anji kal sœw nagø bœrwa dalawê dama lê me ðœbê nœm nimi-yê. Me narje nê pad da, dam day kuray di bœwê wayni-yê. ² Me Jesu di gœlgø nare mani nan gø gwale gø diri. Me managø gœlê duwa gø ka-lê da, anji waygø ba da: ³ «Dwayna ladœ! Abe mœn so ha managø daga duwa-lê dara chêê gø swagê duwa. ⁴ Managø anji ilê chœgœdê swagê di lê da, swagê nê yab da bor day managø bœrmê dugœdœwê, me dirbi gœra tœgœgœ chœgœdœgø bam car. ⁵⁻⁶ Nê yab ðang da bor day managø gœndara-lê. Cendi gandœ daa kalang, me 'yo

* 3:22 3.22 SidanManagø magtubu dœnê Mârî duwa dœ gø jangœdœ pii gø bii gø gœrek da, gø jangœw i «Belsebil» mana gø ka-lê. Nare nê Juwib 'ogø Sidan gø bii day ðang «Belsebil». † 3:27 3.27 gun gaba dwana Jesu way gwale gø diri gø ta di dara gœlêgø nare ba œndê Sidan dodê, me ta di me, anji neyem 'ywara gø nare dundi dœ acœe bam sœdêgœlê. Anji wayna gwale gœnê gun gaba dwana da, anji way i dara Sidan, me aba magœdaw dodê me chaba gun gaba dwana mani duwa bam me da, i anju gø Jesu sœw duwa gang. Jesu ilê ala i mani nê Mârî biyœw gø bii pii ba alnagœ di, yarna Esayi 49.24-26.

bərmê gaba bwa sabragə hara dödê cog bêdê dara sənə də lade di yengəle. Yande da, managə dawa urə da, cendi woy bam kiyaw. ⁷ Nê yab d̄ang da bor day mana gə chemde nê jimdi d̄waragəlê. Swagê di gandə daa ladə məndagə. Me ərə hura gənê chemde di so nan mwom da, yə swagê di daa swamama əmgə gandagə dəddəgə də idə naa nəm di bam. ⁸ Swagê dərêgə nê yab d̄ang bor day managə sənə də lade-yê. Cendi gandə jor ladə me naa dərêgə me ca. Swagê nê ta di dəddəgəlê mən da, dərêgə 'yarbar nanə. Nê mən al dərêgə neyem gəniñ subu, nê mən d̄ang al dərêgə neyem gəniñ kubi, nê mən d̄ang bi al dərêgə neyem aru.» ⁹ Me Jesu waygə d̄ang bi da: «Kal gun gə sumdêw woni d̄waya gwale inalê da, kaləw a d̄wayna ladê!»

¹⁰ ərə Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa nê mwaj dii sər me nare nê yab nê ilê hara gandəw sən di gərgə bam tulīn-yê ched da, cendi so ur Jesu ba da: «I dara na me nê gəlgə nare gwale gənê Mārī duwa gə gwale gə diri ba mo?» ¹¹ Me Jesu cogə lê diyê waygə ba da: «Yeni da, Mārī gəlōng gwale səw gə budəlê dara lama duwa gə d̄wārī di d̄əm, me nare woni kala dusərêgə d̄wārī dənê Mārī duwa dəddê bēdê da, nê gəlgə mani pad di i gə gwale gə diri. ¹² Ta di me i mani nê aba cəmê Mārī bəw jangə nəm gə gwale day pii managə Magtubu dənê Mārī-yê, me yala alal nəm. Anji way ba da:

«Mani nê cendi yêrgə gə dərêgə kaw,
neyem yaragə ladə bēdê,
me nê cendi doy gwale day kaw,
neyem 'wacnagə ladə bēdê me ca.
I yande me cendi ha 'ywa gə bərmê
gaba cwara nəm Mārī səwê bēdê,
me Mārī kaw ha kala dusəw həlala
acna day dəwê bēdê me ca.» *

Gwale gə diri gənê aba chêê swagê di gəndəw
(Matiyê 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Me Jesu waygə d̄ang bi ba da: «Gwale gə diri gə nê wayang gandəw dara aba chêê swagê di da, anê 'wacnana gəndəw bēdê sən da, gwale gə diri gə d̄ang gə nê ha wayang gandəw da, anê ha 'wacnaw mənang kaw mo? ¹⁴ D̄wayna! Aba chêê swagê di da, i aba waya gwale gənê Mārī duwa. ¹⁵ Swagê dərêgə nê bor managə bərmê dugədəwê da, wun i ya nare nê doy gwale gənê Mārī duwa məndagə, me ərə Sidan hara kalang bii gwale gə cendi d̄wayaw di bam dusərêgəlê.

¹⁶ «Swagê dərêgə nê bor managə gəndara-lê di da, i nare nê doy gwale gənê Mārī duwa, cendi yəw gə sii 'ywala məndagə, ¹⁷ me gwale di bo sabəraw dusərêgəlê bēdê. Yande da, managə wamani 'ywanagə, labaa nare gəlōngə dərêgə dara gwale gənê Mārī duwa mwom da, cendi so kalang gən gwale gənê Mārī duwa di bam.

¹⁸ «Swagê dərêgə nê bor mana gə chemde nê jimdi d̄waragəlê di da, i nare nê doy gwale gənê Mārī duwa di me, ¹⁹ ərə cendi ərəm managə wamani gə jiga jiga gə sənə dəddê ka dəwê, cendi kanjə 'ywa gə sənə dəddê ka, i mani nê pəgīn puu, me cendi kal ərmê day managə mani nê d̄ang d̄ang dəddəgəlê me ca. I yande me ərmê gə pad gə cendi ərməw di da, yə gwale gənê Mārī gə dusərêgəlê di daa swamama əmgə ala gandəw giyê bam.

²⁰ «Swagê nê bor sənə də lade-yê da, i nare nê doy gwale gənê Mārī duwa me gaməw dusərêgəlê ladə dem dem me al gandəw giyê me ca. Cendi da, wun ya swagê dəddəgə nê mən nê al dərêgə neyem gəniñ subu de, labaa nê d̄ang nê al dərêgə neyem gəniñ kubi de, labaa nê d̄ang bi nê al dərêgə neyem aru de me ca.»

Gwale gə diri gənê lamba dərə
(Luk 8.16-18)

²¹ Jesu waygə nare d̄ang bi ba da: «Gun unê lamba də duwa gərêr lê da, i dara əbêdə mani dəddê bēdê, labaa i dara chêdə managə solbê gəndəgəlê mo? Bēdê. Me bag da, i dara chêdə mani dəddəgəlê daa dara kal acnana mana bam. ²² I ya ta de di me ca, mani pad nê budəlê di da, gə ha yaragə daa pəden-yê, me mani nê nare ur kwandagə

* 4:12 4.12 Esayi 6.9-10

ba 'wacnaa bôdê kaw, Mārī ha gəlêgə daa pədeŋ-yê. ²³ Gun gə sumdêw woni dwaya gwale inalê da, kal a dwayna.»

²⁴ Me Jesu waygə gwale ðang bi ba da: «Asəna angal dan ladəle managə mani pad nê nê wayang gwale day di dədêgəlê. Gə ha 'yang mani wunê ya dan nê anê 'yagə kwandəng ta de, me gə ha 'yang lê diyê ðang bi me ca. ²⁵ Yande da, gun gə yinê gwale gəŋê Mārī duwa di alna gandəw giyê da, Mārī ha 'yaw 'wacna gə gwale duwa lê diyê bi. Me gun gə yinê gwale di alna gandəw giyê bôdê da, gə ðani gə anji dwayaw ta di kaw, gə ha biyêw bam.»

Dwārī dənê Mārī duwa wun i ya na de mo?

²⁶ Jesu waygə nare gwale ðang bi ba da: «Dwārī dənê Mārī duwa da, wun i ya gun mən baa gəsə gə swagê duwa managə daga duwa-lê ta de. ²⁷ Mwom da, anji ina i nuni gə changa, labaa damna bəra gə dawa kaw, swagê dərêgə di gandê daa me jor me dəban 'wacna duwa. ²⁸ I sənə me al giyê dəra gaba ganda swagê dərêgə di daa, me jor nəm di me tandi. Me swagê di gandê gə dədêgə naa nəm gə dərêgə managə dədêgəlê. ²⁹ Me managə swagê di dərêgə naa dəm da, gun gaba gəsê swagê di u kurang kalang me ha dara n̄ilêgə dəm, dara wala day gaba n̄ilê di neyemme dəm.»

Gwale gə diri gəŋê mutardə dərêw

(Matiyê 13.31-32; Luk 13.18-19)

³⁰ Jesu waygə nare gwale ðang bi ba da: «Dwārī dənê Mārī duwa da, ba dê ərməŋg gandədə ya na de mo? Labaa, ba dê wayang gwale dəra də ərməw gə gwale gə diri gə woy mo? ³¹ Dwārī dənê Mārī duwa, wun i ya habda gə mutardə[†] dərêw de. Dərêw di i ðani hiŋe doy kwandəng habde nê caga ka dərêgə bam pad. ³² Me managə gə gəsəŋê dərêw dodê da, gandə daa me jor gədê habda gə naŋ doy habde nê gəndêgə wor nê gə dəlbəgə dara hangəda gə bəra di bam pad. Anji agədê gangəraw naŋ me 'ya dun naŋ də dirbi kaw ðangəw ciri day dam lê me ca.»

³³ Jesu waygə nare gwale gəŋê Mārī duwa gə gwale gə diri naŋ yande. Anji waygə gwale di yande bor gə dwana day də idê 'wacna. ³⁴ Gə nare nê gəre pad da, anji gəl gwale gəŋê Mārī duwa gə gwale gə diri baa baa, me managə anji inê məndagə gə woni gərsê gwale duwa da, anji biygə gwale gə diri di gəndəw daa.

Jesu dwana duwa doy gale gə geche bam

(Matiyê 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Wala gə ta-lê dog, gə turgə pəram da, Jesu waygə woni gərsê gwale duwa ba da: «Cilangənanə kuray gə bəle, hanandə dugədəw də alê ta-lê!» ³⁶ Managə cendi so kal nare nê gəre di dodê dəm da, woni gərsê gwale gəŋê Jesu duwa di 'oy bərwa gə Jesu dam lê di ha gandəw. Bərwa nê ðang kaw ilê haralê gandagə me ca.

³⁷ Bam da, gale gə geche biyara kalang, u nimi bo bərwa dalawê, wor hiŋe dara 'wanaw da. ³⁸ Me Jesu di da, i duwa i nuni bərwa widəwê cilangə dəw daa. Nəma woni gərsê Jesu gwale duwa di nuw daa me wayəw da: «Aba gələnin mani, dê ilê marangê da, nam dusəm bêdê mo?» ³⁹ Mwom da, Jesu so daa, əriŋ gale me waygə nimi nê kuray-yê di me ba da: «Hwaynale! Dəbənê dodê!» Mana gə ta-lê da, gale dəbə dodê dɛg, me mana hələl kajaj. ⁴⁰ Jesu waygə woni gərsê gwale duwa da: «Anê laŋ yande dana mo? Anê kal dusəŋg Mārī dəwê bêdê sən mo?» ⁴¹ Cendi laŋa algə naŋ, cor urbə səddəgə: «Gun gə ta di i wi me gale day gə nimi nê kuray-yê kaw doy gwale bəwê mo?»

5

Jesu dwana duwa doy dundi də acne bam

(Matiyê 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Ərə Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa gərgə managə kuray gə bəle gə Galile dugədəw də alê ta-lê, i wama gə Gerasa-lê. ² Me managə Jesu chə dodê bərwa dalawê da, abe mən gə dundi də acne widəbəw swa managə munəni-yê hara 'yo Jesu. ³ Abe

[†] 4:31 4.31 mutardə Habda gə gə 'logəw «mutardə» da, i habda gə nare nê Juwib dəlbəw managə yiga day dalawê dara hangəda gə bəra. Dərêw da, i ðani ðani yande, me habda səw da, jore bor ya gimdere de.

gø ta di, ciri duwa dē dama i managø munəni-yê. Gun mən kaw neyem magədaw dodê bêdê. Gø sul kaw, gø neyem magədaw dodê bêdê. ⁴ Gø wala wala gø bow kaya-kaya gədawê me sul əsawê me kaw, anji agədəgə bam. Ərə gun gø dʒang gø neyem yêw biyêw bəw dodê, ilê bêdê. ⁵ Gø changa me gø dawa me anji kədəbêr munəni-yê me kura dədê, me dosbə səw jarbe gø gəlale me sojəbə ruru me ca.

⁶ Anji yara Jesu haralê hêñ da, wada gəra piy gubərwê dodê dərêwê. ⁷⁻⁸ Mwom da, Jesu waydê dundi də acne ba da: «Dəm bam abe di səwê!» Me dundi də acne di soy marjadê daa nañ: «Əjəm, Jesu gø Mārī gaba dama mani dədêgəlê pad gorəndəw, mê ur i na sənê mo? Nê wayəm gø Mārī suməw: Gələn dərên bêdê!» ⁹ Mwom da, Jesu urdê ba da: «Gø 'ogi man mo?» Tandi wayəw: «Gø 'ogən <Gərê>, dara nê gərənin nañ.» ¹⁰ Me tandi mərgəw Jesu dara ba 'ywarnagə bwanagə hêñ bêdê.

¹¹ Mana gø ta-lê di, gochəng gəmêr ilê wamalê kura tuldəlê. ¹² Dundi də acne di wayəw Jesu da: «Kalnin nê hanin gochəng nê ta di sədêgəlê.» ¹³ Jesu waygə ba hana. Ərə cendi dəm bam abe səwê, ha bwara gochəng sədêgəlê. Gochəng bərin daa kura tuldəlê hir, wa bor managə kuray-yê, chê nimi gəmaj gəmaj marbə bam. Gochəng di neyem i ya dubu sər de.

¹⁴ Nare woni gama gochəng di wada hara ciri də gechide-yê me də dine-yê me waygə nare gwale gø ta di, ərə nare di wada dara yara mani nê alal di. ¹⁵ Managə cendi gəra Jesu tuləwê ib da, yêr abe gø dundi də acne widəbəw nañ pii di dam lê dodê, dərêw biyêr dodê, hurê barge səwê, me cor laña algə. ¹⁶ Nare woni yara mani nê al abe me gochəng me gø dərêgə da, kəbəgə kwandagə gwale di, ¹⁷ ərə cendi mərgəw Jesu ba hana kalnagə səña day fi.

¹⁸ Managə Jesu nagə dam bərwa-lê dara hara dəm da, abe gø widəbə pii di amsəw ba kalnaw ba ha gandəw. ¹⁹ Me Jesu əməw hara gandəw bam me wayəw da: «Cor, ha ulay dəma-lê 'ywa waram me waygə mani nê Aba ciri gø Mārī al gandəm me nəgəni dəma də anji yêr di me.» ²⁰ Mwom da, abe di cor ha waya mani nê Jesu al gandəw managə wama gø gø 'ogəw «Ciri də mwaj» dalawê, ərə nare dam yêr kəmê duwa.

Jesu dwana duwa dfoy mwom me made me bam

(Matiyê 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Managə Jesu day gø nê woni gərsê gwale duwa cwaragə bi gø bərwa gəra managə kuray gø bəle dugədəw də ka-lê bi da, nare nañ dayar gandəw bi managə kuray di bəwê. ²² Mwom da, abe mən gø gø 'ogəw Jayrus, anji i geche gənê kulê gaba amsa Mārī gənê nare nê Juwib day, swa hara. Me managə anji bo dərəw ca yêr Jesu da, anji əndər dodê dərêwê ²³ me mərgəw nəm ba da: «Hare dē! Hare dē! Durmên womêr nañ, ilê dara mara le. Hare, mê ha bwadə əsam dədê dara kal də 'ywana labiya me də damna nəm bəra.» ²⁴ Me Jesu so ha gø abe di. Nare nañ bow ha gandəw me dəmdəw pəgin mad mad managə haralê di.

²⁵ Managə nare nê gəre nê ta di dwarzəgəlê da, deme mən də bare ha sədê neyem aliya mwaj dii sər kaw ilê me. ²⁶ Tandi hoy sədə nañ managə harba gø dogtər sədêgəlê, meyendə əsədə bam pad kaw, 'yo labiya bêdê. Ərə, bare di cor ha sədê nañ bi. ²⁷⁻²⁸ Me managə deme di doy gwale gø gø way dara Jesu mwom da, tandi waya dusədəlê ba da: «Dee nê bəlñê i barge duwa məra kaw, nê ha 'ywa i labiya.» Yande da, deme di hara gø nilanga Jesu tarəwê nare dwarzəgəlê bəl gø Jesu barge duwa. ²⁹ Mana gø ta-lê dog, bare hara duwa di dəbə dodê me ca. Tandi kaw 'ocñ dog dara ba də 'yo i labiya dəm. ³⁰ Me mana gø ta-lê dog da, Jesu kaw 'ocñ dara dwana duwa də yab ba gandə yaa bam. Ərə anji co dərêw tarəwê bi yêr gø nare di me urgə ba da: «I wi me bəl barge ni mo?» ³¹ Me woni gərsê gwale duwa cow lê diyê wayəw ba da: «Mê yêr nare di gərə nañ, cendi dəmdər gandəm daa pəgin mad mad ta me, mê ur aba bələm dʒang tug mo?» ³² Me Jesu kal səw 'wunbê tulbəw dara gaa baa yêr gø gun gaba bələw

di. ³³ Ərə deme də idə bəlêw di, laņa aldə*, sədə sadədə daa tag tag, dara tandi 'ocn mani nê yala alal gandədə di, me tandi hara əndər dodê Jesu dərêwê me wayəw gwale dərə səw daa pad. ³⁴ Me ərə anji waydə ba da: «Chidən ni, dê kala dusi dənê yande da, dê 'yo bəlê dəm. Ha labiya, mwom diya di kaw kaliye dəm.»

³⁵ Managə Jesu ilê wayadê deme di gwale di lê sən da, nare nê yab swa kərê nê Jayrus-lê, me cendi wayəw Jayrus ba da: «Durməm di mare dəm. Hoy Aba gələnin mani di haralê pəgin bəddê.» ³⁶ Me Jesu doy gwale day di com, me anji wayəw Jayrus ba da: «Kal ala laņa di me kal dusəm mən dənê.»

³⁷ Me managə Jesu so dara hara kərê nê Jayrus-lê da, anji əmgə nare nê dee bwaw di hara gandəw bam, me kal i nê Piyer me Jak day gə chendəw gə Jā me mərə ha gandəw.

³⁸ Managə cendi hara yala managə ciri dənê Jayrus-lê dəm da, Jesu 'yo nare nê mən ilê nulêlê, me nê yab da ilê swaja wuyu me. ³⁹ Anji gandə ha kərê me waygə nare ba da: «I dana me anê nul nan yande mo? Dwe də more di mare bəddê, me tandi i i nuni.»

⁴⁰ Managə nare ba gə doy gwale gənê Jesu duwa gə ta di da, cendi aləw məng. Mwom da, anji 'yor nare nê gəre di bam iche, me wol dwe di abadə day gə idə me woni gərsê gwale duwa nê subu di me mərə, ha gandəw. Anji gandə managə dwe di gəndədêlê.

⁴¹ Anji yə dwe di əsədə me waydə ba da: *Talita kum!* Gəndəw də biyə way ba da: *Dwe də* more, nê wayi: So daa! ⁴² Mana gə ta-lê dog, dwe di so ha daa. Dwe di, aliya dərə i mwaj dii sər. Ərə, nare pad nê ilê me yêr mani nê daņa nê Jesu algə di da, laņa algə naņe, me cendi dərbə yêr kəmmə duwa. ⁴³ Me Jesu kaw yəgədə sumdəgə naņe dara cendi ba cəmnəw gun mani nê baa algə ka di daa bəddê. Me anji waygə dāng ba: «Yanadə dwe di mani nê wama.»

6

Nare nê Najared gəñ Jesu gwale duwa bam
(Matiyê 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Targin dāng da, Jesu swa kala ciri də Kapernom bam me hara gərə managə Najared, i ciri də tanga anji əsêr lê bəg. Woni gərsê gwale duwa kaw bwaw yala gandəw me ca. ² Me managə wala gaba bwa gəwaini-yê da, anji ha managə kulê gaba amsa Mārī-yê me kal səw gəlgə nare gwale gənê Mārī duwa. Nare nan nê doy gwale duwa di da, gwale di 'yagə ərmê nan, me cendi way ba da: «I wi me gəlêw duwa mani nê ta di pad yande mo? 'Wacna duwa gə mani di da, i man yande mo? Anji 'ywaw i woy mo? Dwana duwa də idə ala mani nê daņa nê ta di da, 'ywadə duwa i woy yande bəra? ³ Bəg da, anji tanga i aba pəlbê habde gaa bəddê mo? Anji i Mari gorəndədə, anji i nê Jak day gə Jose chandragə, me nê Juda day gə Simō di chandragə, me chamraw nê namde kaw ilê ganandə ka.» I dara yande di me nare nê Najared di gəñ nəm gaba kala gə dusərgə managə Jesu dəwê bam. ⁴ I ta di me anji waygə nəm ba da: «Gun gaba cəmə Mārī bəw da, i nare nê dāng mərə me aləw horəmbê cendi. Me waraw duwa gang nê dam gandəw ciri dədê mən, labaa chamraw duwa gang nê dam gandəw kərê mən kaw, aləw horəmbê bəddê bəg.» ⁵ I dara yande me Jesu bogə əsaw i nare nê woməre nê yab dədəgəlê mərə me sogə nəm daa mwom day-ê, me anji neyem gaba ala gə mani nê daņa nê dāng managə Najared bəddê. ⁶ Me anji ərəm naņe dara nare gəñ gaba kala gə dusərgə managə dəwê bam.

Jesu kəjə paja duwa nê mwaj dii sər
(Matiyê 10.1,5-15; Luk 9.1-6)

Dang bi da, Jesu so ha ciri də dine nê managə Najared tulbədêlê baa baa dara gəlêgə nare mani. ⁷ Me wala mən da, anji 'waga paja duwa nê mwaj dii sər di səwê me anji

* 5:33 5.33 Managə pama gə bii gə 'woo gənê Moyis lê da, nare nê Juwib day-ê da, deme wala dərə gaba yêê bare-yê baa baa, labaa mwom gə bare hana səddê da, deme di acne nare nê Juwib dərəgəlê (Lebitik 15.19-30). Bii gə 'woo way ba da: Gun gə deme də ta di bəlê səw da, anji kaw cor gə acne me ca. I dara yande me deme neyem gaba ganda iche hara gə kwandadə bəddê managə bare ha nəm sədə sən. I dara yande me managə maana də ka di lê da, deme di, algə mani nê tandi dee neyem gaba alagə bəddê ta di: Tandi hurêr nare dwaregəlê me ha bəlê nəm gə gun gə urê dərə ta di. I ya ta di me laņa aldə nəm naņe.

so kəjəgə səðəgə sər sər dara cendi ba hana asənaɡə nare berni. Anji 'yagə dwana də idə 'ywarə gə dundi də acne bam me ca. ⁸ Anji waygə ba da: «Unə mani nə wama əsərangə bəðdə, unə sag gaba hara məjəni-yə bəðdə, unə gursə əsərangə bəðdə. Me unə i cilang əsərangə ⁹ me hurna gəbande gədrangə. Me barge da, layna i mən mən mərə.» ¹⁰ Anji waygə fang bi dara mani nə cendi ba hana alnagə: «Ciri də mən də yinəng gə dwani kərə dəra-lə da, cəmnə daa hana managə ciri də fangə bəðdə, me damna lə managə ciri də ta-lə jang bədəna gə wala gaba swa kala gə mana gə ta di neyamna nəm ba. ¹¹ Me managə ciri də anə dəmnə lə me nare dəra urnəng bəðdə me gənnə dwaya gə gwale dan bam me da, swana daa, hana pii, kalna ciri də ta di me bwabnagə nare dəra usəsə gə gədrangə bwanagə dodə. Managə anə alnagə nare di yande da, cendi ha 'wacna dara Mərī səw ba 'yoləw dəðəgələ bəðdə.»

¹² Mwom da, paja nənə Jesu duwa di bərin cəgədə ha me ha wayagə nare ba kalna acna day di bam me ba hane 'ywana Mərī fəəm. ¹³ Cendi 'yorgə nare dundi də acne nan bam me cendi bəlbəgə nare nə woməre nan swani səðəgələ me sogə nəm daa mwom day-ə sən.

*Gwale gənə made dənə Jā Batis duwa
(Matiyə 14.1-12; Luk 9.7-9)*

¹⁴ Wala gə ta-lə da, Jesu suməw 'ogə nanə managə nare bəðəgələ. Yande da, dole gə gə 'ogəw Erod Antipas kaw doy gwale gənə Jesu duwa di me. Nare nə mən da way ba: «I Jā gaba ala gə nare batem di me ba dəmə daa nare nə mare dwaregələ anju. I dara yande di me anji i gə dwana də idə ala gə mani nə dāna nə ta di.» ¹⁵ Nare nə yab da way ba i aba cəmə Mərī bəw gə pii gə gə 'ogəw Eli, me nare nə yab fang da way ba i aba cəmə Mərī bəw mən gə wun ya woni cəmə Mərī bəw nə pii di de. ¹⁶ Managə Erod ba doy yande da, anji way duwa ba da: «I Jā Batis gə tanga nə saw dəw 'yəw bam ka di, me dəmə daa nare nə mare dwaregələ anju.»

¹⁷⁻¹⁸ I səðə, Erod tanga yə Jā asəw dange. Anji giy nare yəw magədəw asəw dange-yə dara gwale gənə deme də gə 'ogədə Erodıyad, də Erod chəbədə chendəw gə Pilib-lə di. Yande da, Jā di wajəw Erod di le baa baa ba da: «əjəm da, bii ənda gə 'woo-lə da, dee mē neyem gaba chaba gə chendəm diyamo di bəðdə.» I dara yande me Erod magədə gə Jā asəw nəm dange-yə. ¹⁹ Me Erodıyad di kaw, dusədə womdə nanə managə Jā dəwə. Tandı ələwe me ur ba də 'yəwe me ca. Me tandı 'yo bərmə gaba 'yaw di bəðdə sən ²⁰ dara Erod di kaw wor yəw Jā di jaweye sən. Anji 'ocnə dara Jā ba i gun gə təba Mərī dərəwə, me ba i aba kəbə Mərī bəw gə bərmə duwa me ca. I ta di me anji aləw gə mani mən tenene fang bəðdə di. Me managə Erod di ba dwayna gwale managə Jā bəwə da, anji 'ocnə mani mən nə ha ala bəðdə. Yande pad kaw Jā gwale duwa di 'yoləw Erod di le.

²¹ Me wala mən da, Erodıyad di 'yo bərmə gaba 'yaa gə Jā di. I wala gaba ala sii 'ywala gə yaa gənə Erod duwa-lə. Anji fərbə mani nə wama dara 'yagə nare nə anji 'wagagə di. Anji 'waga i nare nə gechide nə ciri duwa dəðə, me gechide nənə asəngar day me nare nə ladəbe nə Galile me ca. ²² Mwom da, dwe də more də i Erodıyad durmədə gandə managə kulə gə cendi dam lə di, me tandı narə nare dərəgələ. Nara dəra di 'yoləg əl Erod day gə nare pad nəm ilə wama gandəw mani di le. Dara yande da, Erod so waydə dwe də more di ba da: «Wayən daa mani nə dərəy urğə, me nə ha 'yay gandagə.» ²³ Fang bi, anji sərgədə səw ba da: «Nə ha 'yay mani nə də ha urən di le, inam i dwərī ni tuldə kaw, nə ha sawa 'yaye.» ²⁴ Dwe də more di dəmə iche, me gəra waydə idə ba da: «Nə urnəw i na mo?» Idə di codə lə diyə ba da: «Urəw Jā gaba alagə nare batem di dəw.» ²⁵ Me dwe də more cwara bi kalang managə dole di səwə, me tandı wayəw ba da: «Nə ur ba mə sawnan Jā gaba ala batem di dəw asənan managə subura-lə 'yanan caga caga ka.» ²⁶ Ərə, dole di səw mar bam ledede, me anji neyem gaba əmədə mani nə tandı urəw di bam bəðdə, dara anji dee sərgədə i səw managə nare dərəgələ. ²⁷ Mana gə ta-lə dog, anji wayəw asəngar gə mən ba hana sawnaw Jā dəw hane nəm. Mwom da, asəngar di so ha managə kulə gə dange-yə sawa Jā di dəw ²⁸ asa managə subura-lə me 'woo hara nəm 'yadə dwe də more di, dwe də more di yə dii di asəngar əsəwə me cəm 'yadə idə. ²⁹ Targin fang da, woni gərsə gwale gənə Jā duwa di dwaya gwale di yande me cendi swa hara u kumbə dənə Jā duwa di ha nəm asa munə-lə.

*Jesu 'yagø nare nê dubu jii mani nê wama
(Matiyê 14.13-21; Luk 9.10-17; Jã 6.1-14)*

³⁰ Managø paja nê nê Jesu duwa cwara day gø biyê gaba asa berni-yê da, cendi dayar managø Jesu sêwê ilê wayaw mani nê ba gø alagø me mani nê ba gø gølgø nare di me pad daa. ³¹ Me mana gø ka-lê da, nare nê so cendi sêdêgølgø ka kaw ilê haralê nane, me nê hara dara 'yagø kaw gø rø nane, me ømgø bœrmê gaba wama gø mani bam me ca. Mwom da, ørø Jesu waygø woni gørsê gwale duwa ba da: «'Yeni, hane, dê harang bam mœnandø, me anê ha bwa gwayni lê hiñe me.» ³² Mwom da, cendi nagø managø bœrwa dalawê, cendi mœra, me cilangøgø kuray gø hœle dara ba gø ha nœm bam hiñe mœndagø. ³³ Me nare nan yørgø hara lê me 'ocnøgø com me ca. Yande da, nare nan nê ciri-yê pad wa gø gœdragø yaa Jesu day gø nê paja duwa di dœrêgølgø managø cendi ilê haralê di.

³⁴ Managø Jesu ba chêê dodê bœrwa-lê da, anji yêr nare nê gœre ilê mana gø ta-lê dœm. Me Jesu yêr nare di nagœni day, dara cendi wun ya dœmœnje nê aba gamagø ilê bêdê ta de, me anji gølgø mani nane.

³⁵ Managø dawa ilê pagaralê dœm da, woni gørsê gwale duwa di hara tulœwê ib me wayøw ba da: «Dawa di yala pagare dœm. Mana gø ka-lê di kaw, i bam. ³⁶ Yande da, kal nare di daa dœm, kalgø gø hana managø ciri dœ dine-yê labaa dœ gechide-yê dœ i tulbœndø-lê ka di gø hana kœlnê mani nê wama gø wamna.» ³⁷ Me ørø Jesu di waygø ba da: «Yande da, 'yanagø nare di mani nê wama 'yeni.» Me cendi cow lê diyê bi ba da: «Me gaa nê hanin kœlê mapa i gø gørsø dœ idø ala gø giyê wala aru sœr ka di, me nê 'yagœnin gø wom nœm mo?» ³⁸ Jesu waygø bi ba da: «Anê i gø mapa œndi na ilê mo? Hana, yarna.» Cendi yêr me cow wayøw lê diyê ba da: «Nê inin gø mapa jii me goche sœr me ilê.»

³⁹ Yande mwom da, Jesu waygø woni gørsê gwale duwa ba da: «Waynagø nare nê pad ta di, kalgø gø sabarna dodê jiga jiga me gø damna dodê managø chemde nê bœra nê i ta di dœdêgølgø.» ⁴⁰ Mwom da, nare di sabar dam dodê sêdêgø neyem aru me gœniñ jii me. ⁴¹ Me Jesu di, lay mapa gø jii di me goche nê sœr di me øsêwê me u dœrêw daa me piy gø bœw lê diyê. Mwom da, anji hœlbø mapa di dodê, me 'yagø woni gørsê gwale duwa dara ba 'yanagø nare di. Anji øsgø woni gørsê gwale duwa goche nê sœr lê diyê. ørø, cendi øsgø nare nê gœre di mapa di me goche di me wom. ⁴² Nare nê gœre nê pad ta di wom mapa gø ta di gø goche di êbdø, ⁴³ me mapa di me goche di me wor hœl dodê. Mapa di gø goche nê wor dodê di, gø laygø 'wonbø kœrange mwaj dii sœr bi. ⁴⁴ Me nare nê woni wama mapa di me goche di me dwaragølgø da, abje neyem dubu jii.

*Jesu ha managø nimi dœdêgølgø
(Matiyê 14.22-23; Jã 6.15-21)*

⁴⁵ Mana gø ta-lê dog da, Jesu waygø woni gørsê gwale duwa gø dwana ba nagœna managø bœrwa-lê me ba cilangœna kuray gø hœle di daa, me ba hana dœrêwê alê, kuray dugœdœw dœ ta-lê dœ øjæ ciri dœ Bedsada. Dawa dœ ta di-lê kaw, baa ha cagœda nare nê gœre nê ta di i daa dœm. ⁴⁶ Me anji cœgødø nare di daa, me kal sœw ha naga hara daa kœra-lê dara amsa gø Mœri.

⁴⁷ Managø mana ba ørniñ dœm da, woni gørsê gwale duwa da, yalagø gø bœrwa di i managø kuray don duwa-lê dœni sœni. Me Jesu duwa da, wara i mœnaw mana gø daa wayni-yê sœni. ⁴⁸ Anji yêr woni gørsê gwale duwa di 'waya gø bœrwa di womgø nane dara gale di wada hara øjœgøle. Mana gø ta-lê da, gø manapœr da, Jesu swa hara chêê kuray-ê di me ha gø gœdaw nimi dœdêgølgø øjœgø nœm. Me managø anji ilê dara cilanga woni gørsê gwale duwa di lê da, cendi yêrœw hara gø nimi dœdêgølgø di. ⁴⁹⁻⁵⁰ Cendi pad yêrœw yande me ørœm gaa ba i dundi me ba hara tandi. Lanœ algø nane me cendi sojœ ruœu. Mwom da, Jesu di waygø daa kalang ba da: «Yinê sœdœng wayna, i œndi! Lanœa bêdê!» ⁵¹ Anji nagø bœrwa di-lê, dam dodê managø tulêgølgø, me gale di dœbø dodê. Mwom da, woni gørsê gwale duwa di, ørœmdø nane. ⁵² I dara cendi 'ocnœ mani nê Jesu dee alagø pni øsê gø mapa lê di gœndêgø bêdê sœni. Cendi gœni 'wacœna gø mani gœndêgø bam.

*Jesu so nare nê womœre daa
(Matiyê 14.34-36)*

⁵³ Managø Jesu day gø nê woni gørsô gwale duwa cilangægø kuray gø bœle di bam dœm da, cendi yala i managø wama gø Genejared-lê. Cendi dœndø bœrwa di gawsœni-yê. ⁵⁴ Me managø ba gø chægødø dodô managø bœrwa-lê da, nare nê wama gø ta-lê di 'ocn Jesu di com. ⁵⁵ Me œrœ nare di bœrœn wa ha managø ciri dœ wama gø ta-lê baa baa. Mana pad gø nare dwayna Jesu ba yala lê da, gø layøw nare nê womœre gø gœsabe day nê 'yaa hara nœm. ⁵⁶ Managø ciri dœ gechide-yê labaa dœ dine-yê labaa dœ bani cwœn cwœn-yê dœ Jesu ha lê baa baa da, nare layøw nare nê womœre bow gandagø dœrœwê mana gaba dayara-lê me mœrgøw ba kalna nare nê womœre di ba bœlnê i barge duwa bœw mœra. Me nare pad nê bœlbœw da, cendi 'yo labiya.

7

I mani nê woy me com gun gø acnœ Mœrœ dœrœwê di mo?

(Matiyê 15.1-20)

¹ Nare nê gø 'ogøgø Parise me nê yab dœng woni gœlê bii gø 'woo gœnê Moyis duwa, cendi swa managø ciri dœ geche dœJursalem-mê, hara gœra dam Jesu tulœwê. ² Me cendi yêr woni gørsô gwale gœnê Jesu duwa nê yab wom mani gø œsœragø nê acnœ. œsœragø nê acnœ, gœndœw dœ biyê da i: cendi wom mani dœban wiya gø œsœragø bam ladœ ya hada dœnê nare nê Juwib ba dœ œrœm nœm de. ³ Bag da, nare nê Parise di me nare nê dœng pad nê Juwib di me da, landœ i hada dœnê mwagragø nê pii di le, i dara yande me cendi wi œsœragø bam ladœle dœ me wom gø mani sœn. ⁴ Managø cendi swanag sug-lê kaw, cendi sabø sœdôgø bam ya te hada day-ê de dœ me wom mani sœn. Cendi langø mani nan nê dœng nê ala nê hada day-ê di le, ya wiya day gø mani woni wama mani me woni chaa mani me ta de. ⁵ I yande di me, nare nê Parise me woni gœlê bii gø 'woo di me ur gø Jesu ba da: «I dara na me woni gørsô gwale dœma di al mani nê wundêr gø hada dœnê mwagœrandœ bœdê yande mo? Cendi wom mani gø œsœragø nê acnœ bœrœn, dana mo?» ⁶ œrœ Jesu cogø lê diyê ba da: «'Yeni nare nê gwale 'yol bœdêngê, me dusœrœng dœ korgœn i jiga nê ga! Esayi tanga jangø gwale gø Mœrœ wayøw dara darang pii di da, i sœdø 'yang. Anji way ba da:

«Nare nê ta di alœn horœmbê i gø bœdêgø mœra,
me dusœrêgø dœ korgœn da, i jiga gandœn.

⁷ Cendi gœlgø kwandagø i gwale gœnê nare day mœra.

I dara yande me hœrwœn day di

*i mani nê pêgœn yande yag.»**

⁸ Jesu waygø bi ba da: «'Yeni da, anê kala bii gø 'woo gœnê Mœrœ duwa bam, me anê dam managø hada dœnê nare day-ê. ⁹ Êw, anê 'yo bœrmê gaba gœnê gø bii gø 'woo gœnê Mœrœ duwa bam bœrœn dara gama gø hada dan! ¹⁰ œrmœnê ladœle! Moyis way managø bii gø 'woo-lê ba da: «Algø nê abam day gø im horœmbê,†, anji way dœng bi ba da: «Gun gø cadœbœna abêw labaa iw da, ur i 'yaa bam.»‡ ¹¹ Me 'yeni, anê gœlgø dan nare ba neyamna gaba wayagø abragø labaa idêgø ba da: «Mani nê œsênê nê dee nê 'yang dara ba nê wanangê di, nê u bœn 'yaw i Mœrœ korban dœm, gœndœw dœ biyê i sarga.» ¹² Yande da, anê kalgø nare bœrmê gaba ala dwani gø abragø bœdê me gø idêgø bœdê me. ¹³ Yande bi kaw, anê yø hada dan ladœ me anê meyendø gø gwale gœnê Mœrœ duwa bam. Me anê al mani nan dœng nê acnœ nê wun yande bi.»

¹⁴ œrœ, Jesu di 'waga nare nê gœre di sœwê bi me waygø ba da: «'Yeni nê pad ka diya, kalna sumdœng ladœ me 'wacnana gwale ni gø nê ilê wayang gandœw lê ka di gœndœw! ¹⁵ Mani mœn tenene nê swa iche me gandø ha gun sœwê me cow gø acnœ Mœrœ dœrœwê da, ilê bœdê bœrœn. Me i mani nê swa gun dusœw dœ korgœn-yê me i woni cwaw gø acnœ Mœrœ dœrœwê cendi. [¹⁶ Kal gun gø sumdœw woni dwaya gwale inalê da, kalœw a dwaynal!]]

¹⁷ Bam mwom da, Jesu so kal nare nê gœre di dœm me ha ulay. Me woni gørsô gwale duwa cor urøw gwale gø diri gø anji dee wayaw caga ka di gœndœw. ¹⁸ Me anji waygø ba da: «'Yeni kaw, anê i woni 'wacnœ mani gœndêgø bœdê yande me mo? Mani nê swa

* 7:7 7.7 Esayi (Esaïe) 29.13 † 7:10 7.10 kœrara gø daa (Exode) 20.12, Deteronom 5.16 ‡ 7:10 7.10 kœrara gø daa (Exode) 21.17, Lebitik 20.9

iche me gandê ha gun sêwê da, neyem cwa gun gø ta di gø acne Mārī dærêwê bêdê. Anê 'ocn yande bêdê ha? ¹⁹ Mani nê ta di gandê ha i managø gun dusêwê bêdê, me cendi gandê ha i nudêwê, me ðang bi da, cendi gandê ha i bam mana gaba 'wada-lê.» Yande da, Jesu way daa ba mani mæn tenene nê wama nê co gun gædêw gø acne Mārī dærêwê da, ilê bêdê. ²⁰ Me anji waygø ðang bi ba da: «I mani nê swa gun dusêw dø korgin-yê me i woni cwaw gø acne Mārī dærêwê. ²¹ I managø gun dusêw dø korgin-yê me êrmê pad gø acne gø i ka di swa-lê: delme dø idø kanja abje labaa namde, miini, 'yaa gø gun gø urê dæma, ²² 'ya gø gun diyamo, labaa jam tærêw, urê gø mani nan, dusi dø acne, kojægê dø idø lama mana, ala gø mani nê al jawe, haarni, widøru, 'waga gø sii, ala gø mani dæban êrmê gø gændôgø. ²³ Acna pad gø ta di swa i gun dusêw dø korgin-yê me cow nøm gun gø acne managø Mārī dærêwê di.»

*Deme dø i Juwib bêdê me Jesu wadø lê
(Matiyê 15.21-28)*

²⁴ Dang da, Jesu swa daa kala mana gø pii di bam me hara yala i managø wama gø Tiir-ê. Anji gandê ha kærê managø ciri dø mæn-lê me ur dara nare ba 'wacnana hara duwa gø kærê di bêdê. Me nare di 'ocn com dara anju ba yaalê kærê. ²⁵ Yande da, deme mæn dø durmêdø dundi dø acne gældø dærêdø dwaya gwale duwa me tandi swa kalang hara êndør dodê Jesu dærêwê. ²⁶ Deme dø ta di i Juwib bêdê, gø yêdø i managø Siri dø i managø wama gø Penisi-yê. Tandi amsø Jesu dara ba 'ywarnadø durmêdø dundi dø acne bam sêdê. ²⁷ Jesu codø lê diyê gø gwale gø diri waydø ba da: «Kal dine woni ciri gø wom mapa day êbdø ladøle, dara laya gø mapa gønê dine day 'yagø grade bam da, ladø bêdê.» ²⁸ Êrø deme di wayêw ba da: «Aba ciri ni, ðag da, grade di wom i mapa gø ðolbêr dine êsêragelê bor dodê tabøl gændødølê.» ²⁹ Anji waydø bi ba da: «Dara gwale diya gø ta di da, dundi dø acne di gandê bam durmêy di sêdê ðøm. Hale ulay diya-lê ðøm!» ³⁰ Deme di so ha ulay me gøra ha 'ywa durmêdø di ilê dodê solbê-lê me, dundi dø acne di kaw gandê bam sêdê ðøm me ca.

Jesu so gun gø ðugøre daa

³¹ Dang kaw, Jesu so daa kal wama gø Tiir bam. Anji ha gandê gø Sidø dødê me cilangê gø wama gø gø 'ogøw «Ciri dø mwaj» dæwê. Me anji ha nøm øjø kuray gø ðøle gø Galile-yê søn. ³² Mana gø ta-lê da, nare 'wow Jesu abe mæn gø ðugøre gø way gwale ladø bêdê hara nøm. Me nare di amsø Jesu ba da: «Asø êsêm dæwê!» ³³ Jesu wol abe di ha nøm bam hiñe nare nê gøre di tulêgølê. Anji hurê dunøw ka me kam managø sumdêwê, ðang da ðæsø lade dunøwê me ðøl gø abe di dilesøw gø dunøw dø lade ilê di. ³⁴ Mwom da, anji u dærêw yêr gø siyaya gø daa, me bii goche me wayêw abe di ba da: «*Epata!*»; gændøw dø biyê ba da: «*Tønêr bam!*» ³⁵ Mana gø ta-lê dog da, abe di sumdøw tiñêr bam, dilesøw kaw awrar daa, me anji cor way gwale ladø pørang me ca. ³⁶ Mana gø ta-lê da, Jesu yêgødø nare pad nê ilê di sumdêgø ba hana cømnøw gun daa bêdê paa paa. Me managø anji wajøgø yande kaw, cendi ha cømêgø kwandagø daa pii pii com, ³⁷ dara mani nê anji algø ka di da, 'yagø êrmê gø geche nanø bærin. Yande da, cendi way ba da: «Mani duwa pad nê anji algø da, i nê lade nanø. Anji tiñgø nare nê ðugøre sumdêgø bam me, nare nê møm bødêgø daa me ca!»

8

*Jesu 'yagø nare nê dubu wodø mani nê wama
(Matiyê 15.32-39)*

¹⁻² Wala mæn ðang bi da, nare nê gøre nan ðang dayar Jesu tuløwê. Cendi *al i wala subu gandøw* me mani day nê wama 'yøn bam. Mwom da, Jesu 'ogø woni gørsê gwale duwa di sêwê me waygø ba da: «Dærên 'yêngønne dara nare nê gøre nê ka di. Cendi i gandøn laba wala subu pad, mani day nê wama ilê bêdê. ³ Me nê kalnagø cwarna bi gø cherni yande da, cendi ha gabdara i bam bœrmê-lê. Nê yab dwaregølê da, swa i høn.» ⁴ Mwom da, woni gørsê gwale duwa di cow lê diyê ba da: «Me caga da, dê harang 'ywa mapa di i woy mana gø bam ka di me dê harang 'yagø gø ha wama êbdê nøm di mo?» ⁵ Jesu di cor urgø ba da: «Caga da, anê i gø mapa êndi ilê mo?» Cendi wayêw ba da: «Mapa wurgøsubu ilê.»

⁶ Yande mwom da, Jesu waygø nare di: «Damna dodê, sœna dødê!» Anji lay mapa gø wurgøsubu di daa øsêwê, me aløw Mārī doche lê diyê, do me ðolbø mapa di dodê, me u mapa di 'yagø woni gørsê gwale duwa di dara ba øsenêgø nare di. Me woni gørsê gwale duwa di yø mapa Jesu øsêwê me øsgø nare nê gøre di. ⁷ Goche nê dine kaw ilê ðani, me Jesu lay goche di me piy bœw dødêgølê me waygø woni gørsê gwale duwa di ba da: «øsenêgø nare di goche nê ta di lê diyê me ca!» ⁸ Nare nê gøre nê ta di wom mapa gø ta di gø goche di øbdê me ørø gøndêgø wor bøl dodê bi. Woni gørsê gwale duwa di laya mapa me goche me nê wor dodê 'wonbø kørange wurgøsubu bi. ⁹ Nare nê woni wama mapa gø goche nê ta di, i nare dubu wodø. I yande do me Jesu di kalgø nare di cêgødø ha nœm ulay day-ê sœn. ¹⁰ Ørø, anji day gø nê woni gørsê gwale duwa di nagagø dam bœrwa-lê me hargø nœm managø wama gø Dalmanuta-lê.

*Nare nê Parise ur Jesu ba alnagø mani nê ðana
(Matiyê 16.1-4)*

¹¹ Me nare nê gø 'ogøgø Parise hara 'yo Jesu me gagø gandøw gwale gaba gørsêw. Cendi urøw ba da: «Alnin mani nê ðana mœn nê gøl dara i Mārī me giyê m anju!» ¹² Mwom da, Jesu bo goche gø geche me anji waygø ba da: «I dara na me nare nê caga di urœn mani nê ðana mo? I sødø. Dwayna, nê wayang i gwale sœw ðang bi: Cendi ha yara mani mœn nê ðana nê urgø di bêdê.» ¹³ Me ørø Jesu so kal nare nê Parise di bam. Me anji day gø nê woni gørsê gwale duwa di hargø naga bœrwa-lê bi me hargø nœm kuray dugødøw dø alê ta-lê.

*Gwale gœnê lebør gœnê nare nê Parise day
(Matiyê 16.5-12)*

¹⁴ Me woni gørsê gwale gœnê Jesu duwa nœmê laya gø mapa nan øsøragølê bam, cendi 'woo i mapa mœn mœra asalê bœrwa di-lê. ¹⁵ Jesu duwa da, waygø dara mani nê cendi ba alnagø: «Dwayna, asœna angal dan ladøle dara lebør gœnê nare nê Parise day me gœnê dole gø Erod duwa me ca!» ¹⁶ Yande da, cendi wajø bulê day-ê gaa anji ba way i dara mapa day ba ilê bêdê di mo? ¹⁷ Jesu 'ocnø ørmê day di com me waygø ba da: «I dana me anê wajø bulê dan-ê ba anê i gø mapa ilê bêdê di mo? Anê wor 'wacna mani gœndêgø sœn mo? Dødêng woye ða? I dana me anê gœnø 'wacna gø mani gœndêgø bam yande mo? ¹⁸ Dørêng ilê me anê yêrgø mani bêdê yande mo? Sumdêng ilê me anê doy gø gwale bêdê, dana mo? Dusørêng gwong daa managø mani-yê bêdê mo? ¹⁹ Ørmœnê: Pii, managø nê ðolba mapa gø jii me nê øsêgø nare nê dubu jii di me gœndøw wara dodê, anê laya gœndøw dø wara dodê 'wanba kørange øndi na mo?» Cendi wayøw ba: «I mwaj dii sœr.» ²⁰ «Me managø nê ðolba mapa gø wurgøsubu dodê me nê øsêgø nare nê dubu wodø di me gœndøw wara dodê da, anê laya gœndøw dø wara dodê di 'wanba kørange øndi na mo?» Cendi way ba: «I wurgøsubu.» ²¹ Anji waygø ba da: «Mani nê ta di gœndêgø di, anê 'ocnø bêdê hurêg sœn mo?»

Jesu so abe gø dørêw buu daa

²² Managø Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa hargø gø r managø Bedsada mwom da, nare walaw abe mœn gø dørêw buu hara nœm, me cendi amsøw dara anji ba ðœlnêw gø øsêw. ²³ Mwom da, Jesu yø abe gø dørêw buu di øsêw, woløw ha nœm ciri gogø r dœra-lê, me anji ðæsøw lade managø dørêwê me bo øsaw dœwê me urøw ba da: «Gaa mê yêr mani mo?» ²⁴ Me abe gø dørêw buu di tiñ dørêw daa me way ba da: «Nê yêr i nare; nê yêrgø wun ya habde de, me ilê harbalê.» ²⁵ Jesu di cor bo øsaw abe gø dørêw buu di dørêwê ðang bi, me managø abe di tiñ dørêw bam ðang bi da, anji 'yo labiya me yêr mana ladø pørang me ca! ²⁶ Me Jesu wayøw ba da: «Cor ha ulay dœma-lê ðœm, me u bœrmê gø ciri dø Bedsada di dødê bêdê!»

*Jesu i Dole gø Mārī biyêw gø Kris di
(Matiyê 16.13-20; Luk 9.18-21)*

²⁷ Mwom da, Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa di sogø gandøgø dara hara managø ciri dø dine nê i ciri dø gø 'ogødø «Sesare dœnê Pilib» tulbêdølê. Me managø bœrmê-lê da, anji so ur woni gørsê gwale duwa ba da: «Caga da, nare di way ba nê i wi ðag mo?» ²⁸ Me woni gørsê gwale duwa di wayøw ba da: «Nare nê mœn da, way ba mê i Jâ gaba alagø nare batem; nê yab da, way day ba mê i aba cœmê Mārī bœw gø Eli,

nê yab ðang bi da way day ba mâ i woni cêmê Mārī bəw nê pii di gun day gø ðang.»²⁹ Anji urgø ðang bi ba da: «Me 'yeni dan da, anê way ba nê i wi ðag di mo?» Ərø Piyer wayəw ba da: «əjəm da, mâ i Dole gø Mārī biyêw gø Kris di.»³⁰ Mwom da, Jesu yêgødəwoni gərsê gwale duwa sumðêgə dara cendi ba cəmnêw gun mən gwale gø ta di daa bêðê.

Jesu day gø nê woni pama tarəw da, ha gəlê i dərīn
(*Matiyê 16.21-28; Luk 9.22-27*)

³¹ Ðang bi da, Jesu so waygø woni gərsê gwale duwa di daa pərang ba da: «əndi gø Gun gorəndəw di, nê ha gəlê dərīn nañe. Gechide nêñê nare nê Juwib day me gechide nêñê woni bwasa Mārī day me woni gəlê bii gø 'woo gəñê Moyis duwa me ha urêñ bêðê, cendi ha 'yan bam, me wala gø subu-lê* da, nê ha dêmê daa nare nê mare dwaregəlê.»³² Managø anji waygø daa yande pərang mwom da, Piyer woləw ha nəm bam tulīn-yê hiñe me ha swagədaw nəm. ³³ Me Jesu cwa dərêw yêr woni gərsê gwale duwa di me sogədəw Piyer ba da: «Ha bam ched tulêñê, Sidan ga, ərmê dəma da, wundêr gø ərmê gəñê Mārī duwa bêðê, me wundêr i gø ərmê gəñê nare day.»

³⁴ Ərø Jesu 'ogø nare nê gəre day gø nê woni gərsê gwale duwa səwê me waygø ba da: «Gun gø urnê baa pamna tarən da, a ərməñê dəw duwa-lê gang bêðê, me unê habda duwa gø dagəla dəwê me pamnan nəm.† ³⁵ Gun gø urnê bəlê gø səw daa səña dədê ka da, anji gəñ bəlê gaba dama gø dərêw bərīn di bam. Me gun gø gəññê bəlê duwa gø səw səña dədê ka bam daran əndi me dara Nō də lade di me da, anji ha 'ywa bəlê gaba dama gø dərêw bərīn di le. ³⁶ Gun da, dee 'ywana mani nê səña dədê ka pad le, me 'ywana bəlê gaba dama gø dərêw bərīn bêðê da, ladni duwa ilê woy mo? ³⁷ Labaa, gun ha 'yaw Mārī i na dara kəlê gø bəlê duwa gaba dama gø dərêw bərīn di mo? ³⁸ Nare nê caga ka i nê acñe, me nê woni cwaw Mārī taragø me. Gun gø woy woy gø alna jawe dara daran əndi me dara gwale ni me managø nare nê ta di dərêgəlê da, əndi gø Gun gorəndəw di kaw, sanga nê ha alaw jawe yande di me wala gø nê cwarne gø 'ywegəda gəñê Aban me gø Paja duwa nê daa me ca.»

9

¹ Me anji waygø gwale gø ðang ba da: «I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw ðang bi: Nare nê yab nê ilê dwarengê caga ka di, cendi ha yara Mārī lama duwa gø dwārī gø dwana di gø dərêgø do me cendi ha mara səñ.»

Jesu səw kəlangar bam
(*Matiyê 17.1-13; Luk 9.28-36*)

² Wala kubi tarəwê da, Jesu wol Piyer me Jak me Jā me mərə, ha gandagø bam tulīn-yê hiñe, managø kuṛa də hoy dədê bam hêñ gø nare. Managø cendi i məndagø kuṛa dədê mwom da, Jesu səw kəlangar bam wun jiga managø dərêgəlê. ³ Barge duwa da cor 'yogədəw 'ywegəda gø al laña nañe me wusə kəng. Wusəñani gø ta di, gun mən kaw neyem alaw səña dədê ka bêðê. ⁴ Me jisgø yande da, woni gərsê gwale duwa nê subu di yêr woni cêmê Mārī bəw nê pii nê Eli day gø Moyis kaw ilê waya gwale-yê gø Jesu me.

⁵ Mwom da, Piyer wayəw Jesu ba da: «Aba gəlêñin mani, dê damang ka di da, ladə nañe. Yande da, kalnin nê ðangərangnin kundi subu mana gø ka-lê di, mən ina dəma, me mən ina Moyis duwa, me mən ðang bi da ina Eli duwa me.» ⁶ Me gwale gø Piyer wayəw ta di da, anji way i gwale gø bərmê duwa bêðê, dara anji day gø kwandaw di, laña cor algø le. ⁷ Ərø cendi yêr siyaya mugø daa kədab, me doy gwale nəm siyaya di dalawê way ba da: «Anju gø ta di, i gorəndən, dusən urəw nañe. Dwayna gwale bəwê!» ⁸ Mana gø ta-lê dog, woni gərsê gwale gəñê Jesu duwa di, yêrbə tulbêgø, me cendi yêr gun mən gø ðang ilê bêðê, me i Jesu di mən ilê gandagø.

* 8:31 8.31wala gø subu-lêNare nê Juwib asə wala da, asə i dawa. Dawa də mani alalna lê da, cendi asə i wala mən ðəm. I ta di me Jesu mar gø bandradi me dəm daa munê-lê gø dəmas gø jomni da, cendi asə ba i wala subu ðəm. † 8:34 8.34 unê habda duwa gø dagəla dəwê me pamnan nəm: Gəndəw də biyê way ba da: Gun gø ta di, kal a ina ib dara urê gø gəlê gø dərīn me made me ca.

⁹ Managø cendi ilê chêê nê m dodê kuṛa-lê di da, Jesu waygø woni gørsê gwale duwa cendi ba cœmnêw gun mani nê cendi ba yaragø gø dærêgø ka di gwale day daa bêdê paa paa, bœraa kal anju gø Gun gorêndøw di ba dœmnê nœm daa nare nê mare dwarzagêlê ba. ¹⁰ Cendi gam gwale gø anji waygø di dusêrêgêlê, me urbø i sêdêgø dara gwale gø «swa gø daa managø nare nê mare dwarzagêlê» di da, way ba i man mo?

¹¹ Dang da, cendi ur Jesu ba da: «Woni gêlê bii gø 'woo way ba Eli ba haralê ba do me Dole gø Mârî biyêw di hara sœn* di da, i dara na ðag di mo?» ¹² Mwom da, Jesu waygø lê ba da: «I sêdø, Eli di haralê ba, dara ðangœra gø mani pad gø bœrmê day. Yande da, i man man me gø jangø Magtubu dœnê Mârî-yê way ba Gun gorêndøw di baa ha gêlê dœriṅ nœn, me ba gø ha gœñêw bam me mo?» ¹³ Bag da, nê wayang: Eli di da, anji gœra ðœm, me nare alœw mani pad nê dærêgø ur. I ta di me gwale gø gø jangøw managø Magtubu dœnê Mârî-yê pii dara daraw di, yala alal nœm.»

Jesu 'yor dundi dœ acne bam dwe sœwê

(Matiyê 17.14-20; Luk 9.37-43)

¹⁴ Managø Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa nê subu di cwarzagø yala managø woni gørsê gwale duwa nê yab nê wor dodê di sêdêgêlê ib da, cendi yêr nare nê gœre naṅ ilê gandagø liwgø daa, me woni gêlê bii gø 'woo gœnê Moyis duwa kaw ilê gaga gwale-yê gandagø. ¹⁵ Managø nare di ba gø yêr Jesu hara yala mwom da, sêdêgø 'yolgø, cendi wa kalang saw Jesu dœrêw daa dara alaw gø labiya. ¹⁶ Jesu di urgø ba da: «Anê gagø gwale gø woni gørsê gwale ni da, i gwale na mo?» ¹⁷ Mwom da, gun mœn nare dwarzagêlê cow lê diyê ba da: «Aba gêlênin mani, nê walam gorêndœn gø dundi dœ acne œmœw waya gø gwale bam yala nœm lê. ¹⁸ Mana gø woy-yê woy-yê kaw, dundi dœ ta di swanaw daa, œndêw i dodê, bœw sugêdœle me yidêbê sandaw me sœw kaw mar bam woy pœgiṅ kagaga me. Dee nê amsø woni gørsê gwale dœma dara ba 'ywarnaw dundi dœ acne dœ ta di bam kaw, cendi neyem 'ywaraw gandêdê bêdê.» ¹⁹ Mwom da, Jesu waygø ba da: «Yeni nare nê caga woni kala dusêrêng dœnê bêdê nê ga! Nê ha dama ganang ala wala œndi na do me anê ha kala dusêrêng dœnê sœn mo? Dusi dan dœ kala bêdê di, nê ha 'wodê dœn bam bœraa mindi na mo? Walnan dwe di hane nœm!»

²⁰ Cendi walaw dwe di hara nœm, me managø dundi dœ acne di ba dœ bo dærêdœ ca yêr Jesu da, tandi u dwe di gø dwana œndêw dodê, dwe di habdø dodê sœna dœdê, me bœw kaw sugêdœ me ca. ²¹ Mwom da, Jesu ur dwe di abêw ba da: «Mani nê ta di alœw i mindi na mo?» Dwe di abêw cow lê diyê ba da: «Mani di alœw i ðœg managø anji wor nœm gø dœnani duwa ba. ²² Dundi dœ ta di ðugêdøw managø duwa-lê me nimi-yê me ilê dara 'yaw nœm ta di. Me dee mê neyamna gaba alaw maniye da, yêr ñagœni nin me waninê!» ²³ Jesu wayœw ba da: «Dana me mê way ba 'dee nê neyamna ba mo? Gun gø kalna dusœw dœnê da, nê neyem alaw mani pad le.» ²⁴ Mana gø ta-lê dog da, dwe di abêw so soy marjæw daa naṅ way ba da: «Nê kal dusœn dœmê! Me wannê, dusi ni dœ kala di i ðani sœn.»

²⁵ Managø Jesu ilê waya gwale-yê gø dwe di abêw da, nare ilê haralê dajara naṅ naṅ. Managø Jesu yêrgø yande da, anji œriṅ dundi dœ acne waydø ba da: «Dundi dœ idê œmêw dwe waya gø gwale bam me dwaya gø gwale bam me, i œndi me nê wayi: Dœm bam dwe di sœwê, me cwarzay dœwê ðang bi bêdê dœm!» ²⁶ Mwom da, dundi so soy daa naṅ, nongœrø dwe di œndêw dodê gø dwana, do me tandi dœm bam dwe di sœwê, kal dwe di wun gun gø mare. Nare naṅ way dwe di ba mare. ²⁷ Me Jesu yø dwe di daa gø œsøw dara ba swana daa, me anji so dœbø daa.

²⁸ Mwom da, Jesu so ha kœrê. Me managø woni gørsê gwale duwa ilê gandøw kœrê mœndagø da, cendi urœw: «I dana me nenin da, nê neyamanin 'ywara dundi dœ ta di bam bêdê mo?» ²⁹ Jesu cogø lê diyê ba da: «I gø amsa gø Mârî mœra me ba mê ha 'ywara gø dundi dœ ya ta de di bam gun sœwê.»

Jesu way bi ba gø ha 'yaw me baa ha dœmê daa munø-lê

(Matiyê 17.22-23; Luk 9.43-45)

³⁰ œrø, Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa sogø daa kal mana gø ka di bam, me cendi ha jêê gø wama gø Galile dœwê. Me Jesu da, ur dee gun mœn kaw ba 'wacnana

* 9:11 9.11 Malachi 3.23.

bêdê, ³¹ dara anji ilê gəlêgê i woni gərsê gwale duwa mani. Anji waygê ba da: «Əndi gə Gun gorəndəw di da, gə ha 'yan nare nê gəsgêdê əsəragəlê. Cendi ha 'yan bam. Me managê cendi dara 'yan bam da, wala gə subu-lê† da, nê ha dəmê daa nare nê mare dwaregəlê.» ³² Woni gərsê gwale duwa di 'ocn gwale gə ta di gəndəw bêdê, me cendi lan urêw bam.

I wi me i geche mo?

(Matiyê 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa yalagê ciri dê Kapernom-mê dəm. Me managê cendi i kərê da, Jesu urgê ba da: «Dee anê gagê gwale bərmê-lê da, i gwale na mo?» ³⁴ Me cendi asəw gwale lê diyê bêdê. Bag da, managê bərmê-lê di, cendi dee gaga dara 'wacna i wi me dwaregəlê da ba i geche mo. ³⁵ Ərê Jesu kal səw dam dodê 'waga woni gərsê gwale duwa nê mwaj dii sər di səwê ib me waygê ba da: «Gun gə urnê ba gədənê geche da, kal a cwana səw gun gə i kwandaw nê pad ka di taragəlê, me aba kəjêgê me ca.» ³⁶ Ərê Jesu di wala dwe gə 'yêng çəw dwaregəlê, ərê anji yəw səwê me waygê woni gərsê gwale duwa ba da: ³⁷ «Gun gə yinê gun gə wun ya dwe gə ka di de gə dwani dara daran əndi da, anji yən i əndi. Me gun gə yinê gə dwani yande da, anji yən i əndi mərə bêdê, me yə i aba giyên di.»

Aba əlêndê bêdê da, i gun ənda

(Luk 9.49-50)

³⁸ Jā wayəw Jesu ba da: «Aba gəlênin mani, dee nê yaranin gun mən 'ywarə dundi də acnə bam nare sədêgəlê gə suməm, me nê urênin dee ba nê əmêwnin i ala bam, dara anji i ganandê mən bêdê.» ³⁹ Me Jesu wayəw ba da: «Əmnêw ala bam bêdê. Dara gun gə əlno mani nê danə gə sumən da, anji i gun gə ha wayə gwale ni gə acnə kalang bêdê. ⁴⁰ Gun gə əlêndê bêdê da, anji i gun ənda. ⁴¹ I sêdê. Dwayna, nê wayang i gwale səw dng bi: Gun gə 'yanang nimi nê çaa dara anê ba i nare nê nê Kris duwa da, inam i mani-yê bani yande hiŋe mərə kaw, anji ha 'ywa gwayni duwa le.»

Gəndê gə bərmê gaba ala acnə bam

(Matiyê 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² «Gun gə lamna i dwe mən gaba kala dusəw dənê kwandaw dwaregəlê alnaw acnə-lê da, gun gə ta di, gə manaw kurə də jore də nuu nan kunêwê me gə unêw alnaw managê nimi nê kuray gə geche-yê kaw, wome bêdê sən. ⁴³ Inê i əsəm gə mən me lamnam alnam acnə-lê anju da, saw aləw bam! Hara gə mana gə bəlê gaba dama gə dərêw bəriŋ-yê gə əsəm mən da, ladê nan doy kala gə əsam lê ca me mê ha nəm duwa də 'ywa dərə budê bam bêdê bəriŋ-yê di. [⁴⁴ Mana gə ta-lê da, dan də idê mara bêdê bəriŋ də idê wama nare kumbə day ilê, me duwa də 'ywa dərə budê bam bêdê bəriŋ ilê me ca.] ⁴⁵ Inê i dəgəlam də mən me lamnam alnam acnə-lê tandi da, sawdê asêdê bam! Hara gə mana gə bəlê gaba dama gə dərêw bəriŋ yêdê gə dəgəlam mən da, ladê nan doy kala gə gədam lê ca me gə ha asam nəm duwa də 'ywa dərə budê bam bêdê bəriŋ-yê di. [⁴⁶ Mana gə ta-lê da, dan də idê mara bêdê bəriŋ də idê wama nare kumbə day ilê, me duwa də 'ywa dərə budê bam bêdê bəriŋ ilê me ca.] ⁴⁷ Inê i dudəm mən me lamnam alnam acnə-lê tandi da, bidê aldê bam! Hara gə ciri dənê Mārîyêdê gə dudəm mən da, ladê nan doy kala gə dərêw lê ca me gə ha asam nəm duwa də 'ywa dərə budê bam bêdê bəriŋ yêdê di. ⁴⁸ Mana gə ta-lê da, dan də idê mara bêdê bəriŋ də idê wama nare kumbə day ilê, me duwa də 'ywa dərə budê bam bêdê bəriŋ ilê me ca.

⁴⁹ «Duwa ul biri marəw duwa bam gə dəw gə lade. Wala kaw, gə bow wama-lê dara ba 'ywalna nəm. Yande da, Mārî asəw gun gə woy woy kaw wamani dara ba dngərnəw gə dənêw gun gə lade me ca. ⁵⁰ Wala da, i mani nê lade nanə. Me managê wala di hərənga duwa meyendarna bam da, mê ha ala i man dara cwaw gə hərənga duwa gə ta di bi mo? Kal anê wun i ya wala gə 'yole de managê nare dwaregəlê, me yinê sədng gə dwani me ca.»

† 9:31 9.31 wala gə subu-lê Yarna gwale gə ta di gəndəw gə biy managê Markø 8.31 magtubu gəndədə də dodê-lê.

10

Gølh gønê Jesu dara abe day gø deme agøda day gø bam
(Matiyê 19.1-12)

¹ Mwom da, Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa di swa daa *managø* Kapernom dara hara managø wama gø Jude-yê me kuray gø Jurde dugødøw dø alê ta-lê me ca. Mwom da, nare nan gøra dayar gandøw ðang bi me, anji dugløg gwale gønê Mārī duwa, ya ba al nøm pii pii de. ² Mana gø ta-lê da, nare nê gø 'logøgø Parise hara Jesu søwê ib me urøw nøm gø gwale gaba gørsøw ba da: «Børmê ønda gønê Mārī-yê da, abe neyem agøda gø diyamo bam mo?» ³ Ærø Jesu di kal søw urgø ba da: «Managø bii gø 'woo-lê da, Moyis wayang ba man mo?» ⁴ Cendi cow lê diyê ba da: «Anji kalnin børmê ba abe gø urnê 'ywarø gø diyamo bam børiñ da, kal anju ba jangønadø magtubu dø idø 'ywaradø 'ywanadø øsødølê me, anju ba agødøna gandødø søñ.» ⁵ Ærø Jesu waygø ba da: «I dara dødøng wayni døra me Moyis kalang anê al nøm yande ta di. ⁶ Me managø Mārī dii gø mani pad gøndøgø da, anji asø i abe me deme me.† ⁷ I dara yande me abe ha swa kala abøw day gø iw bam, ha ðamara nøm gø diyamo me, ⁸ cendi gødø ya gun møn tenene de.‡ Yande da, cendi i nare sør bødê me cor i gun møn tenene ðøm. ⁹ Yande da, kal gun agødøna mani nê Mārī daygø daa møn di bam bødê.»

¹⁰ Targiñ da, managø Jesu igø kørê gø nê woni gørsê gwale duwa da, cendi urøw ðang bi dara gwale gaba agøda gø deme bam di. ¹¹ Jesu waygø ba da: «Gun gø ana gø diyamo bam me unê dø ðang da, anji al i acña gø diyamo dø pii di. I ya anji ba i i gø jaw diyamo de. ¹² Deme kaw, dø swana gøññê tørêdø bam me unê abe gø ðang da, tandi al i acña gø tørêdø gø pii di. I ya tandi ba i i gø kondødø tørêdø de me ca.»

Jesu biygø dine busø dødøgølh
(Matiyê 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Dang da, narje hara gø dine nê 'yøng 'yaw Jesu dara anju ba ðølbønê dødøgø me ba biynøgø gø busø. Me woni gørsê gwale gønê Jesu duwa di sogødøgø nare di lê. ¹⁴ Managø Jesu baa yør yande da, dusøw naw me waygø ba da: «Kalna dine di gø hane 'ywanan, ømñgø bam bødê. Dara i nare nê wun ya cendi de me Mārī lam dwārī duwa dødøgølh. ¹⁵ I sødø. Dwayna, nê wayang i gwale søw ðang bi: Gun gø kalna Mārī lamna dwārī duwa døwê ya dwe gø 'yøng de bødê da, anji ha ganda hara lew dø dwārī dønê Mārī-yê di bødê.» ¹⁶ Mwom da, Jesu laygø dine nê 'yøng di yibøgø daa jorgøwê me bogø øsaw dødøgølh me bigø gø busø.

Jesu day gø aba 'ywa mani
(Matiyê 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Managø Jesu øndør børmê-lê dara hara mwom da, abe møn wada gø gidi gøra piy gubørøw dødø dørøwê me urøw ba da: «Aba gølnin mani gø lade, nê ha ala i man man me nê ha 'ywa nøm gø bølê gaba dama gø dørøw børiñ di mo?» ¹⁸ Jesu wayøw da: «Dana me mê 'ogøn ba nê i gun gø lade mo? Gun gø lade da, i Mārī møn tenene. ¹⁹ Mê 'ocñ mani nê bii gø 'woo gønê Mārī duwa waygø di com: *Ba mê* ha 'yaa gun gø urê dømø bødê, ba mê ha 'ya gø jam gun diyamo bødê. Ba mê ha miyê gun mani duwa bødê. Ba mê ha sawaw gun gwale gø acñe døwê bødê. Ba mê ha alaw gun mani nê acñe bødê. Ba mê ha alagø nê abam day gø im horømbê me ca.§ ²⁰ Abe di wayøw da: «Aba gølnin mani, mani nê ta di da, nê algø managø dønani ni-yê ba.» ²¹ Jesu yørøw børaa, me dusøw urøw nanø, me wayøw ba da: «Mani nê møn da, mê wor alagø søñ. Ha ulay dømø-lê me køl mani dømø nê 'ywa nê kørê dømø-lê bam pad me øsø gursø day 'yagø nare nê bugør. Yande me, mê ha 'ywa mani nê 'ywa daa Mārī søwê. Ærø hare pam tarøn.» ²² Ærø Jesu gwale duwa gø ta di 'yoløw bødê børiñ me søw mar bam ledede me øndør ya, dara anji, mani duwa nê 'ywa di 'yarbar nanø.

²³ Jesu yørbø woni gørsê gwale duwa nê tulbøwê di me waygø ba da: «Woni 'ywa mani da, ganda day gø managø lew dø Mārī lam dwārī-yê da, wom nanø.» ²⁴ Woni gørsê gwale duwa di, dusørøgø nagø dara gwale gø anji waygø gandøw di. Me Jesu

* 10:4 10.4 Deteronom 24.1. † 10:6 10.6 Diyê gø mani gøndøgø (Genèse) 1.27. ‡ 10:8 10.8 Diyê gø mani gøndøgø (Genèse) 2.24. § 10:19 10.19 Kørøra gø daa (Exode) 20.12-16.

waygø ðang bi: «Døndan, ganda gø managø lew dø Mārī lam dwārī-yê da, wom nañe.²⁵ Jambal dømnê libara gubø duwa-lê kaw, wom bôðê søñ. Me gun gaba 'ywa mani da, ganda duwa gø managø lew dø Mārī lam dwārī-yê da, wom nañ ðoy bam.»²⁶ Gwale gø ta di 'yagø woni gørsøð gwale gønê Jesu di ørmê nañe bi me, wajø gwale bulê day-ê ba da: «Me inam i yande da, i wi me ha neyama 'ywa bølê di mo?»²⁷ Jesu yêrbøgø me waygø da: «Nare da, wom ðoy dødêgø le, me Mārī da, wom gandøw bôðê. Mani møn nê ðoy Mārī døw da, ilê bôðê.»

²⁸ Mwom da, Piyer wayøw da: «Me nenin da, nê kalanin mani pad bam taraninê, me nê ilênin pama tarømê da, nin da, ha 'ya i man mo?»²⁹ Jesu wayøw ba da: «I sødø. Dwayna, nê wayang i gwale søw ðang bi: Gun gø kalna ciri duwa me, chamraw nê abje me nê namde me, iw me abøw me døndaw labaa dage duwa bam daran øndi me dara Nø dø lade di me da,³⁰ gø ha bwaw gun gø ta di mani nê pad ta di lê diyê dii aru caga dama duwa gø søña dødê ka: nê ciri, nê chamraw nê abje me nê namde me, nê igrøw me, nê dine, nê dage me ca. Gun gø ta di, ha gølê i dørin me ca. Me ðaņ sanga da*, anji ha 'ywa i bølê gaba dama gø dørøw børin.³¹ Nare nañ nê caga i nê pii cendi da, ha cwara 'ya i nê targin dwaragølê, me nare nañ nê caga i targin da, ha cwara 'ya i nê pii dwaragølê me ca.»

Jesu way gwale gaba dii subu-lê ba gø ha 'yaw me baa ha dømê daa nare nê mare dwaragølê

(Matiyê 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Cendi ilê børmê-lê dara hara Jursalem. I Jesu me ha dørøgølê. Woni gørsøð gwale duwa di ørømdø gwale nañ me, woni pama taragø da, laņa algø le. Ðang da, Jesu wol woni gørsøð gwale duwa nê mwaj dii sør di møndagø me ilê wayagø gwale-yê dara mani nê mæra ba ha 'yaw di.³³ Waygø da: «Dwayna, dø ilê nagang harang i Jursalem. Managø ciri dø ta-lê di me øndi gø Gun gorøndøw di, gø ha 'yan gechide nânê woni bwasa Mārī day me woni gølê bii gø 'woo gønê Moyis duwa me øsøragølê. Cendi ha bwaw gwale døndê kal ba gø 'yøn nøm, me gøra ha 'yagø nare nê i Juwib bôðê øsøragølê.³⁴ Cendi ha alan mæng, ha bøsøbøn lade sønê, ha gwaban gø børaw me ha 'yane. Me wala gø subu-lê† da, nê ha dømê daa munø-lê.»

Jak day gø Jā ur Jesu mani

(Matiyê 20.20-28)

³⁵ Targin ðang da, nê Jak day gø Jā nê i Jebede døndaw hara Jesu tuløwê ib me wayøw ba da: «Aba gølênin mani, mani nê nê ilênin urømê ta di da, nê urnin ba mê alnanin gandagø le.»³⁶ Anji urgø ba da: «Anê ur ba nê alnang i na mo?»³⁷ Mwom da, cendi wayøw ba da: «Dawa dø mê dara dama mana døma gø 'yogøde-yê da, kalnin nê damnin gun møn øsøm gø abe-yê, me gun møn øsøm gø jele-yê me ca.»³⁸ Me Jesu waygø da: «Mani nê anê amsøgø ta di da, anê 'ocnøgø bôðê. Gaa anê ha neyama chaa wamani gø nê ha chaw di mønang mo? Labaa gaa anê ha neyama urê gølê gø dørin gø nê ha gøløw di mønang mo?»³⁹ Cendi cow lê ba da: «Nê hanin neyama le.» Mwom da, Jesu di waygø ba da: «Øw, anê ha chaa wamani gø nê ha chaw di le, me anê ha gølê dørin gø nê ha gøløw di le 'yang.⁴⁰ Me dara mana dan gaba dama, gun møn øsøn gø abe-yê me gø møn øsøn gø jele-yê me da, nê neyem ørmæng gandøw øndi bôðê. Mana gø ta di igø i nare nê Mārī ðangørgø gandøw di day.»

⁴¹ Managø woni gørsøð gwale duwa nê wor mwaj di ba gø doy gwale gø ta di da, dusørgø nagø nê Jak day gø Jā di dødêgølê.⁴² Mwom da, Jesu 'ogøgø søwê pad day-ê me waygø ba da: «Anê 'ocn com dara nare nê gø ørmøgø ba gø i dolgø nânê

* 10:30 10.30 ðaņ sanga Ur ba gø way wala gø Mārī ha cwa daa me søña me dørway.

† 10:34 10.34 wala gø subu-lê:Yarna gwale gø ta di gøndøw dø gø biy managø Markø 8.31magtubu gøndødø dø dødê-lê. ‡ 10:38 10.38 Managø magtubu døndê Mārī duwa dø gø jangødø pii gø bii gø gørek da, gø jangø mana gø ka-lê ba da: «Gaa anê ha neyama chaa mani nê kob dwarø-lê nê nê ha chagø øndi di mønang mo? Labaa gaa anê ha neyama ala batem dø nê ha aladø øndi di mønang mo? Mani nê kob dwarø-lê me batem me da, Jesu way ørøm i gø wamani gø ha 'ywav di.

nare nê gændôgê jiga jiga pad day-ê da, cendi bøl kwandagø ya ba gø i woni ciri day de. Me nare nê ladøbe kaw gølgø kwandagø nê nare dørøgø me ca. ⁴³ Me managø bulê dan-ê ka da, ha alala i yande bôdê. Gun gø urnê ba ina geche dan da, kal a ina aba køjøgø kwandaw. ⁴⁴ Me gun gø urnê ba ina gø pii bulê dan-ê anju da, kal a cwarna kwaya gønê kwandaw day pad. ⁴⁵ Yarna, øndi gø Gun gorøndøw di kaw, nê hara i dara køjê gø nare bôdê, me nê hara i dara gødê aba køjê gønê nare day me 'woo søn 'yadø made dara kødê gø nare nan daa me ca.»

Jesu tiñøw Bartime gø boy dørøw bam
(Matiyê 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa gøragø managø ciri dø Jeriko-lê, me managø cendi gandø bam ciri dø ta di-lê dara hara pii da, nare nan ha gandagø dara bwagø. Abe gø boy møn gø gø 'ogøw Bartime, gø i Time gorøndøw, dam lê børmê dugødøwê amsalê. ⁴⁷ Managø anji doy dara ba i Jesu gø Najared me ba yala anju da, anji so soy marjaw daa nan ba da: «Jesu gønê dole gø Dabid mwaw, yêr ñagøni ni ðe!» ⁴⁸ Mwom da, nare nan sogødøw dara anji ba ðechøna bøw daa. Me anji sojø marjaw daa nan ðoy gø pii bam bi: «Dole gø Dabid mwaw, yêr ñagøni ni ðe!» ⁴⁹ Mwom da, Jesu di ðøbø dodê me waygø nare ba da: «'Wagønan abe gø ta di!» Nare di 'waga abe gø boy di me wayøw ba da: «Yø søm woy! So daa, anji 'ogøme.» ⁵⁰ Managø anji ba doy yande da, kal barge duwa gø geche dodê me so daa pølam ha øjø gø Jesu. ⁵¹ Me Jesu di wayøw da: «Mê ur ba nê alnam i na mo?» Abe gø boy di cow lê diyê ba da: «Aba gølønin mani, tiñøn dørøn bam. Kal nê yêr mana ya ni gø pii de.» ⁵² Jesu wayøw da: «Mê kala dusøm dønê da, mê 'yo bølê, me hale maa ðøm.» Mana gø ta-lê dog da, abe gø boy di yêr mana ya duwa gø pii de me kal søw ha gø Jesu.

11

Jesu yala managø Jursalem
(Matiyê 21.1-11; Luk 19.28-40; Jã 12.12-19)

¹ ðrø, Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa chidø yala ib gø ciri dø dine dø Bedpage me Betani me dø i ib gø ciri dø geche dø Jursalem di. Cendi hargø øjø kura dø Olibe-yê. Mwom da, Jesu giy woni gørsê gwale duwa sør pii dørøwê, ² me waygø da: «Hana managø ciri dø 'ya dørøngê ta di! Anê dara ganda lê da, anê ha 'ywa kura gø dwe gø maw gø sade ðøbø lê, dii møn kaw gun wor ajilaw søn. Awrønaw daa, hane nøm 'yanan. ³ Me gun urnøng, anê ba anê al yande dana mo da, waynaw da: «I Aba ciri nin me ur anju. Anji ha cwang gandøwe kalang me ca.»

⁴ Woni gørsê gwale duwa nê sør di hargø me gøra ha 'ywa kura gø dwe di gø maw ðøbø lê iche ciri bødê børmê-lê, me cendi awrøw daa. ⁵ Narje yab nê ilê ta di urgø da: «Anê al i na yande mo? Dara na me anê awr kura di mo?» ⁶ ðrø cendi cogø gwale gø Jesu wayagø gandøw di mwom da, gø kalgø ha.

⁷ Woni gørsê gwale gønê Jesu di hara gø kura gø dwe di 'yaw. Cendi darbøw barge day tarøwê me Jesu ajil dam lê diyê. ⁸ Nare nan da darbø barge day dodê børmê dalawê, me nê møn da, basø day baje baje nê børa nê cendi sabagø bam ta di me. ⁹ Nare woni hara pii Jesu dørøwê me woni pama tarøw me da sojø day ruru ba da:

«Sumi gø 'waga i Mārī duwa!
Kal Aba ciri gø Mārī biynêw anju gø hara gø sumøw di

*busø døwê, biynêw busø døwê!**

¹⁰ Kal Mārī biynê busø dōwārī dø hara di dødê,
i dōwārī dønê mwagrandø gø Dabid duwa.
Sumi gø 'waga i Mārī gø dam daa duwa.»

¹¹ ðrø Jesu yala managø Jursalem me gandø ha kulø gaba bwasa Mārī-yê. Anji yêrbø tulbøw tulbøw bam pad mwom da, anji ha dara hara Betani gø woni gørsê gwale duwa nê mwaj dii sør di dara dawa 'yønø ðøm.

Jesu sørgø dwaga
(Matiyê 21.18-19)

* 11:9 11.9 Diri (Psaume) 118.25-26

¹² Sanga dæra da, cendi so kal Betani bam da, Jesu cherni aløw, ¹³ me anji yêr dwaga alê hên bajadê kubê ladê me da, ya yara gaa yaa dæra ba ilê mo. Managø ba gøra dwaga di gændodêlê ib da, yêr i bajadê mæra dara i wala gønê dwaga dæra gaba yaa bôdê søn. ¹⁴ Mwom da, Jesu sêrgø dwaga di ba da: «Caga ka da, dø ha neyama yaa bôdê bërîñ døm. Guni mæn kaw ha 'ywa yaa diya wama bôdê døm!» Me woni gørsê gwale duwa di doy gwale gø ta di.

Jesu 'yor woni ala kenge managø kulø gaba bwasa Mārî-yê di bam
(Matiyê 21.12-17; Luk 19.45-48; Jā 2.13-22)

¹⁵ Ərø, Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa cwara yala Jursalem bi døm. Jesu gandø ha kørê ciri dwarø dø kulø gaba bwasa Mārî ilê di. Mana gø ta-lê di, anji yêr nare woni kêlê mani bam me woni kêlê me ilê, me anji so ilê 'ywaragølê. Anji togødægø woni kølanga gursø tabøl day bam me lesøregø woni kêlê kogøl bam gagege day bam me ca. ¹⁶ Me anji kal gun mæn kaw u mani di cilangø nøm bôdê. ¹⁷ Ərø anji ilê gølêgø nare mani-yê me waygø ba da: «Bag da, Mārî way gwale gø ta di managø Magtubu duwa lê ga bôdê mo? Anji way da: «Gø ha 'waga kulø ni di ba i kulø gaba amsa Mārî gønê nare nê gændægø jiga jiga pad day.»[†] Me 'yeni dan da, anê cow dan mana gaba budê gønê miidi day[‡].»

¹⁸ Gechide nêñê woni bwasa Mārî day me woni gølê bii gø 'woo gønê Moyis duwa me doy gwale gø ta di me kanjê bœrmê ba gø ha ala i man dara 'yaa gø Jesu mo? Cendi lanøwe dara gølê duwa gø mani di êndêr nare di dusøregølê nanø.

¹⁹ Gø turgø dawa d'wana dæra-lê da, Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa dæmgø bam ciri dø Jursalem-mê di.

Dwaga dæ woye
(Matiyê 21.20-22)

²⁰ Sanga gø jomni dæra da, cendi ha pædê bœrmê-lê me yêr dwaga dæ ta di dama lê, me tandi woy bam bërîñ ya sabradê-lê ced. ²¹ Piyer dusøw guw dara mani nê pii alal di, me wayøw Jesu da: «Aba gølêñin mani, yêr dwaga dæ tanga mê sêrgødê di cor woy bam bërîñ.» ²² Mwom da, Jesu way gø woni gørsê gwale duwa ba da: «Kalna dusøregø Mārî dæwê! ²³ I sødê. Dwayna, nê wayang i gwale sœw d'ang bi: Managø gun waynadø kura dæ ta di ba biyarna mana gø ka-lê cœmnê daa hana êndarna kuray gø geche dalawê, me anji gagøna gwale dusøwê bôdê, me kalna dusøw Mārî dæwê gwale gø ta di, ba ha alale da, Mārî ha alawe. ²⁴ I dara ta di me nê wayang nøm: Mani nê woy woy nê anê amsøna Mārî dara ba alnange da, kalna dusøregø dæwê dara ba 'yang mani nê ta di le døm, me Mārî ha 'yang gandagø le. ²⁵ Me managø anê d'ebønê daa dara amsa Mārî me anê ina gø gwale lê gø gun da, kalna dusøregø hølalna dæwê. Do me Abrang gø Mārî gaba dama daa di kaw ha kala dusøw hølala acna dan dæwê me ca. [²⁶ Me anê kalna dusøregø hølalna kwandang acna day dæwê bôdê da, Abrang gø Mārî gaba dama daa di kaw ha kala dusøw hølala acna dan dæwê bôdê me ca.]»

I wi me 'yaw Jesu bœrmê me al gø mani mo?
(Matiyê 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Jesu day gø nê woni gørsê gwale duwa cwaragø hara Jursalem bi. Managø Jesu kədøbêr kørê managø ciri dwarø dø kulø gaba bwasa Mārî di ilê di da, gechide nêñê woni bwasa Mārî day me, woni gølê bii gø 'woo gønê Moyis duwa me, gechide nêñê nare nê Juwib day nê d'ang me, chidøbê hara Jesu sœwê ib ib. ²⁸ Ərø cendi urbøw ba da: «I gø dwana gø woy me mê al gø mani nê ta di mo? I wi me 'yam bœrmê ba mêalna mani nê ta di mo?» ²⁹ Jesu cogø lê diyê ba da: «Nê ha urêng gwale gø urê mæn tenene ka. Cwanan lê diyê do me êndi di kaw, nê ha wayang dwana ni dæ nê al gø mani nê ta di søn. ³⁰ I wi me giyê Jā algø nare batem di mo? I Mārî, labaa i nare nê gøsgødê mo? Cwanan lê diyê.» ³¹ Mwom da, cendi ilê wajøba gwale bulê day-ê ba da: «Dê cwanaw ønda lê diyê ba i Mārî da, anji ha wayandø ba dê yøng gwale gø Jā wayøw di bôdê, dana mo? ³² Me dæ cwanaw ønda ba i nare nê gøsgødê mwom da, i na gaa ha alandê mo?» Cendi lanøwe i nare nê gøre di dara nare nê pad di ørøm dara Jā Batis di

[†] 11:17 11.17 Esayi (Esaïe) 56.7

[‡] 11:17 11.17 mana gaba budê gønê miidi day: Jormi (Jérémie)

ba i aba cəmê Mārī bəw 'yang. ³³ Mwom da, cendi cor wayəw Jesu di da: «Nê 'ocnɪn bêdê.» Me anji waygə da: «Yande da, əndi di kaw, nê ha wayang dwana ni də nê al gə mani nê ta di bêdê me ca.»

12

Gwale gə diri gənê woni gama yabəra nê dusərgəgə acɪ day
(Matiyê 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Ərə Jesu so ilê wayagə gechide nê nê nare nê Juwib di gwale gə diri ba da: «Abe mən yigə yabəra, me jê daga di daa, me đangərə mana gaba chidə gə nimi duwa, mwom da, aw mana hoo daa dara đəbə gamaw nəm. Đang da, anji kalgə daga di woni ala giyê əsəragəlê, me ya məjəni-yê. ² Me wala gaba cəw di neyemme đəm da, aba ciri di giy gə kwaya duwa mən ba hana 'ywana woni gama yabəra di, cendi ba junê yabəra day me 'yanaw duwa me ca. ³ Ərə cendi yə kwaya di, gobəw me 'yorəw cow bi əsəw pəgin. ⁴ Mwom da, aba ciri di giy gə kwaya gə đang, anji gə ta di cendi gobə dəw me cadəbəw me ca. ⁵ Aba ciri giy gə gun gə đang kaw, cendi 'yêw bam, ərə anji kəjə koy naɲ đang bi kaw, cendi gobə nê yab me 'yê nê yab bam me ca. ⁶ Kwaya di, mən kaw worəw lê bêdê đəm. Ka da, wor i gorəndəw mən tenene đəm, me dusəw urəw naɲe. Me anji giy gə gandəw targin, me way dusəwê ba ka da, cendi ba ha laɲale đəm. ⁷ Ərə, woni gama yabəra di wajə gwale bulê day-ê ba da: «Yarnandə aba 'woo dəba sanga di! Hane 'yanandə gandəw bam, me dəba di warnandə ənda.» ⁸ Mwom da, cendi yə gorəndəw di 'yêw bam me asə kumbə duwa managə daga gənê yabəra duwa di tarəwê bam iche.»

⁹ Mana gə ta-lê da, Jesu ur nare woni dwaya gwale duwa ba da: «Yande da, aba ciri gənê yabəra di ha ala i man mo? Anji hara gə səw duwa me ha 'yaa woni gama yabəra nê ta di bam, me ha 'woo daga di 'yagə nê đang əsəragəlê. ¹⁰ Anê asə gwale gə gə jangəw managə Magtubu dənê Mārī-yê di bêdê mo? Gə jangə ba da:

Kura də woni awa kuləli gəndə bam di
yala gə də kura sədə də idə yêê kulə di daa tandi.

¹¹ *I Aba ciri gə Mārī me al mani nê ta di,*
i mani nê lade naɲ nê đoy də dəngəw bam me Mārī algə,

*me dê yarang gandagə gə dərəndə ta di.**

¹² Gechide nê nê nare nê Juwib day di 'ocɪ com dara Jesu ba way gwale gə diri gə ta di i də dəgəlê cendi. Ta di me cendi kanjə bərmê dara yêê gə Jesu. Me cendi langə i nare nê gəre di, me borgə yaa me kaləw đi.

Gwale gaba 'ywigaw dole lombo
(Matiyê 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Targin đang da, gechide nê nê nare nê Juwib day ur ba gə gərsə Jesu ba gə doy gwale bəwê me ba gə yəw nəm. Ta di me cendi giyəw nare nê yab nê gə 'ogəgə Parise me nare nê yab nê nê dole gə Erod *Antipas* duwa me. ¹⁴ Mwom da, cendi gəra urəw ba da: «Aba gələnin mani, nê 'ocɪnine dara mê i aba waya gwale səw dəban laɲaw gə gun, dara doləm gə nare nê ladəbe bêdê me ca. Me mê gəlgə nare gwale səw gə Mārī ur nare baalna di gə bərmê duwa. Waynin daa səɲ! Bag da, 'ywigaw gə dole gə geche gə Rom lombo da, ladəle mo?† Dê 'yogəw ənda, labaa dê 'yogəw ənda bêdê mo?»

¹⁵ Me Jesu 'ocɪ com dara cendi i nare woni waya gwale gə bə dəgə mərə me dusərgəgə i jiga, mwom da, anji waygə ba da: «I dara na me anê urəw gwale gaba gərsə nəm yande mo? Unən gursə də chile də deniye‡ mən, hane nəm 'yanan, nê ur ba nê yêrdə

* 12:11 12.11 Diri (Psaume) 118.22-23 † 12:14 12.14 Bag da, 'ywigaw gə dole gə geche gə Rom lombo da, ladəle mo? Gwale gə urê gə ka di i ya ba gə tow i Jesu boy de. Anji waynagə ba 'ywigagə gə nare nê Rom lombo ba ladəle da, nare nê Juwib naɲ ha əlêwe dara cendi ur ba gə dam i gə də dəgə day. Anji waynagə 'ywigə di ba ladə bêdê da, nare nê nê Erod duwa di ha wayagə nare nê Rom daa, me cendi ha yêwe ya aba lama mana de.

‡ 12:15 12.15 deniye Gursə də chile də gə 'ogədə «deniye» da, də mən da, i gursə də idə 'ywigaw gun mən giyê duwa gə ala wala mən dalawê. I gə gursə də deniye də ta di me nare nê Juwib 'yogəw gə dole gə Rom lombo di.

le.»¹⁶ Cendi 'wow chile di gëra nëm 'yaw mwom da, anji urgə ba da: «Managə chile də ka di sədê da, i wi dëw me suməw me ilê mo?» Cendi wayəw ba i dole gə geche gə Rom. ¹⁷ Mwom da, Jesu waygə da: «Mani nêñê dole duwa da, 'yanaw dole di, me mani nêñê Mārī duwa kaw, 'yanaw Mārī di le me ca.» Ərə Jesu gwale duwa di 'yagə ərmê nanə.

Gwale gənê nare nê mare dëmê day gə daa managə munə-lê
(Matiyê 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Targiñ d'ang da, nare mən nê gə 'ogəgə Saduse hara 'yo Jesu. Cendi ərəm day ba nare nê mare da, Mārī ba ha dëmêgə daa munə-lê bêdê bəriñ. Me cendi ur Jesu ba da: ¹⁹ «Aba gəlênin mani, Moyis jangəndə managə bii ənda gə 'woo-lê ba abe gə unê deme me yana gandədə dwe bêdê me marna bam da, chendəw ba unê diyamo di, me ba yanaw gə chendəw gə aba mara di dine.»²⁰ Caga da, doy: Wala mən, chebni də nare wurgəsubu ilê. Chandragə gə geche u deme me mar bam dəban yaa gə dine. ²¹ Gə aba dii sər-ê u aba mara di diyamo, me anji kaw mar bam dəban yaa gandədə dine me ca. Mani nê ta di alal yande bi gə aba di subu-lê di me ²² nê wor di me ca. Chamre nê wurgəsubu di mar bam pad day-ê pad dəban yaa gə dine. Taragəlê da, deme di, wala dəra neyem, me tandi kaw mar bam me ca. ²³ Yande da, wala gə Mārī dëmêgə nare nê mare daa munə-lê da, tandi ha 'ya i gə woy diyamo mo? Dara cendi pad day-ê tanga i tərgadə.»

²⁴ Me Jesu cogə lê diyê ba da: «'Yeni da, dədêng nol i bam. I dara anê 'loci Magtubu dənê Mārī di bêdê me dwana duwa di bêdê me ca. ²⁵ Yarna, d'anj, wala gaba dëmê daa munə-lê da, abje day gə nê namde ha laya sədêgə bêdê me cendi ha dama i ya paja nêñê Mārī duwa nê daa de, alê daa managə Mārī tuləwê. ²⁶ Gwale gənê nare nê mare dëmê day gə daa munə-lê da, anê asa gwale managə magtubu dənê Moyis duwa-lê di bêdê mo? Ərmənê gwale gənê habda gə d'wag d'wag gə duwa 'yo dəwê di. Mana gə ta-lê di me Mārī wayəw Moyis ba da: «Nê i Mārī gənê Abraham duwa me gənê Isak duwa me gənê Jakob duwa me ca.»²⁷ Mārī di, i Mārī gənê nare nê mare day bêdê†, me i gənê nare nê dam bəra day. I sədə, dədêng nol i bam bəriñ.»

Bii gə 'woo-lê da, gə woy me d'oy kwandaw bam pad di mo?
(Matiyê 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Aba gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa mən doy gwale gə cendi gagəw di, me anji yêr dara Jesu cogə lê diyê ladə me ca. Mwom da, anji chidə Jesu səwê me urəw ba da: «Managə bii ənda gə 'woo-lê da, gə woy me d'oy kwandaw bam pad di mo?»²⁹ Ərə Jesu cow lê diyê ba da: «Bii gə 'woo gə d'oy kwandaw bam pad di me i ta: «Dwayna, 'yeni nare nê Israyel, Aba ciri gə Mārī di, i Mārī ənda. Aba ciri gə Mārī di i anju mən tenene. ³⁰ Mwom da, mê ha urê Aba ciri gə Mārī dəma gə dusəm mən, gə dundəm pad, gə ərmê dəma pad me gə dwana dəma pad me ca.»³¹ Me targiñ d'ang da: «Mê ha urê jam gun ya səm dəma gang de.»³² Bii gə 'woo kwandaw d'waragəlê gaba d'waya gə sər ta di bam da, ilê bêdê.»

³² Mwom da, aba gəlê bii gə 'woo wayəw Jesu ba da: «Ladə nanə, aba gəlênin mani, mê way i sədə. Aba ciri gə Mārī da, i anju mən tenene, gə d'ang ilê bêdê. ³³ Yande da, urêw gə dusəm də mən, gə ərmê dəma pad, gə dwana dəma pad me, urê gə jam gun ya səm dəma de me ca da, ladə d'oy ulê gə mwagna bwasa gə Mārī bam me d'oy alaw gə Mārī sarga də d'ang pad me di bam.»³⁴ Jesu 'loci dara anji cow i gwale gə lade lê diyê mwom da, cor wayəw ba da: «Wor ib məra mê ha kala Mārī lama d'wārī duwa dëmê.»

§ 12:19 12.19 Deteronom 25.5-6 * 12:26 12.26 Kərarə gə daa (Exode) 3.2,6 † 12:27 12.26,27 «Nê i Mārī gənê Abraham duwa me gənê Isak duwa me gənê Jakob duwa me ca.» Abraham me Isak me Jakob me mar bam bəgəden do me Mārī wayəw Moyis gwale gə ta di sən. Managə Jesu way ba Mārī ba i gənê nare nê mare day bêdê da, ta di way i dara ba Abraham me Isak me Jakob me margə bam məndagə me da, cendi dam lê bəra. † 12:30

Targin ðang da, cendi lane, gun mæn kaw neyem urêw gwale gø urê ðang bêðê ðøm.

Gwale gønê Dole gø Mārī biyêw gø Kris day gø Dabid
(*Matiyê 22.41-46; Luk 20.41-44*)

³⁵ Me managø Jesu ilê gëlê mani managø kærê ciri dwaꝛø dè kulø gaba bwasa Mārī ilê lê da, anji ur nare di ba da: «I man me woni gëlê bii gø 'woo gønê Moyis duwa way ba Dole gø Mārī biyêw gø Kris di, ba i dole gø Dabid mwaw mo? ³⁶ Dabid gø sêw duwa gang kaw, Dundu dênê Mārī duwa nogø gændøw daa me anji way daa pæðen-yê ba da: «Aba ciri gø Mārī wayøw aba ciri ni:

Hare, mê dam øsøn gø abe-yê

børaa nê ha bwam woni maꝛande dëma dodê

*gødamê baa do.»**

³⁷ Dabid gø baw duwa gang kaw way ba Dole gø Mārī biyêw gø Kris di ba i aba ciri duwa. Gwale gø ta di gëløndø dara Dole gø Mārī biyêw di ba i Dabid mwaw mæra bêðê. Yande bêðê ha?»

Woni gëlê bii gø 'woo mani day nê ala
(*Matiyê 23.1-36; Luk 20.45-47*)

Nare nê gøre nan ilê dwaya Jesu gwale duwa gø sii 'ywala. ³⁸ Managø gëlê duwa gø mani-yê da, anji way da: «Asøna angal danne! Alna mani ya woni gëlê bii gø 'woo gønê Moyis duwa ba gø al nøm de bêðê. Cendi ur hurba gø barge gø gechide gaba sumi kødøbêr nøm me ur ba gø alnagø labiya managø gegêr-ê me. ³⁹ Cendi ur dama mana gaba sumi-yê managø kulø gaba amsa Mārī-yê, me wama gø mani-yê kaw, cendi ur i mana gaba sumi me ca. ⁴⁰ Cendi chëbø namde nê wambø mani day bam, me ðang da, cendi ðøbønê dara amsa Mārī da, amsø børaa børaa børaa dara gëlê gø sêðgø ba gø i nê ladøbe cendi. Me sanga da, sariya day ha wama nan.»

Mani nê dwani nê deme dø wambø dæra
(*Luk 21.1-4*)

⁴¹ Managø kærê ciri dwaꝛø dè kulø gaba bwasa Mārī ilê da, mana mæn gø nare hara gø gursø day al gø dwani gø Mārī ilê. Me Jesu dam co dærøw me ilê yara gø mani nê cendi ilê alagølê di. Nare nan woni 'ywa mani da, 'ya gursø day 'yarbar. ⁴² ðꝛø deme dø wambø dè i bugø hara dæra 'ya chile sør dè neyem ala gø mani bêðê. ⁴³ Mwom da, Jesu 'ogø woni gørsê gwale duwa me waygø ba da: «I sêðø. Dwayna, nê wayang i gwale sêw ðang bi: Deme dø wambø dø ta di 'ya mani dæra ðoy nare nê pad di bam. ⁴⁴ Nê way yande dara nare di, i gursø day dø wor dodê, giyê dæra ilê bêðê do me, cendi hara 'ya søn. Me tandi da, mani pad jaldøle, me cor 'ya i mani pad nê ilê kærê dæra-lê dara øsê gø sêðø di bam.»

13

Kulø gaba bwasa Mārī di ha meyendara i bam
(*Matiyê 24.1-2; Luk 21.5-6*)

¹ Managø Jesu ganda bam iche kulø gaba bwasa Mārī-yê da, aba gørsê gwale duwa gø mæn wayøw ba da: «Aba gëlønin mani, yêr kuꝛa dè ladøbe dø gechide dø gø aw gø ciri dø ka di de! Ciri di, gø awdø ladø nan!» ² ðꝛø Jesu wayøw da: «êw, me ciri dø geche dø mê yêrdø ta di, kuꝛa dø gø awdø nøm mæn tenene kaw, sanga ha wara lê kondødø dødê bêðê. Mani pad nê i ta di ha meyendara i bam.»

Mani nê ha alala gø woni gørsê gwale gønê Jesu duwa
(*Matiyê 24.3-14; Luk 21.7-19*)

³ Mwom da, Jesu ha dama managø kuꝛa dø Olibe dødê me cwa dærøw øjê kulø gaba bwasa Mārī di. Me Piyer me Jak me Jā me Andære me ha 'yww bam tulin-yê hiñe, me urøw nøm ba da: ⁴ «Waynin daa: I mindi na me mani nê ta di ha alala mo? I mani na me ha gëlønin wala day gø ba haralê di ba yala neyem ðøm mo?» ⁵ ðꝛø Jesu waygø da: «Asna angal dan ladle! Kalna gun mæn lamnang bêðê! ⁶ Nare nan ha 'woo sumøn

* 12:36 12.36 Diri (Psaume) 118.1

hara nəm lî me, wi kaw ha waya ba Dole gø Mārī biyêw gø Kris di, ba i anju, me cendi ha lama nare nan bwagø bam. ⁷ Managø anê dara dwaya gwale gønê say dø tulngê ib me, dø mana gø hên-yê gwale dæra me kaw,alna lanã bôdê, dara mani nê ya ta de di alala le ba, døm da, i dæriña 'yana dæra bôdê søn. ⁸ Nare nê wama gø mæn-nê ha jara say gø kwandagø nê wama gø dægø, me dolgø ha jara say gø kwandagø dolgø. Mana-lê jiga jiga kaw, sønã ha gøgødarale, me badøgara kaw ha øndara lê ciri-yê jiga jiga me ca. Wamani gø ta di, wun i ya yaa ba jøgødø gø deme dæriñ nê pii-yê ta de søn.

⁹ «'Yeni di, asna angal dan ladle! Gø ha 'yang woni aa sariya nê nê nare nê Juwib day øsøragø, gø ha gwabang managø kuløli day woni amsa Mārī-yê, gø ha hara gandang gechede dærgø, me dolgø dærgø, me dara daran øndi. Mana gø ta-lê da, anê ha 'ya woni wayagø Nø dø lade. ¹⁰ Dara wala 'yana duwa-lê da, kal nare nê gøndøgø jiga jiga pad sønã dødê ka dwayna Nø dø lade di le do. ¹¹ Me managø gø dara yibøng 'yagø woni dwana øsøragø da, harna sødøng pii dara gwale gø anê ha wayaw di bôdê. Anê gøra ha waya i gwale gø Mārī ha 'yang gandøw anju, dara gwale gø ha ganda bødøng di da, i gø dan gø sødøng bôdê, me i gø Dundi dønê Mārī duwa dæra. ¹² Gun chendøw duwa gang ha 'yaw woni dwana øsøragø dara ba 'yanaw bam. Dwe abøw duwa gang kaw ha ala yande gø dwe me ca. Dine nê yaa da, ha kødê woni marande gø waragø woni yagø, me cendi ha 'yagø woni dwana øsøragø dara ba 'yanagø bam. ¹³ Nare pad ha ølønge dara daran øndi, me gun gø yinê søw wayna kalna dusøw dønê børaa 'yana-lê da, Mārī ha bøløwe.»

Nare ha gø, dæriñ nan

(Matiyê 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ «Wala mæn, anê ha yara mani nê al ønama woni meyanda mana bam di* inalê mana gø dee cendi ha 'ya lî bôdê. Kal gun gaba asa gwale gø ta di da, a 'wacnana gøndøw ladna! Managø anê yarna mani nê al ønama nê ta di da, kal nare nê i managø wama gø Jude-yê da, gø wana hana kurã dødê. ¹⁵ Gun gø damna daa managø kulø duwa døwê da, a chinê dødê dara laya gø mani nê ilê kulê di bôdê døm. ¹⁶ Me gun gø inalê bam yigalê kaw, a cwarnay hane ulay dara laya gø barge duwa bôdê døm me ca. ¹⁷ Owe namde woni gudi gudi me woni 'yagø døndragø nã-yê me ca da, wamani ha 'yagø le wala gø ta-lê di! ¹⁸ Amsønã Mārī dara kal mani nê ta di hane wala gø urni-yê bôdê. ¹⁹ Dara wala gø ta-lê da, ha 'ya i gø, gø dæriñ gø geche gø dii mæn kaw gun 'yow bôdê managø bøgøden gø Mārī bo gø mani pad børaa laba. Dan kaw, gø, gø dæriñ gø ya ta de ha 'yale dæg bôdê bæriñ. ²⁰ I sødø, wala gaba gø, gø dæriñ gø ta-lê da, Aha ciri gø Mārī di dee ørmønê me junê wala gø yab bwana bam bôdê da, gun mæn gø dee ha 'ywa bølê duwa da, ilê bôdê. Me anji ørmê dara ba ha joo wala gø yab di bam døm dara nare nê anji anjæragø dara ba ina i duwa di.

²¹ «Wala gø ta-lê da, nare ha wayang 'Yarna, Dole gø Mārī biyêw gø Kris di, i ka, labaa 'Yarna, Dole gø Mārī biyêw gø Kris di, ilê ta». Gun gø waynang yande da, yinê gwale duwa di bôdê. ²² Dara nare woni kulagø ha bæriñ. Gun gø mæn ha wayang Dole gø Mārī biyêw gø Kris di, ba i anju, me i kulagø. Nê yab da ha wayang ba gø i woni cømê Mārī bøw, me i kulagø. Cendi ha ala mani nê danã me mani nê døy nare dødøgø bam me dara lama gø nare. Cendi 'ywana børmê da, ha lama nare nê Mārī anjæragø di gang me ca. ²³ Yande da, 'yeni di, asna angal dan ladle. Nê wayang daa pii dara mani pad nê haralê di døm.»

Gun gøndøw di cwara haralê

(Matiyê 24.29-44; Luk 21.25-33)

²⁴ «Me wala gø ta-lê da, gø, gø dæriñ gø ta di tarøwê da, dawa ha aa bôdê, mana ha cwara i diløm kødab me, duru kaw ha acna mana bôdê me, ²⁵ dechu kaw ha bwara dødê, me mani nê daa pad woni dwana kaw, ha gøgødara daa me ca. ²⁶ Mana gø ta-lê dog, nare ha yara Gun gøndøw di chê, lî daa siyaya dalawê hara nəm dødê gø 'yagøda duwa gø nan me ca. ²⁷ Anji ha køjê paja nê nê Mārī duwa nê daa mana lî pad, managø tulij dø jomni-yê me dø turgø-lê me øsay gø abe-yê me øsay gø jele-yê me, dara daya gø nare nê anji anjæragø di dødê.»

* 13:14 13.14 mani nê al ønama woni meyanda mana bam di: Yarna Daniyel 9.27

²⁸ «Ærmønê gwale gønê dwaga dëra yarna søn. Managø gangëradê nê dine dara 'waja daa me bajadê cwarna kulaje me da, anê 'ocn̄ dara marsëni ba i ib ðëm. ²⁹ Cwara gønê Gun gorëndêw di kaw ha wunê i yande di me ca: Managø anê dara yara mani nê dee nê wayang gwale day pii di dara alala da, 'wacn̄ana dara Gun gorëndêw di yala lê ib ðëm, an̄ji ilê ciri bêdê. ³⁰ I sêdê. Dwayna, nê wayang i gwale sêw ðang bi: Mani nê pad ta di dara alala da, nare nê caga ka di ha mara bam pad pii dërêgêlê bêdê søn. ³¹ Daa me, søn̄a me, ha meyandara i bam me gwale ni da, ha meyandara bam bêdê bër̄in.

³² «Me wala gø ta di me dawa dë ta di me da, gun møn kaw 'ocn̄egø bêdê. Paja nønê Mār̄i duwa nê daa kaw 'ocn̄egø bêdê, me Mār̄i gorëndêw kaw 'ocn̄egø bêdê me ca. I Abêw gø Mār̄i møn tenene me 'ocn̄egø an̄ju. ³³ Asna angal dan ladle me damna daa dërêng bëra, dara dawa dë ta di hara dëra da, anê 'ocn̄êdê bêdê.

³⁴ «Mani di ha alala wun i ya abe møn gø so ha møjëni-yê ta de. An̄ji kalgø koy duwa ciri di æsëragêlê me 'yagø wi kaw giyê duwa, giyê duwa, me an̄ji wayøw aba gama ciri bêdê ba damna dërêw bëra jang me ca. ³⁵ Yande da, damna dërêng bëra jang, dara na anê 'ocn̄ dawa dë aba ciri di cwara nëm di bêdê. Gaa ha 'ya gø turgø, labaa gø changa dwarø, labaa gøray hêrdê duwa-lê, labaa gø manapër som. ³⁶ Managø an̄ji cwarne jìsgø yande da, kal an̄ji 'ywanang 'ya gø nuni-yê bêdê. ³⁷ Gwale gø nê wayøw ka di, nê wayang i 'yeni di pad: Damna dërêng bëra jang!»

14

Gechide nê nê Juwib day ur ba gø 'yê Jesu

(Matiyê 26.1-5; Luk 22.1-2; Jã 11.45-53)

¹ Wor wala sër da i wala gaba ala sii 'ywala gø kërara gø daa kwaynani-yê gønê nare nê Juwib day me gaba ala sii 'ywala gønê mapa gø dëban lebër me ca. Gechide nê nê woni bwasa Mār̄i day me woni gëlê bii gø 'woo gønê Moyis duwa me kanjê kojøgê dara ba gø yø gø Jesu 'yêw nëm. ² Cendi way ba da: «Ladni duwa da, yinêndê gandêw wala gaba sii 'ywala-lê ðêñ bêdê, dara gaa nare di ha swa gø gwale som.»

Deme tidërøw Jesu swani dëwê

(Matiyê 26.6-13; Jã 12.1-8)

³ Mana gø ta-lê da, Jesu ilê ciri dë Betani, managø kërê nê abe møn gø gø 'ogøw «Simø gaba cagøm»-mê, *dara tanga pii cagøm* alêwe. Me managø Jesu ilê wama mani-yê da, deme møn hara yêê mërda gø albatër* æsêdêlê. Mërda gø ta di, swani gø lade gø habda† gø bii 'yol nan̄ me kili duwa kaw wom nan̄ me ilê dwalìy-yê. Tandi bol mërda di baw bam me tidërøw Jesu swani dëwê. ⁴ Ærø, nare nê møn nê ilê ta di, dusêrêgø nagêlê me wajø gwale bulê day-ê ba da: «Ta di da, ladni duwa da, i na lê mo? Tandi meyende swani gø lade di bam! ⁵ Swani gø ta di, dee gø këlñêw bam da, gursø duwa neyem dønê aba ala giyê aliya møn dalawê. Ta di, dee dê æsgø ønda nare nê bugøw gursø dë ta di ðëna, ladê bêdê mo?» Me cendi ilê ñama deme di lê.

⁶ Me Jesu waygø da: «Kalna deme di mana møn! Dana me anê jibadê mo? Mani nê tandi al dara daran øndi ta di, i giyê gø lade. ⁷ 'Yeni, nare nê bugøw da, ilê gandang anê ha ala gandangê ladni gø wala wala gø dërêng ur lê søn. Me øndi da, anê ha 'ywan targìñ ðang bêdê. ⁸ Tandi al i mani nê tandi neyem alagø. Tandi tidërøn swani sønê bam pii ta di, tandi ðangërrø i søn pii do me gø ha møn søn. ⁹ I sêdê. Dwayna, nê wayang i gwale sêw ðang bi: Mana gø gø ha waya Nø dë lade di lê jiga jiga søn̄a gøndêdêlê pad ta di da, deme di kaw, gø ha waya gwale dëra le dara mani nê tandi al ta di, me nare dusêrêgø ha ærmê dêdê bi bi me ca.»

Juda kël Jesu bam

(Matiyê 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Mwom da, Juda Iskariyod gø i woni gërsê gwale gønê Jesu duwa nê mwaj dii sër gun day møn, ha wayagø gechide nê nê woni bwasa Mār̄i day ba ha 'yagø Jesu æsëragêlê me cendi ba yinêw. ¹¹ Managø cendi doy yande da, sêdêgø 'yolgø nan̄e. Ærø, ærmøw

* 14:3 14.3 albatër: I kura dë gun neyem ðwaladê bam kalang. † 14:3 14.3 habda: Managø magtubu dønê Mār̄i duwa dë gø jangêdê pii gø bii gø gørek da, gø jangøw habda gø ta di sumøw mana gø ka. Sumøw i «nar».

ba gø ha 'yaw gursø. Mwom da, Juda di kanjə bərmə gø lade kərab me ba ha 'yagø Jesu əsəragələ.

Jesu wom mani day gø nê woni gərsə gwale duwa mən

(Matiyê 26.17-30; Luk 22.7-23; Jā 13.21-30; 1 Korentə 11.23-25)

¹² Wala gø dərɪn nê pii-yê gənê sii 'ywala gənê mapa gø dəban lebər da, i wala gø gø 'yêgədə i gəgərinje nê dine bosə nəm gø sii 'ywala gø kərara gø daa kwaynani-yê di. Mwom da, woni gərsə gwale gənê Jesu duwa wayəw da: «Mê ur ba nê hananin alnanin mani nê wama woni sii 'ywala di i woy me mē ha wama mo?» ¹³ Mwom da, Jesu giy woni gərsə gwale duwa nê sər pii me waygø da: «Hana managø ciri də Jursalem-mê. Gun mən hara sawa dərəng daa, go nimi gø pərəm ta di, pamna tarəw. ¹⁴ Ciri də anji gandəna hana lē da, waynaw aba ciri di ba Aba gələng mani way da ba i kulə gø woy-yê me baa ha wama mani nê wama woni sii 'ywala gø kərara gø daa kwaynani yêê di gø nê woni gərsə gwale duwa lē di mo? ¹⁵ Managø ciri də ta di-lē da, kulə mən gø gø aw daa jaw dəwê ilə. Aba ciri di ha gələng gandəw. I kulə gø geche me gø dāngərə mani pad ilē dēm. I mana gø ta-lē me anē ha ala mani nê wama woni sii 'ywala di lē.» ¹⁶ Ərə, woni gərsə gwale gənê Jesu duwa di hargə me gərgə Jursalem di me ha 'ywa mani di ya Jesu ba waygø nəm de, me ala mani nê wama woni sii 'ywala di.

¹⁷ Gø turgø dawa d̄wanda d̄era-lē da, Jesu hara gø nê woni gərsə gwale duwa nê mwaj dii sər di. ¹⁸ Cendi dam dodê dara mani nê wama di me ilē wamagəlê mwom da, Jesu waygø da: «I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw d̄ang bi: Gun mən d̄warangə ha 'yan woni m̄arande ni əsəragəlê. I 'yeni nê anē ilē wama gandən mani ta di, gun dan mən.» ¹⁹ Woni gərsə gwale duwa di, laŋa yala algə, me urbə Jesu mən mən ba da: «Gaa i əndi mo? Gaa i əndi mo?» ²⁰ Jesu waygø da: «I gun gø mən gø d̄warangə 'yeni woni gərsə gwale ni nê mwaj dii sər di gaba hura əsəw dasa-lē gandən ta di. ²¹ I sədə, əndi gø Gun gorəndəw di, nê ha marale ya Magtubu dənê Mārī duwa ba way nəm dara daran ta de. Me anju gaba 'yan woni m̄arande ni əsəragəlê di da, wamani ha 'ywawe. Dee gø yanaw bədê kaw, ladə d̄oy bam.»

²² Managø Jesu day gø nê woni gərsə gwale duwa ilē wama mani-yê di mwom da, Jesu u mapa me biy bəw lē diyê me hōlbə dodê me 'yagə me, anji waygø ba da: «Unê, ta di i doni gø sən.» ²³ Targin d̄ang da, anji u kob də gani gənəyabərayaa duwa ilē dwalin-yê əsəwê. Anji aləw Mārī doche me 'yagə woni gərsə gwale duwa me cendi chē pad day-ê pad. ²⁴ Mwom da, anji waygø ba da: «Ta di, i bare ni. Anji bor dodê dara nare nê gərə dədêgə. I bare gø Mārī sərgə gø səw dara ba yə gø məlan gø nare duwa. ²⁵ I sədə. Dwayna, nê wayang i gwale səw d̄ang bi: Nê ha chaa gani gənê yabəra yaa duwa di bədê, bəraa i wala gø d̄an nê ha chaa gø dərway i managø ciri dənê Mārī-yê dēm.»

²⁶ Targin d̄ang da, Jesu day gø nê woni gərsə gwale duwa tugə diri də idə bwaw Mārī jilay. Mwom da, cendi gandəgə iche dara hara managø kuŋa də Olibe dədê.

Jesu way dara Piyer ba bəlê bəw sarni dəwê

(Matiyê 26.31-35; Luk 22.31-34; Jā 13.36-38)

²⁷ Ərə, Jesu waygø ba da: «Pad dan-ê pad, anê ha gənəin i bam. Nê way yande dara Mārī way gwale me gø jangəlê Magtubu duwa-lē ba a ha 'yaa aba gama dəmənje di i bam, me dəmənje di ba ha cagəda daa jiga jiga pad.† ²⁸ Ərə, wala gø nê dara dəmê daa nare nê mare d̄waragəlê mwom da, nê ha hara gamangə alē wama gø Galile-yê.» ²⁹ Ərə Piyer wayəw ba da: «Kwandan nê pad ta di gənnəm bam kaw, əndi da, nê ha gənnəm bam bədê bərin.» ³⁰ Me Jesu wayəw ba da: «Doy, nê wayəm i gwale səw: Changa də laba-lē di, mē ha bəlê bəm sarni dənê ba mē 'locnən bədê, ba mē 'locnən bədê, dii subu, do me gəray ha hərdê dəw sər sən.» ³¹ Me Piyer ajmar ilē wayalê: «Nê ha bəlê bən sarni dəmê bədê bərin! Inam i made kaw, nê mar i gandəm! Me kwandaw nê pad di kaw, way day yande me ca.

Jesu amsə Mārī managø Gedjemani

(Matiyê 26.36-46; Luk 22.39-46)

† 14:27 14:27 Jakari 13.7

³² Ɖɾɛ, Jesu day gə nê woni gərsê gwale duwa hargə gərgə mana mən gə gə 'ogəw Gedjemani-yê, me anji waygə da: «'Yeni da, damna dodê mana gə ka-lê, me ɛndi da, nê ha alê ta dara amsa gə Mārī.» ³³ Managə anji ha dara amsa Mārī da, anji wol Piyer me Jak me Jā me gandəw. Ɖɾɛ anji ilê nulê səwê me laŋa aləw naŋe ³⁴ me waygə ba da: «Sən mar mara gə made bəriŋ. Damna mana gə ka-lê di, me damna dərəŋg bəra!»

³⁵ Anji chidê ha pii hiŋe me kal səw əbêr dodê sənə-lê, me amsə Mārī ba ladna dərəwê da, anju ba chidənəw dawa də idə gəlê gə dərīŋ di hana nəm bam. ³⁶ Anji way da: «Baba, Aban, əjəm da, mê neyem ala mani pad. Yandə da, chidən gəlê gə dərīŋ gə ta di ha nəm bam. Me al gandən mani nê dərəm ur əjəm, me mani nê nê urgə ɛndi da, ərəm dədêgəlê bêdê.»

³⁷ Ɖɾɛ Jesu cwara hara 'yo woni gərsê gwale duwa nê subu di me cendi ilê 'ya nuni yêê. Anji wayəw Piyer ba da: «Simō^s, mê i i nuni mo? Dawa mən dwaɾə-lê ked dimm, mê i gə dwana də idə dama dərəm bəra bêdê mo? ³⁸ Damna dərəŋg bəra me amsəna Mārī dara managə mani 'ywanang da, kal lamnang bwanang acŋa-lê bêdê. Gun gə gəsage i gə ərəmê gaba ala mani nê lade, me dwana duwa də səw də idə alagə nəm di neyem bêdê.»

³⁹ Jesu chidê ha bam hiŋe bi me amsə Mārī ya gə pii di de bi. ⁴⁰ Ɖɾɛ anji cwara hara əjə woni gərsê gwale duwa di, me 'yogə ilê 'ya nuni-yê. Cendi neyem dama daa dərəgə bəra bêdê me, cendi 'yo gwale mən gaba wayaw bêdê me ca.

⁴¹ Jesu chidê ha bam hiŋe gaba dii subu-lê me cwara hara bi. Anji waygə woni gərsê gwale duwa ba da: «Anê i i nuni bi me anê bo i gwayni mo? Caga da, dawa di yala neyemme dəm. Ɖndi gə Gun gorəndəw di, gə ha 'yan nare woni ala acŋa əsəragəlê.

⁴² Swana daa, hanandəle! Yarna, gun gaba 'yan woni maɾande ni əsəragəlê di, yala dəm.»

Gə yə Jesu

(Matiyê 26.47-56; Luk 22.47-53; Jā 18.3-12)

⁴³ Managə Jesu ilê waya gwale di-lê sən da, Juda gə i woni gərsê gwale duwa nê mwaj dii sər di gun day gə mən di, hara yala gə nare naŋ tarəwê. Cendi i gə sugnêne nê sore me cilangəde me əsəragəlê. I gechide nənê woni bwasa Mārī day me woni gəlê bii gə 'woo gənê Moyis duwa me gechide nənê nare nê Juwib day nê dŋang me giygə cendi. ⁴⁴ Juda gaba 'yagə Jesu əsəragəlê di dee wayagə woni hara yêw di le daa dəm dara mani nê baa hara ala dara gəlêgə nəm gandəw di. Anji wayagə ba da: «Gun gə nê gəra darə yêw chichəmê gajaw ya ba nê urəw naŋe de da, i anji, yinêw, hana gandəw me gammaw ladəle me ca!» ⁴⁵ Mwom da, managə cendi yala nê Jesu sədêgəlê dəm da, Juda di ha əjê Jesu təba me wayəw ba da: «Aba gəlênin mani!», do me anji yəw chəchəm nəm gə gajaw sən. ⁴⁶ Mana gə ta-lê di dog da, nare di bəriŋ lawar Jesu dəwê me yəw nəm. ⁴⁷ Ɖɾɛ aba gərsê gwale duwa gə mən di biyê sugnê duwa də chere me ajə gə kwaya gənê geche gənê gechide nənê woni bwasa Mārī day duwa di suməw led saw al bam.

⁴⁸ Jesu di waygə woni yêw di ba da: «Anê hara gə sugnêne nê sore me cilangəde me əsərangê dara yêw hara nəm ya ba gə yə gə mee de da. ⁴⁹ Ɖndi di, nê ilê gandang gə wala wala managə kulê gaba bwasa Mārī-yê dara gəlê gə mani kaw, anê yêw bêdê. Me yêw dan gə laba di da, ta di i gwale gə gə jangəw managə Magtubu dənê Mārī-yê di me yala alal anju.»

⁵⁰ Mana gə ta-lê da, woni gərsê gwale gənê Jesu di pad day-ê bəriŋ wa ya kaləw bam.

⁵¹ Me dwe gə mache mən ilê, anji pam Jesu tarəw anju. Anji legəw səw daa gə barge, me nare di yəw. ⁵² Me dwe gə mache di, awr barge gə səwê di kalgə nare di bam əsəragəlê, me anji wa daa ya nəm səw pəgin.

Jesu i managə woni aa sariya nənê Juwib day dərəgəlê

(Matiyê 26.57-68; Luk 22.54-55,63-71; Jā 18.13-14,19-24)

⁵³ Mwom da, gə ha gə Jesu managə kərê nê geche gənê woni bwasa Mārī dayê. Managə kərê di, geche gənê gechide nənê woni bwasa Mārī day me gechide nənê

nare nê Juwib day nê đang me woni gəlê bii gə 'woo gəñê Moyis duwa me dayar dama lê pad. ⁵⁴ Piyer duwa da, wara bam targiñ hêñ me pam gə Jesu tarəw bəraa ha nəm kərê nê geche gəñê gechide nêñê woni bwasa Mārī day di lê ba. Managə kərê di da, anji dam gə woni alaw geche gəñê woni bwasa Mārī day giyê di managə duwa bəddê. Cendi ilê wunê duwa lê. ⁵⁵ Gechide nêñê woni bwasa Mārī day me nare woni aa sariya nêñê Juwib day nê đang pad me kanjə nare woni sabaw Jesu gwale bwaw dəwê gaa ba gə neyama 'ywa gwale gaba 'yaw nəm. Me cendi 'yo gwale mən bəddê. ⁵⁶ I dara narje nañ sabəw Jesu gwale gə kulagə bow dəwê, me cendi gang kaw gwale day di bor mən bəddê me ca. ⁵⁷ Nê mən bəriñ daa sabəw gwale gə kulagə me bow dəwê ba da: ⁵⁸ «Anji dee waya baa ha joo kulê gaba bwasa Mārī gə nare biyêw ta di bam, me wala subu dalawê da, ba ha biyê gə đang daa gə i nare me ha biyêw cendi bəddê. Nenin, nê dwayanin gə sumdênin nin.» ⁵⁹ Me managə waya day gə ka-lê di kaw, gwale day di bor mən bəddê com.

⁶⁰ Ərə geche gəñê gechide nêñê woni bwasa Mārī day di so daa nare dərêgəlê me ur gə Jesu da: «Nare di bom gwale nañ dəmê ta dimm, mê asəgə dəma gwale lê diyê bəddê mo?» ⁶¹ Kaw Jesu di dam bəw mugəmi kurad, wayəw gwale mən lê diyê bəddê. Mwom da, ərə geche gəñê gechide nêñê woni bwasa Mārī day di urəw đang bi ba da: «Əjəm di me mê i Dole gə Mārī biyêw gə Kris di mo? Mārī gə nê bownin jilay gorəndəw di mo?» ⁶² Me Jesu di cow lê diyê ba da: «Əw, i ərndi di, me đan anê ha yara ərndi gə Gun gorəndəw di dama lê managə Mārī gaba dwana di əsəw gə abe-yê. Đang kaw, anê ha yaran chêê lê daa siyaya dalawê hara nəm dodê.»

⁶³ Mana gə ta-lê da, geche gəñê gechide nêñê woni bwasa Mārī day di chêbə barge gə səwê bam me way ba da: «Dê urêng nare woni cəmêndə gwale nê đang bəddê đəm! ⁶⁴ Anê doy widəru gə anji cadə gə Mārī ta di bəddê ba? Anê ərəm i man daraw mo?» Nare pad bow gwale dəwê, anji ba ur i 'yaa gə bam me. ⁶⁵ Nare nê mən kwandagə dwarzəgəlê da, bəriñ bəsəbəw lade səwê, magədəw dərêw daa, gobəw gə əsəragə me wayəw da: «Mê ina aba cəmê Mārī bəw da, waynin da: I wi me ajəm ta di mo? I wi me ajəm ta di mo?» Me woni alaw geche gəñê woni bwasa Mārī giyê di dəm gə Jesu iche me gobə gajaw me ca.

Piyer bəl bəw sarni Jesu dəwê

(Matiyê 26.69-75; Luk 22.56-62; Jā 18.17,25-27)

⁶⁶ Managə cendi ilê mana gaba aa sariya-lê da, Piyer duwa da, wor dodê ciri dwarzə-lê səñ. Deme mən də idə ala giyê kərê nê geche gəñê gechide nêñê woni bwasa Mārī dayê di gəra ⁶⁷ yər Piyer ilê wunê duwa-lê. Mwom da, tandi yərəw đerr me wayəw ba da: «Əjəm di kaw, mê i gun gəñê Jesu gə Najared di me ca!» ⁶⁸ Me Piyer bəl bəw sarni me way ba da: «Gwale gə dê wayəw ta di, nê 'ocñ gəndəw bəddê bəriñ.» Mwom da, ərə ganda iche gəra đəbə ciri di bəddê. [Mana gə ta-lê da, gəray kaw hərdə me.]

⁶⁹ Ərə deme di yərəw bi me wayəw đang managə nare nê ilê di dərêgəlê ba da: «Abe gə ta di i woni gərsê gwale gəñê Jesu duwa gun day gə mən.» ⁷⁰ Me Piyer di bəl bəw sarni bi.

Bam yande da, nare nê ilê ta di kaw, wayəw Piyer đang ba da: «'Yang, mê i gandagə mən, darana əjəm di kaw, mê i gun gə Galile di me.» ⁷¹ Mwom da, Piyer đəbə ilê wayagə-lê ba da: «Nê sərgə sən ba nê 'ocñ abe gə ta di bəddê. Nê wayna i kulagə da, kal Mārī yinê dange.» ⁷² Mana gə ta-lê dog da, gəray hərdə đang gaba dii sər. Ərə, Piyer dusəw guw daa managə gwale gə Jesu wayəw gandəw pii ba da: «Managə gəray wor hərdê dəw sər səñ da, mê ha bəlê bəm sarni dənê dəm subu ba mê 'ocñən bəddê.» Mwom da, ərə Piyer nul gura nañe.

15

Gə yə Jesu ha nəm 'yaw Pilad

(Matiyê 27.1-2,11-14; Luk 23.1-5; Jā 18.28-38)

¹ I gə jomni corêrê dəra me gechide nêñê woni bwasa Mārī day me gechide nêñê nare nê Juwib day nê đang me woni gəlê bii gə 'woo gəñê Moyis duwa me woni aa sariya nêñê nare nê Juwib day nê đang pad me dayar ma gwale gaba 'yaa Jesu di. Mwom

da, cendi yə Jesu di magədəw me ha gandəw 'yaw gə Pilad*². Pilad di ur Jesu ba da: «Əjəm di me m̄ i dole gən̄ə Juwib day di mo?» Jesu di cow l̄ə diȳə ba da: «M̄ə way gwale gə ta di əjəm gang.»³ Ərə, gechide n̄ən̄ə woni bwasa M̄ārī day di sabəw Jesu gwale naŋ d̄ang bi bow d̄əw̄ə. ⁴ Me Pilad di urəw d̄ang bi me wayəw ba da: «M̄ə way gwale mən b̄əđ̄ə mo? M̄ə doy gwale gə pad gə cendi bom d̄əm̄ə ta di b̄əđ̄ə mo?»⁵ Me Jesu di asəgə gwale mən l̄ə diȳə b̄əđ̄ə. Ərə, Pilad cor ərəm gwale dusəw̄ə naŋə.

Gə yə Jesu dara 'yaw

(Matiȳə 27.15-26; Luk 23.13-25; J̄ə 18.39-19.16)

⁶ Managə wala gən̄ə nare n̄ə Juwib day gaba ala sii 'ywala gən̄ə kərara gə daa kwaynani-ȳə da, Pilad to gər i gun gə dange mən daa baa baa, i gun gə dange gə nare di me ur ba gə gərñəw daa cendi. ⁷ Me wala gə ta-l̄ə da, abe mən gə gə 'ogəw Barabas il̄ə dange-ȳə gə kwandaw mən. Cendi tanga swa gə gwale gə nare n̄ə Rom me 'yaa nəm gə gun. ⁸ Nare n̄ə gərə di so ha d̄əb̄ə bəđang dən̄ə Pilad-l̄ə me urəw nəm anju ba gərñəgə gun mən daa ya to anju ba al nəm pii ta di de. ⁹ Mwom da, Pilad di cor urgə ba da: «An̄ə ur ba n̄ə gərñəng i dole gən̄ə Juwib day di daa mo?»¹⁰ Anji urgə yandə da, i dara anji 'ocne com dara i gə dusi d̄ə halgəni me gechide n̄ən̄ə woni bwasa M̄ārī day di ba hara gə Jesu di 'yaw nəm gandəw. ¹¹ Ərə gechide n̄ən̄ə woni bwasa M̄ārī day di nogə nare n̄ə gərə di gənd̄əgə daa, dara cendi ba wayna daa, anju ba gərñə i Barabas daa anju.

¹² Me Pilad di urgə d̄ang bi ba da: «N̄ə alna i na gə anju gə an̄ə 'ogəw dole gən̄ə Juwib day di mo?»¹³ D̄ang bi da, cendi sojə marjagə daa naŋ me way ba da: «Bengəw řabərəw daa habda gə dagəla səw̄ə! Bengəw řabərəw daa habda gə dagəla səw̄ə!»

¹⁴ Me Pilad di urgə bi: «B̄ag da, anji al i na n̄ə acne mo?» Kaw, cendi sojə marjagə daa naŋ naŋ bi ba da: «Bengəw řabərəw daa habda gə dagəla səw̄ə! Bengəw řabərəw daa habda gə dagəla səw̄ə!»¹⁵ Pilad di ur dara nare səđ̄əgə ba 'ywalnagəle mwom da, anji gərgə Barabas daa, me Jesu da, anji kal asəngar gobəw gə b̄əraw do me 'yagə gandəw dara ba hana řengənanaw řabərənanaw nəm daa habda gə dagəla səw̄ə di sən̄.

Asəngar al Jesu m̄əng

(Matiȳə 27.27-31; J̄ə 19.2-3)

¹⁶ Ərə nəma n̄ə asəngar di yə Jesu ha nəm kər̄ə, i bəđang dən̄ə Pilad-l̄ə di, me cendi 'waga kwandagə asəngar n̄ə pad di l̄ə. ¹⁷ Cendi diȳə gəniŋ dara ba gə al Jesu m̄əng. Cendi hur̄əw barge gə kwamge səw̄ə ərməw ya dole de, me kuu jagwa d̄ə habde gangəragə n̄ə jimdi hur̄əw d̄əw̄ə me ca. ¹⁸ Mwom da, cendi d̄əb̄ə il̄ə alaw labiya ba da: «N̄ə alannin labiya, dole gən̄ə Juwib day!»¹⁹ Me cendi gobə d̄əw gə dərwa me, řasəbəw lade səw̄ə me, piy gubər̄əgə d̄əđ̄ə dər̄əw̄ə me, ajbə dər̄əgə d̄əđ̄ə sən̄ə-l̄ə me ca. ²⁰ Managə ba gə aləw m̄əng di 'yən̄ bam d̄əm̄ da, cendi n̄ər̄əw barge gə kwamge di bam səw̄ə, me hur̄əw barge duwa di səw̄ə. Ərə cendi d̄əm̄ gandəw iche dara řengaw řabərəw daa habda gə dagəla səw̄ə.

Gə řengə Jesu řabərəw daa habda gə dagəla səw̄ə

(Matiȳə 27.32-44; Luk 23.26-43; J̄ə 19.17-27)

²¹ Managə cendi il̄ə haragə-l̄ə da, cendi řamar gə abe mən gə ciri d̄ə gə 'ogəd̄ə Siren. Abe di, gə 'ogəw Simō, i n̄ə Alegsandər day gə Rupu abragə. Anji swa i bam. Asəngar di yəw gə d̄wana ba un̄ə habda gə dagəla gən̄ə Jesu di. ²² Cendi ha gə Jesu managə mana mən gə gə 'ogəw Golgota, gəndəw d̄ə biȳə ba i «mana gaba dii kungəng d̄əra». ²³ Ərə cendi al Jesu ba chana gani gən̄ə yabər̄ə yaa duwa gə řaməw gə charwa d̄ə gə 'ogəd̄ə miirdara ba chin̄əw wamani d̄əđ̄ə, me anji gəñ̄ chaa bam. ²⁴ D̄ang da, asəngar di řengə Jesu řabərəw daa habda gə dagəla səw̄ə. Me cendi lay barge duwa gobə gə jagi ba gə ȳər̄ nəm gaa i wi me ba ha wama barge duwa gə woy woy mo? Mwom da, i wi kaw lay barge duwa gə anji wom baa baa.

²⁵ I gə dawa dunamən gə jomni d̄əra managə gə řengəw řabərəw nəm daa habda gə dagəla səw̄ə di. ²⁶ Gə jangə managə mani-ȳə dara biȳə gə gwale gə gə bow d̄əw̄ə di gəndəw d̄ə gə 'ȳəw nəm ba da: DOLE GƏN̄Ə JUWIB DAY. ²⁷ Asəngar di řengəd̄ə

* 15:1 15.1 Pilad: Pilad i gun gə Rom me dole gə geche gə Rom chəw ba wamna nare n̄ə Juwib.

babərə woni 'yaa mana sər daa habde nê dagəla sədəgələđ Jesu tuləwə, gə mən əsəw gə abe-yê me, gə mən əsəw gə jele-yê me ca. [²⁸ I ya ta di me gwale gə gə jangəw managə Magtubu dənə Mārī-yê di yala alal kərab. Gə jangəw ba da: «Gə asəw i managəw nare woni 'yaa mana di dwarzəgələđ.»[†]] ²⁹ Nare nê jêđgəw lê ta di, gəgədə dəđəgə, me cadəbə Jesu ba da: «Cheye, i əjəm gaba waya ba mê ha meyanda kulə gaba bwasa Mārī di bam me ba mê ha cwarə awaw daa gə wala subu dalawê di bəđə mo? ³⁰ Ladə, kəđə səm dəma daa gə əsəw dəma əjəm gang, me chə dōđə habda gə dagəla di səwə.» ³¹ Gechide nənê woni bwasa Mārī day di me woni gələđ bii gə 'woo gənê Moyis duwa me di kaw aləw mōng yande di dige dige me ca. Cendi wajə gwale bulə day-ə ba da: «Anji kəđə nare nê đang daa me neyem kəđə səw duwa daa gang bəđə mo? ³² Dole gənê nare nê Israyel day gə Mārī biyəw gə Kris di, kal a chinê dōđə caga ka habda gə dagəla di səwə đəm. Đə yarnang yande do me đə harang kala dusəđəndə dəwə səw.»

Me cendi nê gə bəngədəgə babərəgəw daa habde nê dagəla sədəgələđ di kaw, cadəbəw me ca.

Made dənê Jesu duwa

(Matiyê 27.45-56; Luk 23.44-49; Jā 19.28-30)

³³ Managəw dawa ba də đəbə ciri dwarzə-lê da, mana gəđə changa kəđəb səwə gəndəđəđəđ pad, bəraa dawa pagar nəm. ³⁴ Ərə managəw dawa ba də pagar gə i dawa subu đəm da, Jesu soy marjaw daa nan: «*Elowi, Elowi, lema sabagtani?*»[‡] Gəndəw də biyê way i ba da: «*Mārī ni, Mārī ni, dana me mê gəwən bam mo?*» ³⁵ Nare đəbə lê mana gə ta-lê di doy, me nê yab dwarzəgələđ way day ba da: «*Anji 'ogə i Eli.*» ³⁶ Ərə gun day mən dwarzəgələđ wa gə gidi, gər ha laya mani nê gə 'ogəgə «*epōjə*» suw managəw gani gə wəle gənê yabəra yaa duwa lê. Mwom da, anji legər epōjə di managəw đərwa bəwê me gələw Jesu dara ba chichəmənê. Ərə anji gang way da: «*Kalna jang, đə yarang səw Eli di gaa haralê biyəw chəw dōđə mo?*» ³⁷ Cor Jesu soy swaya gə geche mən me bəw som. ³⁸ Mana gə ta-lê da, barge gə geche gə gə jəw managəw kulə gaba bwasa Mārī di dalawê dara sabaw dōđə sər di chəwor dōđə korgin sər ka me ka me, swa daa bəraa hara dōđə baj. ³⁹ Asəngar nê Rom geche day mən đəbə lê Jesu di dərəwə me yêr dara anji mar made də ya ta de di mwom da, anji way da: «*I səđə, gun gə ta di i Mārī gərəndəw 'yang.*»

⁴⁰ Namde yab kaw đəbə hiñ ilê yara-lê. Namde nê ta di dwarzəgələđ da, i nê Mari də ciri dərə i Magədala, me Mari də nê Jak gə gə 'ogəw gə dwe di day gə chendəw gə Jose idəgə, me Salome me ca. ⁴¹ I cendi me pii pama Jesu tarəw me gaməw ladə managəw anji wara nəm wama gə Galile-yê di. Namde nê đang nan nê pii bwaw naga hara nəm managəw Jursalem kaw, ilê me ca.

Gə al Jesu kumbə duwa managəw munə-lê

(Matiyê 27.57-61; Luk 23.50-56; Jā 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Managəw dawa ba də cor turgəw da, Joseb gə ciri duwa i Arimate, hara. Anji i woni aa sariya nənê nare nê Juwib gun day gə mən gə nare aləw horəmbê nanə. Anji kaw bedə i wala gə Mārī ha lama gə dwarzə duwa lê di me ca. Caga da, wala gə ta di i wala gəba đangəra sii gə nare nê Juwib đangərəw gə sədəgəw dara sanga da, i wala day gəba bwa gwayni di. Mwom da, anji yə səw abnani me ha 'ywa Pilad me urəw dara ba kalnaw bərmê baa u Jesu kumbə duwa. ⁴⁴ Ərə, Pilad di doy dara Jesu ba mar bam kalang đəm da, anji ərəm gwale nanə. Anji 'waga asəngar nê Rom geche day di me urəw, Jesu di ba mar i bəgəđən mo? ⁴⁵ Me managəw asəngar nê Rom geche day di cow lê diyê ba anji ba mare đəm da, Pilad kaləw Joseb bərmê ba unê Jesu kumbə duwa di. ⁴⁶ Ərə Joseb ha kələđ bəgəda, me biyê Jesu kumbə duwa managəw habda gə dagəla səwə dōđə me, legərəw daa me asəw nəm managəw munə gə gə poləw managəw kura dwarzə-lê. Targin đang da, anji nongərəw kura də geche đesə gə munə di bəw daa. ⁴⁷ Me Mari də ciri dərə i Magədala me, Mari də Jose iw me, yêr mana gə gə al gə kumbə dənê Jesu lê di.

† 15:28 15.28 Esayi (Esaie) 53.12 ‡ 15:34 15.34 Diri (Psaume) 22.2

16

Jesu ilê munê-lê di bôdê

(*Matiyê 28.1-8; Luk 24.1-12; Jâ 20.1-10*)

¹ Managê wala gaba bwa gwayni gônê nare nê Juwib day di ba 'yên bam mwom da, Mari dê Magêdala me, Mari dê Jak iw me, Salome me, kêlgê swani gø gø ðamêw gø mani jiga jiga gø bii 'yol nan dara hara ðadê kumbê dônê Jesu. ² Gø domas gø jomni corêrê dawa ganda dêra gø daa-lê da, cendi ha êjê managê munê-lê di. ³ Cendi wajê gwale bulê day-ê ba da: «I wi me ha nwangêrandê kura dê gø êbdê managê munê bôwê di bam mo?» ⁴ Êrê, cendi u dêrêgê daa mwom da, kura dê munê bôwê di nwangêrêr bam ðêm! Bag da, kura dê ta di jor nanê. ⁵ Cendi gandê ha managê munê di dalawê me yêr dwe gø mache dam managê munê-lê êsay gø abe-yê, hurê barge gø geche gø burage kêng yande. Mwom da, laña algê. ⁶ Me dwe gø mache di waygê ba da: «Alna laña bôdê! Nê 'ocn dara anê kanjê i Jesu gø Najared, anji gø gø ðengêw ðabêrêw daa habda gø dagêla sêwê di. Me anji dêm daa nare nê mare dwa ragêlê ðêm, anji ilê ka bôdê. Yarna mana gø gø asêw lê ka di. ⁷ Caga da, hana waynaw Piyer me woni gêrsê gwale gônê Jesu duwa nê ðang di me Jesu ba ha gamagê lê alê wama gø Galile-yê. Cendi ba hara yaraw alê ta, ya anji ba wayagê nê m pii de.»

⁸ Mwom da, namde di dêmdê iche managê munê-lê di, wagê gø gidi. Sêdêgê sadêgê daa tag tag me, dêdêgê nol bam me, cendi tiñ bôdêgê wayêw gun mên daa bôdê, dara laña algê nanê.

Jesu gêldê Mari dê Magêdala sêw

(*Matiyê 28.9-10; Jâ 20.11-18*)

⁹ [Managê Jesu dêmê nê m daa munê-lê gø wala gø domas gø jomni da, anji gêldê i Mari dê Magêdala sêw do. I tandi me anji tanga 'yordê dundi dê acñe wurgêsubu bam sêdê di. ¹⁰ Tandi ha gêra ha 'ywa cendi nê tanga basê Jesu harbê gandêw di dara wayagê ba dê yara Jesu ba i bêra. Managê tandi ha gêra 'y wagê mwom da, cendi dam ilê nulê-lê me ala ñagêni-yê me ca. ¹¹ Mwom da, tandi waygê ba Jesu di ba ilê bêra me ba dê yaraw me ca kaw, cendi yê gwale dêra di bôdê.

Jesu gêlgê woni gêrsê gwale duwa nê sêr sêw

(*Luk 24.13-35*)

¹² Targin ðang da, managê woni gêrsê gwale gônê Jesu duwa nê sêr ilê hara-lê dara hara bam da, Jesu di gêlgê sêw wun jiga hiñe. ¹³ Cendi cwara 'yo kwandagê bi me waygê nô dê ta di kaw, kwandagê di yê gwale day di bôdê.

Jesu gêlgê woni gêrsê gwale duwa nê mwaj dii mên sêw

(*Matiyê 28.16-20; Luk 24.36-49; Jâ 20.19-23; Paja nê nê Jesu duwa 1.6-8*)

¹⁴ Targin ðang da, Jesu gêlgê woni gêrsê gwale duwa nê mwaj dii mên di sêw, managê cendi ilê wama mani-yê. Anji sogêdêgê dara dii day dê woye dê cendi gøn nê m gø yêê gø gwale gônê woni yaraw ba i bêra bam di. ¹⁵ Êrê anji waygê da: «Hana managê sêna gêndêdêlê pad, waynagê nare pad Nô dê lade di. ¹⁶ Gun gø dara kala dusêw lê diyê me alna batem me da, anji ha 'ywa bêlê. Gun gø kalna dusêw lê diyê bôdê da, Mârî ha bwaw gwale dêwê dara ba hana nê m duwa dê idê budê bam bôdê bêrin lê di. ¹⁷ Me cendi nê ha kala dusêrêgê lê diyê da, yarna mani nê ðaña nê al laña nê ha gêlêgê nare ha 'wacñagê nê m: I gø sumên me cendi ha 'y wara gø dundi dê acñe bam nare sêdêgêlê, me ha waya bii gø ðang gø dii mên cendi 'ocñw bôdê me. ¹⁸ Cendi ha neyama yibê kwalale gø êsêragê, me çana çarwa dê idê 'yaa mana kaw ha alagê mani mên bôdê bêrin. Cendi ha bwa êsêragê nare woni mwom sêdêgêlê, me woni mwom di ha 'ywa labiya.»

Mârî u Jesu ya nê m daa

(*Luk 24.50-53; Paja nê nê Jesu duwa 1.9-11*)

¹⁹ Targin ðang, managê Aba ciri gø Jesu waygê yande mwom da, Mârî uw yaa nê m daa dama êsêw gø abe-yê. ²⁰ Woni gêrsê gwale gônê Jesu duwa day da, ha waya Nô dê lade di ciri-yê jiga jiga. Aba ciri gø Jesu di wagê lê me 'yagê dwana dê idê alagê mani nê ðaña me ca. I ya ta de me anji gêl nê m dara gwale day di ba i gwale sêw.]

Maktubu dɛ Pol jangɔgɔ nare nɛ Epes

Labiya dɛnɛ Pol duwa

¹ Ɛndi gɛ Pol gɛ Mɔrɔ gɛdɛn gun gɛ Jesu Kris giyɛw i gɛ ɛrɛmɛ duwa. Nɛ jangɔgɔ i nare nɛnɛ Mɔrɔ nɛ dɛbɛ gwale day dɛwɛ jang nɛ dam managɛ ciri dɛ geche dɛ Epeslɛ. ² Kal Mɔrɔ gɛ i abrandɛ me Aba ciri gɛ Jesu Kris me piynɛ bɛdɛgɛ dɛdɛngɛ me 'yanang hɛlala jwam me ca.

Ladni gɛ Mɔrɔ al gɛ nare nɛ ɛamar gɛ Kris daa

³ Bwanaw Mɔrɔ gɛ Aba ciri ɛnda gɛ Jesu Kris abɔw di jilay dara anji 'yandɛ bii gɛ pii-yɛ duwa gɛ lade gɛ dundi duwa swa gandɛw daa dara dɛ bwarang gɛ Jesu Kris mɛn. ⁴ Mɔrɔ piyɛndɛ managɛ sɛwɛ dara ba dɛ kɛdɛnɛng nare duwa dara dɛ ɛamarang daa gɛ Jesu Kris di i pii pa gɛ anji wor asa sɛna sɛn. Anji piyɛndɛ yande dara ba dɛ kɛdɛnɛng nare nɛ dusɛrɛgɛ wusbɛ nɛ mani nɛ acɛne hɛne kaw ilɛ sɛdɛgɛlɛ bɛdɛ managɛ dɛrɛwɛ. I dara dwani duwa di, ⁵ Mɔrɔ ɛrɛmɛ dusɛwɛ piyɛ bɛgɛ dara ba dɛ kɛdɛnɛng ya dɛndaw de dara mani nɛ Jesu Kris algɛ, anji ur mani di ba almana yande i dara dusi duwa dɛ lade di. ⁶ Anji al yande dara ba dɛ 'wagɛnaw ɛnda gɛ jilay dara dusi duwa dɛ lade naɛ dɛ dɛoy mani bam pad dɛ anji al ganandɛ pɛgɛn di. Anji 'yandɛ dusi dɛ lade pɛgɛn di i dara dɛ ɛamarang daa mɛn gɛ gorɛndɛw gɛ anji urɛw naɛ di.

⁷ I dara dɛ ɛamarang daa mɛn gandɛw me anji kɛdɛndɛ daa acɛna ɛndalɛ di i gɛ bare gɛnɛ Jesu duwa gɛ bor dodɛ di me anji kal dusɛw hɛlal managɛ acɛna ɛnda gɛ dɛ alɛw dɛwɛ. Ya ta di de me Mɔrɔ al gɛl gɛ dusi dɛ lade duwa dɛ geche naɛ dɛ anji al gɛ nare di. ⁸ Mɔrɔ 'yandɛ dusi dɛ lade di naɛ sɛdɛndɛlɛ me 'yandɛ dɛrɛn naa naɛ me 'yandɛ dwana dɛdɛ yɛdɛ gɛ mani dɛdɛndɛlɛ me ca. ⁹ Anji gɛlɛndɛ mani duwa nɛ budɛr dodɛ piyɛ nɛ anji ur ba algɛ di. Ta di me i dusi duwa dɛ lade naɛ dɛ anji ɛrɛmɛ ba aldɛ gɛ Jesu Kris di. ¹⁰ Dawa dɛ wala gɛ Mɔrɔ ɛrɛmɛw di dara neyama mwom da, anji ha ala mani nɛ anji ur ba algɛ di. Anji ha daya mani nɛ anji bogɛ daa me nɛ dodɛ sɛna dɛdɛ me pad managɛ dole mɛn tenene gɛndɛwɛ, dole gɛ ta di i Kris di.

¹¹ I dara ɛamara ɛnda gɛ Kris di daa mɛn dɛ me, nɛ 'yo nin gɛ mani nɛ Mɔrɔ biyɛndɛ gɛ bi di, dara Mɔrɔ piyɛndɛ pii pa sɛwɛ managɛ ɛrɛmɛ duwa-lɛ; ɛrɛ Mɔrɔ kal mani nɛ ta di alal yande dara anji ɛrɛmɛ anju me dusɛw kaw ure me ca ¹² Ina yande da kal nare yarna mani nɛ anji al ganandɛ me gɛ 'wagɛnaw gɛ jilay dara gasnani duwa di, dara neyendɛ da dɛ 'yang i nare nɛ dɛ ɛrɛmɛng Jesu Kris dɛwɛ pii.

¹³ 'Yeni nɛ anɛ dwaya gwale sɛw gɛ i Nɔ dɛ lade dɛdɛ bɛlɛng me ca da 'yɛni kaw anɛ ɛamar i gandɛw daa mɛn me ca. Gandɛw anji me 'yeni nɛ anɛ kala dusɛrɛng dɛwɛ di Mɔrɔ 'yang dundi duwa dɛ anji biyɛng gɛ bii di ya ba piyɛng lamba de sɛdɛngɛ dara 'wacɛnang nɛm. ¹⁴ Anji 'yandɛ Dundi duwa di pii pa, i tandi me ha gɛlɛndɛ mani nɛ lade naɛ nɛ anji bi gɛ bii ba ha 'yagɛ nare duwa di. Mani nɛ ta di darang 'yiwagɛle wala gɛ anji dara kɛdɛndɛ daa bɛrɛn di, yande da bwanaw jilay dara gasnani duwa dɛ naɛ di.

Amsa gɛnɛ Pol duwa

¹⁵ I dara ta di me ɛndi kaw wala gɛnɛ doy dara ba nɛ kal dusɛrɛng Aba ciri gɛ Jesu dɛwɛ me dwani dan dɛ anɛ al gɛ kwanang woni kala dusɛrɛgɛ Mɔrɔ dɛwɛ me ca da, ¹⁶ Nɛ alɛw Mɔrɔ doche daa daa dara darang, managɛ amsa niyɛ da nɛ ɛrɛmɛ lɛ dɛdɛngɛ ¹⁷ Ɔrɛ nɛ amsɛ Mɔrɔ gɛ i Aba ciri ɛnda gɛ Jesus Kris Mɔrɔ duwa di, me anji i abɔw gaba dwana naɛ di nɛ amsɛw dara kalɛw a 'yanang dundi duwa dɛ dɛ 'yang dɛrɛn naa me anji gɛlnɛng sɛw pɛdɛnɛ anɛ 'wacɛnaw ladna me ca. ¹⁸ Nɛ amsɛ Mɔrɔ dɛngɛ dara ba tiɛnɛng dɛdɛngɛ bam dara banɛ 'wacɛnana mani nɛ anji 'wagan ba nɛ ha 'yiwagɛle nɛ anɛ kal ɛrɛmɛ dan lɛ dɛdɛgɛlɛ di. Nɛ amsɛw dɛngɛ dara banɛ 'wacɛnana mani nɛ lade naɛ nɛ woni same nɛ anji gamgɛ dara nare nɛ duwa di. ¹⁹ Nɛ amsɛw dɛngɛ dara banɛ 'wacɛnana dwana duwa dɛ geche dɛ dɛoy mani bam pad me dwana dɛ ta di wandɛ lɛ neyendɛ nɛ dɛ kalang dusɛrɛndɛ dɛwɛ. Dwana duwa dɛ ta di i dɛ geche naɛ, ²⁰ I dwana dɛ ta di me ala giyɛ Jesu Kris sɛwɛ wala gɛ Mɔrɔ dɛmɛw nɛm daa munɛ-lɛ me 'wuw ya nɛm daa chɛw ɛsɛw gɛ abe-yɛ me di. ²¹ Managɛ ta lɛ da anji dam paja nɛ daa

gechide day dædðgælê me dundi nê acne gechide day pad dædðgælê me, sumøw 'ogø døy sumi gø 'waga gø dñang gønê mani nê caga ka day bam pad me, nê wara pii kaw day bam me ca. ²² Mārī chøw mani pad managø dodê gødawê me, anji biyøw chøw dole managø nare nêñê Mārī duwa nê dayar mana møn dædðgælê me anji Kris di døy mani bam pad me ca. ²³ Nare nê ta di i ya doni gø søw de me, Kris dam lê nare nêñê Mārī duwa nê dayar dam mana møn sædðgælê ongø daa telele me Mārī søw duwa gang kaw dam lê Kris søwê onøw daa telele me ca.

2

Nare nê mare gødø bera managø Jesu gændøwê

¹ Tanga pii da anê i ya nare nê mare de dara anê gøn Mārī bøw bam me anê al acna me ca. ² Te ðag da anê pam i nare nê sønna dædðê ka mani day nê ala me anê pam i dole gønê dundi dæ acne day gø dam managø sønna bulê day gø siyayalê, tandi dundi dæ ta di al giyê lê nare woni gønê Mārī bøw bam dusøðgælê. ³ Tanga pii da neyendø kaw dê wunêng i ya nare nê ta dæ de me ca. Pii da dê alang i mani nê acne nê dæ 'wacnarang nøm nê doni gø sædðndø me dusøðndø me ur cendi, de neyendø kaw dê 'yang i nare nê sariya dønê Mārī duwa ha yøbðndø ya ba dæ yibø nøm gø cendi nê dñang dæ de me ca. ⁴⁻⁵ Døm da Mārī da i aba yara nare ñagøni day nañe me, dwani dæ anji al ganandø di i dæ geche nañe me ca, wala gø dê wunêng ya nare nê mare de dara acna ønda da anji urê gø anji urøndø nañ di cor 'yandø bølø dara dæ ðamarang daa gø Kris, i dara dusi dæ lade duwa di me anê bøl nøm. ⁶ I dara ðamara gø dê ðamarang daa møn dæ me anji dæmdø nøm daa munø-lê gandøw møn me ha chðndø daa dara ba dê lamnang dørwår gø Jesus Kris møn me. ⁷ Anji al ganandø ladni yande gø Jesu Kris sumøw, i dara ba gølgø nare nê wara pii ba yarna ala gø ladni duwa dæ nañ di. ⁸ I dara dusi dæ lade dønê Mārī duwa dæ me anji bølêng nøm daa me, i dara dusøðng dæ anê kal managø Jesu dæwê, anji 'yang gø bølê di i dara mani dan nê ala nê lade bêdê, anji 'yang bølê ta di ta di i pðgin. ⁹ Bølê gø ta di, anê 'yow i dara giyê dan gø ala bêdê, yande da kal gun 'wagøna gø søw bêdê me ca. ¹⁰ Dara anji me i aba awandø anju me, anji bwandø dê kødøng nare nê dørway dara ðamara gø dê ðamarang gø Jesu Kris daa møn di, dara ba dê alnang mani nê lade. Mani nê lade nê ta di Mārī dñangørgø pii bøg dara ba dê alnang gandagø le.

Bamara gønê nare nê gændøgø jiga jiga sør day daa møn gø Jesu Kris

¹¹ Ina yande da 'yêni anê i Juwib bêdê dara anê wun i mønang jiga, nare woni saba baña 'wagang ba anê i woni saba baña bêdê, baña dæ ta di cendi sabødø i doni day gø icheyê pðgin gø øsøragø day dara i mani day nê gændøgø ðag. Yande da kalna dusøðng gunêng managø dama dan-ê wala gø anê wor 'wacna gø Mārī bêdê søn di dæwê. ¹² Me gun gø Mārī biyøw dæ bêdê søn me, anê i nare nê Israyel bêdê me anê 'ya i møje managø nare nêñê Mārī duwa nê anji ma gandagø gwale managø bøw gø anji biyøw di dæwê. 'Yeni anê dam døban ørmê gø mani dædðgælê me døban Mārī me ca. ¹³ 'Yeni nê tanga pii da anê dam yêð gandøw, døm da caga da anê yala ðamar daa gø Jesu Kris møn me, anê chidê yala Mārī søwê ib di i dara Kris bare duwa gø bor dodê ya sarga de di. ¹⁴ I dara anju di dñaniñ me hølala jwam dam nøm managø dørarandølê, nare nê Juwib me nê Juwib bêdê me kaw, anji ðamgø daa møn gødøgø nare nê gændøgø møn tenene. I dara made duwa dæ anji mardø dæ me anji ichø gø døraragølê gø cøgødøgø bam cogø marande bulê day-ê. ¹⁵ Anji bi dwana dønê bii gø 'woo gønê Juwib day me gwale duwa gø lê dalawê pad me mani day nê gændøgø me bam, anji al yande dara ðama nare nê Juwib me nê Juwib bêdê me daa møn ba gædønê ya gun duwa gø dørway møn tenene de me ba damna gø hølala jwam me ca.

¹⁶ I dara made duwa dæ anji mardø daa habda gø dagøla lê dæ me, anji day nøm gø nare nê Juwib me nê Juwib bêdê me daa møn, meyøndø marande dæ døraragølê bam gødøgø gun møn ðamgø daa gø Mārī me ba damna gø hølala jwam me ca. ¹⁷ Jesu Kris gøra sønna-lê ka way gwale gønê hølala jwam duwa 'yagø nare nê Juwib bêdê nê pii nê dam yêð gø Mārī me 'yagø nare nê Juwib nê pii nê damnin ib gø Mārī me ca. ¹⁸ I dara mani nê Kris algø dæ me neyendø nê dê 'yang Juwib me, Juwib bêdê me di dê

'ywang bərmâ gaba chidê Mārî gə abrandə di səwê ib gə bərmâ gəñê dundi də wuse də mən tenene ta di dəra.

¹⁹ Yande da 'yêni nê Juwib bêdê nê anê bo bədêng 'yaw Mārî da anê i məje bêdê dêm me anê i nare nê cəmê ciri də d̄angê bêdê me ca. Caga da anê bor i gə nare nêñê Mārî duwa də mən me Mārî i wilang anju dēm. ²⁰ 'Yeni da anê ilê mani nê Mārî aw gə kulê d̄waragelê me nare nê Jesu kəjəgə me woni waya gwale gəñê Mārî duwa me da cendi i kulê gəndəw də dodê cendi me Kris da i ya kura də gə chidê dugədiyê pii pa dara yêê gə kulê di waya nəm daa məjak de. ²¹ I dara b̄amara gə daa gə Kris mən də me, mani nê jiga jiga nê gə aw gə kulê di yəw nəm daa woy me kulê gə ta di jwor nəm me gədə nəm gə kulê gəñê Aba ciri duwa gə i duwa anju mən tenene di. ²² I dara b̄amara dan gə Kris di daa mən də me anji ilê dayang nəm daa mən gə nare nê kal dusəringə Aba ciri dəwê nê d̄ang, dara ba nê gədənê ya kulê gəñê Mārî duwa gə anji dam lê gə bərmâ gəñê dundi duwa dəra di.

3

Pol bi mani nê budêlê nêñê Kris duwa di gəndêgə daa

¹ Yande da, nê amsə Mārî: əndi gə Pol gə yən dange dara giyê gəñê aləw Jesu dara darang 'yêni nê anê i Juwib bêdê di. ² 'Yang 'yêni da anê doy gwale gə gə way dara dusi də lade də Mārî al gan me 'yan giyê əsənê dara, ba nê wanang nəm lê di. ³ Mārî gəlên mani duwa nê anji budêgə b̄əg di dərêñê daa ya chine de dara ba nê 'wacnagə, me nê jangagə nəm dodê b̄ani caga ka me ca.

⁴ Mani nê nê jangəgə ta di anê asnagə da anê ha 'wacna dara əndi da ba nê 'ocn mani nê budêlê nê Mārî algə ilê dara Kris di gəndêgə ladə nanə. ⁵ Mani nê budêlê nê ta di Mārî gəlêgə gandagə nare nê pii di daa bêdê, dēm da caga da dundi gələgə gandagə nare nê Mārî kəjəgə me woni waya Mārî bəw, i cendi ca day-ê me Mārî chəgə jiga dara giyê duwa di. ⁶ Mani nê budêlê nê gə gələgə daa di: I dara b̄amara gə daa mən gə Jesu Kris də me, caga da nare nê i Juwib bêdê kaw Mārî ha əsêgə mani duwa nê 'ywa nê lade nê ta di ya nare nê gəndêgə Juwib de me ca. Mani nê lade d̄ang nê Mārî 'yagə da i dayara gə cendi dayar gandagə daa ya gun mən səw de. Mani nê Mārî bi gə bi gə ba 'yagə nare duwa di kaw cendi 'ywangə le me ca, mani nê ta di pad cendi 'yogə i gə bərmâ gəñê nō də lade dəra.

⁷ I dara dusi də lade də Mārî al gan managə dwana duwa də al giyê sənê də me mwom da, anji gədən nəm aba giyê duwa gaba waya nō də lade gwale dəra. ⁸ Əndi gəñê wor targin̄ gech nare nêñê Mārî duwa taragelê kaw, Mārî al gan dusi də lade dara ba nê waynagə nare nê i Juwib bêdê, gwale gə lade gəñê Kris duwa. Anji i gun gə geche nanə, gun neyem 'wacna gəndəw pad bêdê. ⁹ Me d̄ang da ba nê binêgə nare pad gəndəw daa pədêñ-yê, ba i man me mani nê anju gə Mārî ba budəgə dodê pii b̄əg di. Anju gaba bwa mani pad di ba budəgə dodê b̄əgəden̄ wala gə ba asə gə sənə ba. ¹⁰ Ərə caga da Paja nê daa me dolgê day me, yarna me 'wacnana dər̄in̄ naa nêñê Mārî duwa nê 'yarbare nan̄ ta di dara nare nêñê Mārî duwa nê dayar dam mana mən d̄aniñ. ¹¹ Mani nê Mārî algə ta di pad, anji algə ya ba ərəm nəm b̄əg wala gə anji wor asa sənə sən̄ di, mani nê ta di alal yande dara b̄amara gə d̄ê b̄amarang daa gə Aba ciri ənda gə Jesu Kris mən di. ¹² B̄amara gə d̄ê b̄amarang daa mən gə Kris də me dusəringə də d̄ê kalang dəwê me di d̄ê 'ywang bərmâ gaba chidê daa Mārî səwê dəban lanə. ¹³ I na yande da nê amsang kalna dusəringə sawna nimi wamani gə 'yon dara darang də bêdê, dara wamani ni gə ta di ha wangê me ca.

Dwani dənê Jesu duwa də al ganandə

¹⁴ I dara yande me nê piy gubərêñ dodê Mārî gə i abrandə di dərêwê, amsəw dara darang. ¹⁵ I Mārî də me nare nê dam daa gə gəndêgə day me nê dam dodê sənə lê ka gə gəndêgə day me da anji bogə anju. ¹⁶ Mārî da i geche, gasnani duwa da 'yanə dəra ilê bêdê, nê amsəw dara kal dwana dənê dundi duwa 'yanang dwana managə dusəringə. ¹⁷ Nê amsəw d̄ang bi dara Kris damna dusəringə dara 'yêni da anê kal dusəringə dəwê me nê amsəw dara anê bwana sabərang hana dodə cog managə dwaniyê me damna yinê sədəng lê waynale me ca. ¹⁸ Ina yande da, 'yêni me nare nêñê Mārî duwa nê d̄ang me di anê ha 'ywa dwana dədê 'wacna dwani dənê Kris duwa di b̄elnani dəra

me, charni dëra me, hwa dëra me ðungê dëra me ca. ¹⁹Yeni kaw anê ha 'wacna dwani dënê Kris duwa dë geche nan dë dë neyamang 'wacna gëndödë pad bêdê di, kal Mārī 'wanbanang dusêrêng daa telele telele anju gang.

²⁰Anji Mārī da neyem ala mani pad nan ðwaya nê dê urêng gandagë me êrmêng gandagë dusêrêndê lê di bam, dara dwana duwa di al giyê lê sêdêndêlê. ²¹Kal nare pad 'wagônaw gë jilay managë nare nênhê Mārī duwa nê dayar dam mana mën dwarzagêlê dara ðamara gë cendi ðamar gë Jesu Kris daa mën di, cendi 'wagônaw gë jilay wala gë wala me gë dërin bërīn me ca! Amen.

4

Bama gë sii daa gônê nare nê Mārī duwa day

¹Ëndi gë Pol gë gë yën dange dara giyê gônê alêw Aba ciri di da nê urêng ajmar nêmh lê, kalna hara dan bwarna ya Mārī 'waga duwa gë anji 'wagang dë de. ²Asëna dödêng dödê me, ina i nare nê hêlale me, unê dödêng bam me ca. Gun woy woy dwarzangê alnang mani nê acne kaw yinê gë dwani me ca. ³Jarna dara gama ðama gë sii daa gë dundi dënê Mārī duwa dë 'yang gandödë ta di me gamna ðama dan gë sii daa di managë hêlala jwamê. ⁴Nare nênhê Mārī duwa nê dayar mana mën dë i Kris sêw gë gëdê gun sêw mën tenene di me dundi dë wuse kaw, i mën tenene me mani nê Mārī 'wagang nê anê kal êrmê dan dödêgêlê dë kaw i mën tenene me ca. ⁵Aba ciri ênda kaw i mën tenene me dusi ênda dë kala Mārī dëwê kaw i mën tenene me batem ênda kaw i mën tenene me ca. ⁶Mārī kaw i mën tenene, anji me i nare abragë pad, anji lam dwārī nare dödêgêlê pad me, al giyê nare sêdêgêlê pad me dam lê nare sêdêgêlê pad me ca.

⁷Ðëm da Mārī 'yaw wi wi kaw dusi duwa dë lade dë 'yana dëra-lê bêdê di ya Kris ba u sêw 'yadê gë made dara darandë ta de. ⁸Ta dë me i gwale gë Maktubu dë diri way da:

«Anji hagë managë daa cog me,
yibê nare bwagë tarwê hara nêmh me,
êsêgë nare mani nê lade me ca.»

⁹Ðëm da gwale gë gë wayêw ba: «Anji hagë managë daa cog» dë da gëndêw i na mo? Gëndêw da: Bag da managë Kris wor haga yala daa sên da anji chê gëra dödê sëna sêndê do. ¹⁰Aba chê gëra dödê ta di i gë hagë ya daa cog siyaya dödê dara kal ba dam lê mani lê pad. ¹¹I anji me êsgë nare mani nê lade mani nê di i giyê duwa gë jiga jiga di: nê mën i nare nê Jesu kējēgë me, nê mën i woni waya Mārī bëw me, nê mën i woni wayagë nare nō dë lade me, nê ðang da i woni ðêbê Eglis dërêdêlê gêlêgë nare gwale gônê Mārī duwa me ca. ¹²Anji êsgë nare nê ta di giyê gë ta di yandë dara cendi ba ðagërana nare nênhê Mārī duwa ba alna giyê duwa dara kal nare nênhê Mārī duwa nê dayar mana mën dë i ya Kris sêw de di ba jwama hana pii pii. ¹³Ya ta de me, nare nênhê Mārī duwa nê dayar mana mën di ha 'ywa dwana me ha hara pii pii bëra dayara daa mën pad managë dusi dë kala Mārī gorêndêw dëwê me dë 'wacngang gandêw me ca. Yandë da dë ha kêdêng nare nê gechide nê aliya ênda neyem ðëm me dë ha kêdêng nare nê ladêbe nan bërīn ya Kris de me ca.

¹⁴Yandë da dë ha wunêng ya dine nê 'yêng de bêdê ðëm. Nare woni lama mana ha neyama lamandë gë gwale gë kulagë bêdê ðëm. Me cendi ha gêlêndë mani nê acne woni cwagêdandë ya gale ba ugë mani cogêdêgë nêmh kame kame bêdê ðëm. ¹⁵Ðëm da kal wi kaw waynaw jaw gwale sêw gë dwani me, dë harang jwarba managë mani lê pad bëra hara êjê Kris gë i doni gë sii di dëw. ¹⁶I anju dë me day doni gë sii daa mana mën dara cendi ba ðamarna daa mën ya gun sarbo duwa yë gë doni gë sêw ðamêw nêmh daa mën gêdêw gë gun mën sêw ta de. De gun sêw gë jiga jiga di alna giyê lade mwom da, Kris sêw gë mën di ha jwara me ha êrīnara nan managë dwaniyê me ca.

Ala gë mani nê dërway nê Mārī urgë

¹⁷Yandë da nê wayang gë dwana dë Aba ciri wun gandödë me nê ajëmar lê diyê di. Kalna 'wê bërmê gônê nare woni 'wacna Mārī gë ðag bêdê day ði, dara cendi êrmê day da gëndêw ilê bêdê ¹⁸cendi dërêgë ðechêr daa managë gwale sêw gë Mārī wayêw di dëwê. Bêlê gë Mārī 'yaw dë da cendi ilê dwalīnê bêdê. Cendi 'ocn

mani nêñê Mārī duwa bêdê dara dêdêgê woye me. ¹⁹ Cendi nol bam, 'ocñ mani nê lade me nê acñe me bêdê, cendi hurê sêdêgê mani nê acñe-yê wala gê wala me hurê sêdêgê mani woni ala jaweyê ha nêñ me gê dêrêgê pii pii me ca.

²⁰ Dêñ da 'yêni da gwale gê gê gêlêng dara Kris da i yande bêdê. ²¹ Bag da 'yêni nê anê ßamar daa gê Jesu mên di, anê doy gwale gê gê wayêw êrêm dara dêw me gê gêlêng gandêw 'yêni nê anê i duwa me da, gê gêlê i gwale sêw gônê Jesu duwa.

²² I na yande da kalna mani dan nê anê alagê pii wala gê anê 'ocñ gê Kris bêdê sêñ di bam. Cende dêdê ala mani nê acñe ha ganang anê ala gê mani nê ta di, cende dê ta di lamang meyangdang bam. ²³ Kalna dundi dênê Mārī duwa kêlangênang êrmê dan bam me 'yanang êrmê gê dêrway dusêrêngê me ca. ²⁴ Caga da alna mani nê dêrway nê Mārī urgê nê bor gê mani nê 'yolêw, yande da mani dan nê anê ha ala ha 'ya nê têba me, nê lade bêrîñ me, dara mani nê ta di swa gwale sêw lê.

²⁵ Ina yande da kalna kulagê bam, ina wi wi kaw waynaw jaw gwale sêw, dara pad êndalê dê ßamarang daa gêdê gun mên. ²⁶ Wala gê dusêrêng swana kaw, kalna ala acña dara dusêrêng dê so di ði me, kalna dusêrêng dê swa di chinê dodê do me dawa ðwadêna sêñ. ²⁷ Kalnaw chidan bêrmê a ðwayna dêdêng bam bêdê. ²⁸ Kal gun gê ina mee pii da a kalna miyni di ði ðêm, kalêw a alna giyê gê gê mana ure duwa gê bêrmê gê têba me 'ywana gê mani duwa nê wama me, yande da anji ha neyama 'wo hiñe 'yagê woni 'ywa bêdê me ca. ²⁹ Kal gwale gê acñe dêmênê bêdêngê bêdê, wayna gwale gê 'yole gê aba 'yagê nare dwana dara kalgê gê jwarbêna nêñ managê dusi day dê kalalê. Yande da anê ha alagê nare woni dwaya gwale mani nê lade.

³⁰ Êrê 'yêni da asêna angal dan dara ala mani nê ha ala dundi dê wuse dê Mārī 'yang gandêdê ñagênî bêdê, anji 'yadê wun ya lamba dê gun biyêng sêdêngê dara ba anê i nare duwa, nê ðân wala mên ba kêdêng daa wamani-yê gê dêrîñ bêrîñ anju.

³¹ Gama gê gwale dusi yêê me, dusi dêdê swa maña me, jarba gê nare me, nasêba gê marje daa pêng-pêng gê nare me, cadêba gê nare me ca da 'ywarna mani nê ta di bam hêñ dwardêngê me dusi dê acñe dê woy woy kaw kalnadê bam. ³² Dêñ da alna dusi dê lade me ina nare nê hêlale me gê kwanang me, kalna dusêrêng hêlalana kwanang dêdêgêlê ya Mārī ba kal gê dusêw hêlal nêñ dêdêngê dara ba anê i nare nêñê Kris duwa di.

5

Mani nê nare nêñê Mārī duwa ha alagê me nê cendi ha alagê bêdê me

¹ Caga da mani dan nê ala wunê ya Mārī duwa de dara 'yêni da anê i dêndaw, anji urêngê. ² Damna managê dwaniyê jang ya Kris ba urêndê nêñ de me 'wê gê sêw 'yadê gê made ya sarga dê 'yolêw Mārī de dara darandê.

³ Caga da alna kaya dê dê 'ya gê sêdêng mad mad bêdê ðêm. Mani nê acñe woni ala jawe nê ya ta de da dalnagê bêdê me alna harni mani-yê bêdê me. Mani nê acñe nê ta di pad kaw wayna gwale day bêdêngê bêdê. Mani nê ta di dol nare nêñê Mārī duwa bêdê me ca. ⁴ Gwale gê acñe gê al jawe me gwale gê 'ywala duwa ilê bêdê me gwale gê wunjê gê acñe me da dwalang 'yêni bêdê. Dêñ da 'yêni da alnaw Mārī doche dara mani nê anji al ganang di. ⁵ Êrmênê dêdêngê dara woni kaya me woni ala mani nê acñe nê al jawe me woni ala harni mani-yê. Mani nê ta di yê dusêrêng doy Mārī gê ßag bam. Nare nê ya ta di pad gê ha asagêlê kwandagê dwardêlê dwârî dênê Kris me Mārī me day-ê di bêdê me ca.

⁶ Kal gun lamnang gê gwale gê gêndêw ilê bêdê di bêdê, dara mani nê acñe nê ya ta de pad me Mārī dusêw so nêñ managê nare woni gêñê bêw bam dêdêgêlê. ⁷ Yande da nare nê ya ta de da ßamarna gandagê daa bêdê pa pa. ⁸ Dara tanga pii da anê dam ya banê dam i dilêmê de, me caga da anê ßamar daa gê Aba ciri mên da ya ba dê i nare nêñê managê acñe duwa de. Yande da alna mani nê wunê ya nare nê dam managê acñe-yê day de. ⁹ Dara managê acñe di yêê mani nê lade me, ala gê mani nê têba me, gwale sêw me. ¹⁰ Yande da kanjêna bêrmê gaba 'wacña mani nê 'yolêw Aba ciri. ¹¹ Mani nê gêndêgê lê bêdê nê nare algê dilêmê ta di hurna sêdêngê bêdê, ðêm da gêlêni mani nê ta di daa pêdêñ-yê ðêñ. ¹² Mani day nê cendi algê budêlê ta di al jawe nañe me waya gê gwale day daa kaw al jawe me ca. ¹³ Bag da mani nê ta di pad wala gê gê gêlêngê daa pêdêñ-yê managê acñe-yê mwom da, acña day ina ya man de kaw gê

ha yaragə daa lada dʻəŋ. ¹⁴ Dang tugə mani pad nê gə bi gəndəgə daa pəđəŋ-yə di cor gədə managə acŋe: i dara ta di me gə way ba;

"Əjəm gaba 'ya nuni da a dərəm daa me

so daa nare nê mare dwarzəgəlê

me Kris ha acŋame dusəmə gə mana gə acŋe duwa".

¹⁵ Ina yandə da asna angal dan managə hara dan-ê, kalna hara ya nare nê mông de bêdê, dəm da hana wunê ya nare nê dərəgə naagədə de. ¹⁶ Wala gə caga ka da acŋ nane, ina yandə da 'yêni da anê 'ywana bərmê hiŋe gaba ala mani nê lade da alnale.

¹⁷ I dara yandə me kalna kədê nare nê woni ərəmê gwale bêdê dı, dəm da ərəmənê dədəngê ladle dara 'wacŋa mani nê Aba ciri urgə ba nê alnagə di. ¹⁸ Kalna widəbê gani gə 'logəw bē dı, dara widəbê gə gani gə bē da ha meyangang i bam, dəm da kalna dundi dənê Mārī duwa 'wana dusərəng daa telele tandi. ¹⁹ Yandə da pad dan-ê tunê diri dədə bwaw Mārī jilay me diri də dundi dənê Mārī duwa 'yang gandədə me. Tunêw Aba ciri diri bwaw gə jilay gə dusərəng də mən tenene. ²⁰ Alnaw abrandə gə Mārī doche wala gə wala gə Aba ciri ənda gə Jesu Kris suməw managə mani nê 'ywanangə pad me ca.

Abe day gə diyamo

²¹ Kal ina gun gə woy kaw asnaw jaw dəw dodê dara anê i woni alaw Kris horəmbê. ²² 'Yeni nê namde da; kal ina deme də woy kaw asnaw tərêdê dədə dodê ya ba də asəw gə Aba ciri gə Kris dədə dodə de. ²³ Dara abe da i diyamo dədê anju ya Jesu Kris ba i nəm nare nənê Mārī duwa nê dayar mana mən dədêgəlê ta de, anji gang me bəl nare nənê Mārī nê dayar mana mən nê i ya səw de də daa anju. ²⁴ Ina ya ta de da deme də woy kaw asnaw tərêdê dədə dodê managə mani-yê pad ya nare nənê Mārī duwa nê dayar da mana mən ba gə asəw gə Kris dədêgə dodê ta de.

²⁵ 'Yeni nê abje kaw: gun gə woy kaw urnê diyamo ya Kris ba urgə nare nənê Mārī duwa nê dayar mana mən de me 'wu gə səw 'yadə gə made dara daragə ta de. ²⁶ Anji al yandə dara chəw gandagə Mārī mən tenene. Anji chəw gandagə Mārī i wiya gə wigə gə nimi me gə gwale me di. ²⁷ Anji al yandə dara ba gəl nare nənê Mārī duwa nê dayar mana mən di ladni day gə naŋ di daa dərəwê anju gə Aba ciri gang, me sədəgə piyarna walang bêdê me dərêgə ba lagədəna bêdê me, gə 'ywana mani nê acŋe hiŋe sədəgəlê bêdê me. Anji ur nare nənê Mārī duwa nê dayar mana mən də ba gə chənəw gandagə anju mən tenene me ba gə asəw gə gwale dədêgəlê hiŋe bêdê me ca. ²⁸ I yandə me abe gə woy kaw urnê diyamo ya ba urgə səw duwa ta de: ya ta de da gun gə urnê diyamo da, ya ba ur i səw duwa gə gun de. ²⁹ Di mən yandə gun al səw ichiŋ mo, bêdê, anji əsəwe me d'angərəw ladə me, ya Kris ba al nəm dara nare nənê Mārī duwa nê dayar mana mən de. ³⁰ I dara pad dê 'yang i səw tuləw də mən di. ³¹ I dara ta də me, Maktubə dənê Mārī way da: «*Abe ha swa kala ciri dənê abəw me iw me bam me ha bamaragə gə diyamo daa ca gəđê gun səw mən tenene.*» ³² Managə gwale ta di dalawê gwale səw gə geche mən budərê dodê: Əndi gə Pol nê wayang gwale gə ta di gə way i dara Kris me nare nənê Mārī duwa nê dayar da mana mən me. ³³ Yandə pad kaw 'yêni da kal wi kaw urnê diyamo ya səw duwa de me, deme də kaw alnaw tərêdê horəmbə me ca.

6

Dine me abragə me idəgə me

¹ 'Yeni nê dine da alna warang bədəgə, dara ta me i mani nê i gə bərmê day təba nê Aba ciri ur ba anê alnagə di. ² «Məlawdə abam me iim me.» Managə bii gə 'woo dalawê pad da ta di me i gə pii Mārī ma gə bəw gə anji biyəw di. ³ Gwale duwa gə ba dara: «Ba mē ha 'ywa 'ywala me ba mē ha dama bəra biyə dəm də hoy dədê səna dədê ka me ca.» ⁴ 'Yeni nê dine abragə da kalna meyangagə dəndərang dusərəgə dı, dəm da gamnagə le gə gəsəni ərŋŋəgəle me gə gələ nê ya Aba ciri ənda ba gələndə nəm de.

Kwoy me woni ciri day me

⁵ 'Yeni nê kwoy da alna woni ciri dan nê dodə səna dədê ka bədəgə gə horəmbê me asəgə di dodê me alnagə giyə gə dusi də mən me ya anê ba aləw gə Kris giyə ta

de. ⁶ Anê al woni ciri dan di bədêgê dara cendi ba yarnang me sêdêgê ba 'yualnagê nê mœra bêdê, dœm da alnagê yande dara ba anê i kwoy nê nê Kris duwa me, dara anê ur ba anê al i Mārī bu gê dusêrêng dœ mœn me ca. ⁷ Alna giyê dan di gê dusêrêng dœ mœn ya giyê di ba mê alœw gê Aba ciri de, kalna ala giyê ya ba anê algê i nare de mœra dī. ⁸ Êrmœnê dœdêngê ladna gun gê kwaya labaa gê pœgīn kaw, alna giyê duwa ladna da Aba ciri ha 'y wagaw gwayni duwa le managê giyê duwa gê ala lê. ⁹ 'Yeni nê kwoy woni ciri day kaw, alnagê horœmbê ya kwoy dan di ba gê alang nœm de me ca, alnagê wamani bêdê me. Êrmœnê dara 'yêni me, kwoy dan dœ me da Aba ciri dan i mœn tenene ilê alê daa, anji i aba giyê nare dœrêgê bêdê.

Mani woni jara say

¹⁰ 'Yaņa duwa lê da nê ur ba nê wayang, kanjœna dwana dan managê Aba ciri sœwê me managê dwana duwa dœ nan di sêdê me ca. ¹¹ Layna mani woni jara say nê Mārī 'yang pad bwana sêdêngê, dara dœbê nœm waya managê boy dœnê Seydan dœra dœ twanadê di dœrêdêlê. ¹² Dara neyendœ da dœ kwabang dœm di i gê nare bêdê, dœm da dœm œnda da dœ kwabang i gê dundi dœ acœne dolgê day, me dœ kwabang gê dundi dœ lam dœrī managê sœna dœdê dœ dilœmê ka di me dundi dœ acœne pad dœ dam managê sœna bulê day gê siyaya lê me ca. ¹³ I dara ta dœ me layna mani woni jara say nê Mārī 'yang di daa pad œsêrangê dara dœbê nœm waya wala gê acœne-yê me dœm di 'yaņa bam kaw dœbœnê daa waynale com.

¹⁴ Dœbœnê waynale, yinê gwale sœw gê wun ya gare gê gun ma gê wamdaw daa de di waynale. Hurna mani nê tœba di, ya gare gê dœre gê gun hurêw sœbœrêwê gam gê sœw ta de, ¹⁵ dœbœnê ib dara wayagê nare nœ dœ lade dœdê 'yagê nare hœlala di daa, dœbê gê ib da wun ya gœbande nê gun hurê gœdawê de. ¹⁶ Mani nê wêyê kaw kalna dusêrêng Mārī dœwê ya gun ba yigê dogê œsêwê ta de. Ya ta de da dœche dœ duwa bœdê dœnê Seydan duwa ha dœmê hara sêdêngê bêdê. ¹⁷ Yinê bœlê gê Mārī 'yang gandœw gê wun ya jagwa dœ lœgœw gun dœw dara jara gê say yande, 'yaņa duwa-lê da unê sugœnê dœ chere dœ dundi dœ Mārī duwa 'yang gandœdœ ta di œsêrangê. Sugœnê dœ chere di i gwale gœnê Mārī duwa di.

¹⁸ Yande da: Amsœna Mārī gê dusêrêng dœ mœn, urnêw gê wala wala me gê dwana dœnê dundi dœra me yande da amsœnaw dœban bwa gê gwayni. Amsœna dara nare nê nê Mārī duwa pad me ca. ¹⁹ Amsœna Mārī dara daran me ca, dara kalœw a 'yanan gwale bœnê. Yande da nê ha wayagê nare dœban laņa, nœ dœ lade dœ Mārī budœdœ dodê pii gwale dœra. ²⁰ Êndi gœnê i Mārī aba bœw di, giyê ni da i waya gê nœ dœ lade gwale dœra, gê yœn magœdœn asœn dange-yê da amsœna Mārī dara kal nê way gwale dœra dœban bwa gê gwayni dara i giyê ni gœnê ha alaw.

Lapiya dœnê Pol duwa

²¹ Caga da nê giyêng Tichœk chen gœnê urœw nan, gê i aba ala giyê gœnê Aba ciri duwa, gê i aba ala mani nê tœba di. Anji ha wayang ba nê dam i man mo, dara 'yêni kaw ba anê 'wacœnana mani ni nê nê alagê me ca. ²² Nê giyêng gandœw ņag dara anju ba waynang nœ nin me 'yanang abnani dusêrêgê me ca.

²³ Kal Mārī gê i abrœndœ me Aba ciri œnda gœ Jesu Kris me 'yanagê chamre woni kala dusêrêgê Jesu Kris dœwê hœlala jwam me dwani me dusi dœ kala me ca. ²⁴ Kal Mārī piynê bœw managê nare woni urê Aba ciri œnda gœ Jesu Kris dœdêgêlê pad gœ dwani day dœ 'yaņa dœra ilê bêdê bœrīn di.

Maktubu dənê Jak duwa

Labiya dənê Jak duwa

¹ Əndi gə Jak gaba ala giyə gənê Mārī duwa me gənê Aba ciri gə Jesu Kris duwa me nê alang 'yeni nare nê nê Mārī duwa nê cəgədê bam managə səna gəndədê lê ka pad labiya.

Yê gə sii managə wamani-yê

² Chamran, managə mani jiga jiga gərsəng da, kalna sədəng 'ywalnangê diyê nan. ³ Anê 'ocn com, dusi dan də kala di dwana dəra dwayna mani nê gərsəng də bam da, ha harang gə yê gə sii waya. ⁴ Dəm da, kalna yê dan gə sii waya di hana ladna bəra 'yaŋa-lê ba, dara kal anê kədənê nare nê ladə gə dərəgə bəriŋ nê acna hiŋe kaw ilê sədəngê bəddê me mani mən kaw jalnang bəddê me ca. ⁵ Gun mən dwarzəngê dəriŋ naa duwa ina lê nan bəddê da, kaləw a urnê Mārī, anji ha 'yawê. Dara Mārī di anji 'yagə nare pad mani gə dusi də dwani dəban alaw gə gun gwale. ⁶ Gun gə ta di a urnê gə dusi də kala dəban gaga hiŋe dusəwê bəddê, dara aba gaga dusəwê da, wun ya nimi nê kuray-yê nê gale ugə cogə ha nəm kame kame ta de. ⁷ Gun gə ya ta de da, a 'wacnana dara ba ha 'ywa mani hiŋe managə Aba ciri əsəwê bəddê. ⁸ Dara anji i gun gə al mani pad gə dusi də sər sər me ur 'wo bərmê mən bəddê.

'Ywa gə mani me, dama gə burgani me

⁹ Kal əjəm chen gə burage da, səm 'ywalnam dara Mārī asəm sumi gə 'waga dəm. ¹⁰ Me əjəm chen gəba 'ywa mani da, səm 'ywalnam dara Mārī com dodê me ca. Dara aba 'ywa mani di ha susəgê bam ya chemde ho day de. ¹¹ Dara wala gə dawa ana nan mwom da, chemde di laa i bam me, ho day susəgə bam me, ladni day cor ilê bəddê. Gun gəba 'ywa mani kaw ha mara bam managə giyə duwa gə ala gəba kanja 'ywa di dalawê yande me ca.

Mani woni gərsê nare me woni lamagə me

¹² Gun gəba yê səw waya məjag managə mani woni gərsəw dwarzəgəlê da, dam i sii 'yola gə 'yang dalawê. Dara managə anji dwayna wamani di bam mwom da, ha 'ywa kwəne gə i bəlê gəba dama gə dərəw bəriŋ gə Mārī u bəw way dara ba 'yagə nare woni urəw di. ¹³ Gun gə mani lamnaw dara asaw acna-lê da, kaləw a wayna da: «I Mārī me lamən asən acna-lê anju bəddê.» Dara Mārī da, mani nê acne laməw asəw acna-lê bəddê, me anji kaw lam gun ba alna acna bəddê me ca. ¹⁴ Wala gə mani lamna gun asaw acna-lê da i mani nê acne cende day nê ilê gun dusəwê həg di me cwarə surəw asnəw acna-lê cendi. ¹⁵ Targiŋ dāng da, mani nê acne cende day nê ilê gun dusəwê di u gudi me yê acna. Ərə managə acna di jor nan mwom da, hara gə made me ca. ¹⁶ Chamran nê nê urgə nan, kalna lama sədəng dī. ¹⁷ Mani nê wo pad woni sumi me nê ladə gə dərəgə bəriŋ me da swa i daa Mārī gəba bwa mani woni acna mana di səwê. Mārī di i gun gə co səw dāng bəddê me anji bi səw bam kaləndə diləmə ya dawa ba də al nəm de bəddê me ca. ¹⁸ Mārī di, gə urê duwa anju gang, anji 'yandə bəlê i gə gwale duwa gə i gwale səw di dara ba də dəbnəng pii managə mani duwa nê anji bwagə pad di dərəgəlê.

Dwaya gə gwale, me 'wow ala gə giyə me ca

¹⁹ Chamran nê nê urgə nan, 'wacnana gwale gə ta di: Gun gə woy kaw dwaya gə gwale da a dwayna kalang ma me da, swana kalang wayna gwale bəddê, me kal dusəw swana kalang bəddê me ca. ²⁰ Dara gun dusəw swana maŋa da, neyem ala gə mani nê lade təba managə Mārī dərəwê bəddê. ²¹ I dara ta də me, mani pad woni lwabəđang gichəni sədəngê me, mani nê acne nê swa dusi də urinəyê me da, biynê sədəng bam dwarzəgəlê. Yinê gwale gənê Mārī duwa gə 'yang gandəw dusəwəngê ta di gə asa gə dii dodê dara i gwale gə ta di me neyem bələng anju.

* 1:17 1.17 Nê jəngə nin yande dara gwale gəndəw gə həg gə bii gə Grek ba da: *Dun duwa cor daa ya dənê habde day ba də cogədêr gə dawa ta de bəddê.*

²² Kalna dwaya gə gwale gənê Mārī duwa gə sumdəng mərə fı, unêw alna gandəw giyê, pəgin bəđê da, anê lam i səđəng dan gang pəgin me ca. ²³ Dara gun gə dwayna gwale di, me unêw alna gə giyê bəđê da, wun i ya gun gə yêr dərêw managə gudəramê ta de. ²⁴ Managə anji yêr dərêw di gudəramê bam pad, me, əndêr ha mwom da, mana gə ta-lê dog anji saw dərêw nê anji yaragə di nəmgə bam. ²⁵ Dəm da gun gə kanjə bii gə 'woo gə ladə gə dərêw bərin gə kədə gun daa gəndəw ladə me yə səw woy-yê me dam doy gə suməw mərə me nəmêw bam bəđê ərə uw al gə giyê me da, gun gə ta di Mārī ha biyê bəw managə giyê duwa gə ala dəwê.

²⁶ Gun wayna ba pam i Mārī tarəw me gamna bəw gaba waya gwale bəđê da, anji lam i səw duwa anju gə Aba ciri gang. Pama duwa gə Mārī di 'ywala duwa hiŋe kaw ilê bəđê bərin. ²⁷ Yarna pama gə Mārī gə 'yang gə ladə abrandə gə Mārī dərêwê da, i wagə gə bagondê lê me namde nê wambə lê me managə jiba day-ê me biyê gə səm bam managə mani nê acŋe nê sənə dəđê woni lwabam gichəni səmê dwaregəlê me ca.

2

Piyê gə nare dərêgə.

¹ Chamran 'yêni nê anê kal dusərêng managə Aba ciri ənda gaba sumi gə 'waga gə Jesu Kris dəwê da, bəmna piyê gə nare dərêgə gə dusi dan də kala mən bəđê.

² Dwayna, ya gun mən gaba 'ywa mani hurnay barge gaba sumi səwê me kuləm gə kili duwa wom naŋ dunuwê, dəmney nəm dwarengê dayara dan-ê me gə mən gə burage gə mani duwa ilê bəđê hurnay barge gə acŋe gə chîbêre səwê, dəmney nəm kərê di me ca da. ³ Mana gə ta də lê da, anê so aləw gaba hura barge gə lade di horəmbê me anê wayəw da: «əjəm da, hare dam dodê managə lade-yê ka», ərə anê wayəw gə burage gaba 'ywa mani bəđê di əjəm da: «Dəbə dəma daa labaa, hare dam dodê managə sənə-lê gəđəraninê ka.» ⁴ Anê alna ina i ya ta de da, anê pii nare dərêgə me anê kədə i nare woni agə kwanang sariya gə ərme gə acŋe me ca.

⁵ Dwayna, chamran nê nê urgə naŋ: Mārī anjər nare nê burgəđê nê kwandagə yərgə ba i woni 'ywa mani bəđê dara cendi ba kədənê woni 'ywa mani managə dusi day də kala lê me ba 'ywana dwārî dənê Mārī duwa də ba u bəw way ba 'yagə woni urəw di me ca. ⁶ ərə 'yêni da, anê al nare nê burgəđê woni 'ywa mani bəđê ichiŋ me, woni gəlêng dərêng hara ganang sariya lê da, i woni 'ywa mani di cendi bəđê mo? ⁷ Nare nê ta di i woni waya sumi gə lade gə Mārī 'yang gandəw di gwale duwa gə acŋe di cendi bəđê mo?

⁸ I sədə, anê alna bii gə 'woo gənê Mārī duwa gə doy kwanaw bam pad di bəw gə gə jangəw maktubə lê ba da: «Mê ha urê jam gun ya səm dəma de.» Da anê al i mani nê lade 'yang. ⁹ Dəm da anê ina i woni piyê nare dərêgə da anê al i acŋa me bii gə 'woo gənê Mārī duwa di bwang gwale dəđəngə dara anê gəŋ bəw bam. ¹⁰ Dara gun alna bii gə 'woo di pad me cəlangəna gə mən daa da anji cəlangə bii gə 'woo gə gəndəw wor pad di daa me ca. ¹¹ I gun gaba waya ba da: «Mê ha ala acŋa gə gichəni bəđê ta di», way d'ang ba da: «Mê ərəm ba mê 'yê gun bəđê me mê cor ha 'yaw», me mê ala acŋa gə gichəni bəđê me, mê 'yana gun da, mê cəlangê bii gə 'woo gə gəndəw wor pad di daa. ¹² Gwale dan gə waya me mani dan nê ala me da, kal gəlîndə dara banê i nare nê bii gə 'woo gaba kədê nare daa di sanga ba anang sariya anju. ¹³ Dara gun gaba yara jaw ŋagəni duwa bəđê da, wala gə sariya-lê da Mārī kaw ha alaw sariya dəban yara gə ŋagəni duwa bəđê me ca. Yande da aba yara jaw ŋagəni duwa kaw laŋdə sariya di bəđê bərin me ca.

Dusi də kala me, mani nê ala me

¹⁴ Chamran, gun wayna gə bəw mərə, ba i aba kala dusəw me alna mani gəlîndə nəm bəđê da, dusi də kala də ya ta de di neyem bəlêw mo? ¹⁵ Ya chandərang labaa chidərang 'ywana barge gaba hura bəđê me mani day nê wama inalê bəđê wala gə wala me, ¹⁶ gun mən dwarengê waygə da: «Damna labiya, me kal səđəng urəndə, me wamna əbənê», me dəban 'yagə mani nê wama da 'ywala duwa ilê nalê mo? ¹⁷ Dusi də kala kaw i ya ta de me ca, dusi də kala də dəban mani dəra nê ala da, ya ba də mare bam bərin.

¹⁸ Ga gun mən wayna da: «Əndi da, nə kal i dusən, me əjəm da, mə al i mani me da». Ərə nə ha cwaw wayaw da: «Gələn dusəm də kala də dəban mani dərə nə ala di, me əndi kaw nə ha gələm ni də gə mani dərə nə ala di me ca.»¹⁹ Əjəm da, mə kal dusəm dara Mərri ba i mən tenene bəddə mo? Ladə. Dundi nə acne kaw ərəm i yande me cendi laņa algə me sadə dərəwə. ²⁰ Əjəm mə i gun gə 'ocn waya gwale bəddə, mə ur dara 'wacna gə ba dara na me dusi də kala də dəban mani dərə nə ala da ba i də madəri di mo? ²¹ Yər mwagərəndə gə Abraham sən Mərri yərəw ba i gun səw gə təba dara mani duwa nə ala di dara anji doyəw əw wala gə Mərri wayəw ba kundə nə gorəndəw gə Isak mana gaba bwasa Mərri-yə aləw gə Mərri sarga di bəddə mo? ²² Mə yər ta da dusi duwa də kala di, me mani dərə nə ala di me dayara daa ca me al gə giyə. I dara mani duwa nə ala di, me dusəw də kala di jor gədə mani səddəgə. ²³ I yande di me gwale gə maktubə dənə Mərri wayaw dara daraw pii di yala alal dəm, ba da: «Abraham kal dusəw Mərri dəwə, me gə dusəw də kala də me Mərri yərəw ba i gun səw gə lade təba me», mani di yala alal dəm. Ta de me Mərri 'ogəw ba i jaw mache. ²⁴ Anə yala yər caga ba Mərri yər gun ba i gun gaba ala mani nə təba da, i dara mani duwa nə ala, i dara dusəw də kala mərə bəddə.

²⁵ Rahab də bəg dədə kanja abje dərə kaw i yande me ca. Mərri yaradə ba i deme sədə də təba dara mani dərə nə ala, wala gə tandi yəh nare nə İsrayel nə gə kəjəgə di sədə, me tandi wagələ dəmə gaba hara lə gə bərmə gə dāng. ²⁶ Ya gun səw gə doni gə hwaya duwa ina lə bəddə da mare, yande kaw, dusi də kala də dəban mani dərə nə ala kaw mare me ca.

3

Gama gə dilesəm

¹ Chamran, kal nare nan dwarengə kədənə woni gələgə kwandagə mani dī, dara anə ocn nendə woni gələgə kwanandə mani da, Mərri ha alandə sariya waya dwoya kwanandə nə dāng day bam pad. ² Pat ənda lə pad də alang mani nə i gə bərmə day bəddə jiga jiga, gunalna mani nə acne managə gwale duwa gə waya lə bəddə da, anji i gun gə yə səw gasənani gə neyem yəh səw pad le. ³ Də hurbənagə lemde arjam bəddəgələ dəba ba alandə horəmbə da, səddəgə gə doni pad kaw də i gə dwana lə dəwə me ca. ⁴ Yarnandə bərwa sən, anji jorna nane ya man de me ina i gale gə geche me nwagərənaw daa ya man de kaw, i gə habda duwa gə bəni yande me gun gaba yəh habda di ha gandəw mana gə dərəw urə. ⁵ Gun dilesəw kaw i yande me ca. Tandi i mani nə bəni yande dəm da, tandi ogə sədə ba də neyem ala mani nə gechide nan. Ya anə ocn nəm de, duwa də bəni yande kaw neyem ulə kudəmi gə geche bam dāndang. ⁶ Dilese di kaw wun ya duwa de, i ciri də dama də nə acna duwa də hurələ doni ənda lə, me gawin doni ənda pad gə acna. I gə acna gə ta di me, tandi meyendəndə bam yaa əndalə bərə wala ənda 'yaņa duwa-lə. Dwana dərə dədə meyanda nare bam ta di swa i managə duwa dədə budə bam bəddə bərinələ.

⁷ Gun gə gəsage da, neyem paga mwagne nə bam pad le me dirbi me mani woni nara dodə me, goche nə kuray-yə me ca, mani nə ta di pad da, i gun gə gəsage me, pagəgə anju. ⁸ Dəm da, gun mən tenene kaw neyem paga dilesəw bəddə, tandi i mani nə meyendə mana bam nə gun neyem yidə dodə bəddə. Tandi 'won i gə sam gaba 'ya gun. ⁹ I gə dilesəndə di me, də bow gə Aba ciri gə i abrandə di jilay me, i gandədə tandi me, də sərgəngə gə nare nə Mərri bogə wunəw ya anju de dige dige di me ca. ¹⁰ Bəddəngə gə mən ta di gang me, anə bow gə Mərri jilay me, bəddəngə gə mən ta di anə sərgə gə nare me ca, chamran, kal ina yande bəddə. ¹¹ Di mən anə yər bəla gə cha mən da, nimi duwa 'yol me dāng me ca mo? ¹² Chamran, di mən anə yər dwaga da, neyem ya cwarna mo? Labaa guy neyem ya dwaga mo? Ina yande bəddə da bəla gə nimi duwa dāng da, gə ha udə nimi nə 'yole lə bəddə dəm.

Dərin naa nə swa daa

¹³ Gun mən dwarengə wayna da ba i aba dərənə naa me aba 'wacna mani me ca da kaləw a gələnə dərənə naa duwa di me 'wacna duwa di me gə mani nə ala nə lade me gə asa gə dii dodə me ca. ¹⁴ Dəm da, dusi də harni me, də wome me, halgəni me ina lə dusəringə da, kalna 'waga səddəngə dara ba anə i nare woni dərənə naa bəddə me sabna

kulagø ðærbønê gwale sæw di dodê bêðê me ca. ¹⁵ Dæriñ naa nê ya ta de da, i nê swa Mārī sæwê bêðê, i nê dodê sæna dæðê me i dæriñ naa nê nê gun gø gæsage duwa me i nêñê sidan dæra me ca. ¹⁶ Dara managø harni me halgøni me inalê da, mani nê dodê mad mad me nê acne nê woy woy kaw ilê me ca. ¹⁷ Døm da gun gaba dæriñ naa nê swa Mārī-yê da pii pa da i gun gø dusøw wusø me i gun gø hara gø labiya me i gun gø hælale me i gun gaba daya nare daa me i gun gaba ørmê jaw me ca. I gun gø al mani nê lade me i gun gø pii nare dæringø bêðê me i gun gø lway gwale gø bu me dusøw da i jiga me ca. ¹⁸ Nare nê hara gø hælala jwam da, cendi gøsø hælala jwam di managø tulêgøê cap cap ya gun ba gøsø gø swagø de me dæringø nê cendi ñil gø da i mani nê ala nê tæba di me ca.

4

Yê gø mælan gø mani nê sæna dæðê ka.

¹ Dama gø gwale me, nasøba me da swa i woy mo? Swa i managø ørmê dan gø acne gø ilê jara ganang dæban bwagø gwayni gø dam lê sæðngø pad ta di. ² Anê yø mani me dusøringø urgøle me anê 'ywanagø bêðê mwom da, anê ørøm 'ya gø nare. Anê al harni me anê 'yo mani di bêðê mwom da, anê nasøbø gø nare me anê damøw gwale me ca. Mani nê anê urgø me anê 'yogø bêðê ta di, i dara anê urgø i Mārī sæwê bêðê. ³ Anê urnê mani me anê 'ywana bêðê da, i dara anê ur i gø ørmê gø acne me mani nê anê urgø ta di anê ur i dara meyandagø bam pøgiñ managø mani dan nê dæringø urê. ⁴ 'Yeni nare woni dæbê Mārī tarøwê jang bêðê nê ga! Anê 'ocñ dara urê gø mani nê sæna dæðê ka nañ mæra da, i ala gø maðande gø Mārī bêðê mo? Gun gø urnê mani nê sæna dæðê ka nañ mæra da, anji gøðø i Mārī aba maðande duwa. ⁵ Anê ørøm dara gwale gø maktubø wayøw pad ta di i pøgiñ ða: Dundi dæ Mārī chøndø gandøðø sæðndøê ta di anji al halgøni dæra nañe dara ba damnalê jang. ⁶ Ørø, Mārī al ganandø dusi dæ lade nañ ðang ðoy bam dara maktubø way da: «Woni gwaba jwargagø da, Mārī cogø tarøw me woni asa dæðngø dodê da, anji al gandagø dusi dæ lade me ca.» ⁷ Kalna Mārī me ina dole dan anju me dæbønøw sidan wayna da, anji ha wa hara bam hiñ sæðngø ⁸ Chødne hane Mārī sæwê ib me anji kaw ha chidê sæðngø me ca. 'Yeni woni ala acna da, biynê sæðngø bam acna-lê, me 'yeni nê dusøringø sør sør da, kalna dusøringø wusønê le me ca. ⁹ Alna ñagøniyê wamani dan dæwê me nulnê gura me, kalna baya dan di cwarna gøðønê gura me sii 'ywala dan di cwarna gøðønê ñagøni me ca. ¹⁰ Hurbøna dæðngø dodê Aba ciri dærwê me anji ha cwara yibøng dæðngø di daa sæñ me ca.

Waya gø chønəm gwale duwa gø acne

¹¹ Chamran, kalna waya kwanang gwale day gø acne ði, aba waya jaw gwale duwa gø acne me aw sariya de me da, anji way i biy gø 'wo gwale duwa gø acne me aw i sariya me caag da, mê anaw biy gø 'wo sariya mwom da, mê i aba lanaw bêðê døm. ¹² I Mārī møn tenene me 'yandø biy gø 'wo di me a sariya anju me. I anju møn tenene me neyem bølê gun me meyendaw bam me ca. Døm da, øjøm da, mê i wi me mê aw jam gun sariya mo?

Kalna gwaba gø jwargang ði

¹³ Caga da, dwayna gwale ni, 'yêni woni waya da: «Laba labaa sanga da, nê ha nin hara ciri dæ geche dæ yandeyê nê ha nin dama lê ala aliya møn, nê ha nin ala kenge me nê ha nin 'ywa gursø.» ¹⁴ Mani nê ha alang sanga da, anê 'wocnêgø mønang kaw mo me bølê dan da ha wunê man me mo? 'Yeni da, anê wun ya masøm gø dømê ðani hiñe me ðam da, nol bam kalang ta de. ¹⁵ Gwale gø de anê ha wayaw di i ya ta de: Aba ciri urnê da, dæ ha damang dæringø bæra, dæ ha dama ala mani nê ya ka de me, nê ya ta de me ca. ¹⁶ Ørø caga da, anê 'ogø sæðngø 'yêni me anê gwobø jwargang me, 'waga gø sii gø ya ta de da, acñ nañe. ¹⁷ Døm da, gun gø 'wacna ala gø ladni me alnaw bêðê da, al i acna gø geche.

5

Gøsøni gø 'yagø nare woni 'ywa mani.

¹ Dwayna gwale gø nê wayang 'yeni woni 'ywa mani di, bwana gura me, nulbønê sæðngø me dara wamani gø ðedangø di. ² Mani dan nê 'ywa di meyendø bam me

barge dan kaw dægøne law bam me ca. ³Jøndar dan me gursæ dan me kaw marøw yigø bam, marøw gø ta di, ha biyê sandørang Mārī dørêwê dara ba anê al mani nê acne, me ha ulê doni dan gø sêdøng bam ya duwa de me ca. Dara anê dajøba mani nê 'ywa wala gø so ka ha pii gø ilê 'yaña-lê di. ⁴Nare woni ñilê swagê managø yiga dan-ê kaw, anê 'yogøgø gursæ day gø børmê duwa bôdê. Dwayna nulê day gø cendi nul dara darang di søn, nulê gønê nare woni ñilê swagê day di nøm yaa øndara managø Aba ciri gø Mārī gø dwana pad i øsêwê di sumøwê. ⁵Anê dam dodê sønã lê ka, mana gø ladøbeyê me mani nê dørøng urgø me anê ønbø al swani ya mani nê paga nê gø ha gandagø dara kunbêgø bam de. ⁶Nare woni ala mani nê tøba da, anê bogø gwale dødêgølê me anê 'yêgø bam me ca kaw, cendi tiñ bødêgø way gwale bôdê.

'Wo gø di bam wamani-yê

⁷Chamran, unê dødøng bam børa Aba ciri cwara duwa lê ba. Yarna aba yiga søn, anji u døw bam børa bødø gø sønã duwa dø anji yigødê di ba nanaw swagê ladna. Anji ugø swagê di døw bam børa bødø gø Mārī gaba 'wa dørin nê pii-yê me gø targønê me ca. ⁸'Yeni kaw unê dødøng bam me yinê dusøring waynale dara cwara gønê Aba ciri duwa da, wor i ib døn døm.

⁹Kalna nulbê gø kwanang gwale day ði, chamran, dara sanga kaw kal Mārī anang sariya bêdê me ca. Yarna aba agø nare sariya di yala døbê lê kulê bøwê ib døm, anji ha dømê i kulê. ¹⁰Chamran, kalna dusøring gunøng managø woni waya Mārī bu nê pii nê way gwale gø sumøw di dødêgølê søn. Cendi 'wo dødêgø bam managø jiba day-ê me 'yeni kaw alna yande me ca. ¹¹Sii 'ywala di i dara nare nê tanga pii woni 'wo dødêgø bam ya ta de di day. Anê doy mana dønê Job duwa me yêê duwa gø søw managø wamani gø 'yow dalawê me mani nê Aba ciri gø Mārī al gandøw di me ca, bêdê mo. Dara Aba ciri gø Mārī da, i gun gø dusøw ladø nañe me dørêw 'yøngøw gun døwê me ca.

¹²Chamran, pii pa da, kalna sørgø sêdøng gø daa bôdê me gø sønã bôdê me gø mani nê dfang bôdê me ca. Gwale dan gø anê wayøw di: ina i «êw» le i êw, ina i «bêdê» le i bôdê me ca, dara kal anê bwarna managø sariya dønê Mārī duwa lê bôdê me ca.

Amsa gø Mārī dara woni mwom

¹³Gun møn managø dwarangê wamani 'ywawe mo? A amsøna Mārī me gø dfang dam 'ywalalê mo? A tunê diri bwana gø Mārī jilay me ca. ¹⁴Gun møn managø dwarangø mwom aløwe mo? A 'wagøna nare woni døbê nare nønê Mārī nê dayar mana møn dørêgølê amsønaw Mārī døwê me kwogødønaw swani døwê me gø Aba ciri sumøw. ¹⁵Amsa gø Mārī gø dusi dø kala da, ha swa aba mwom di i daa me Aba ciri gø Mārī kaw ha 'yaw labiya me ha kala dusøw hølala managø acña duwa døwê me ca. ¹⁶Wayna acña dan gøndøw daa, daa, managø dwarangê me gun gø woy kaw amsøna Mārī dara jaw me dara kal anê 'ywana labiya. Dara gun gaba ala mani gø børmê duwa tøba da, amsa duwa di dwana duwa ilê nañe. ¹⁷Abe gø gø 'ogøw Eli da i gun gø wun ya nendø de me anji amsa Mārī gø dwana dara Mārī ba 'wana bôdê me Mārī di 'wo bôdê al aliya subu gø durø kubi. ¹⁸Managø ta lê da anji cor amsa Mārī ba 'wana bi, ørø Mārī di 'wo me swagê kaw døm me naa sønã dødê me ca.

¹⁹Chamran, gun dan møn dwarangê nwalna børmê gønê gwale søw di bam me jaw gø dfang walnaw cwanaw bi da. ²⁰Kalna dusøring gunøng gwale gø ta di døwê, gun gø cwanay aba ala acña gø nol bam di bi managø børmê gø lade-yê da, anji ha bøløw i daa made øsødêlê me Mārī kaw ha kala dusøw hølala managø acña duwa gø nañ di døwê me ca.